

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Bindbetegnelse | Volume Statement:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

Shakespeare, William.

William Shakspeare's dramatiske Værker.

Vol. 11

Kjøbenhavn : J. H. Schubothe, 1845-1850

11 Bd.

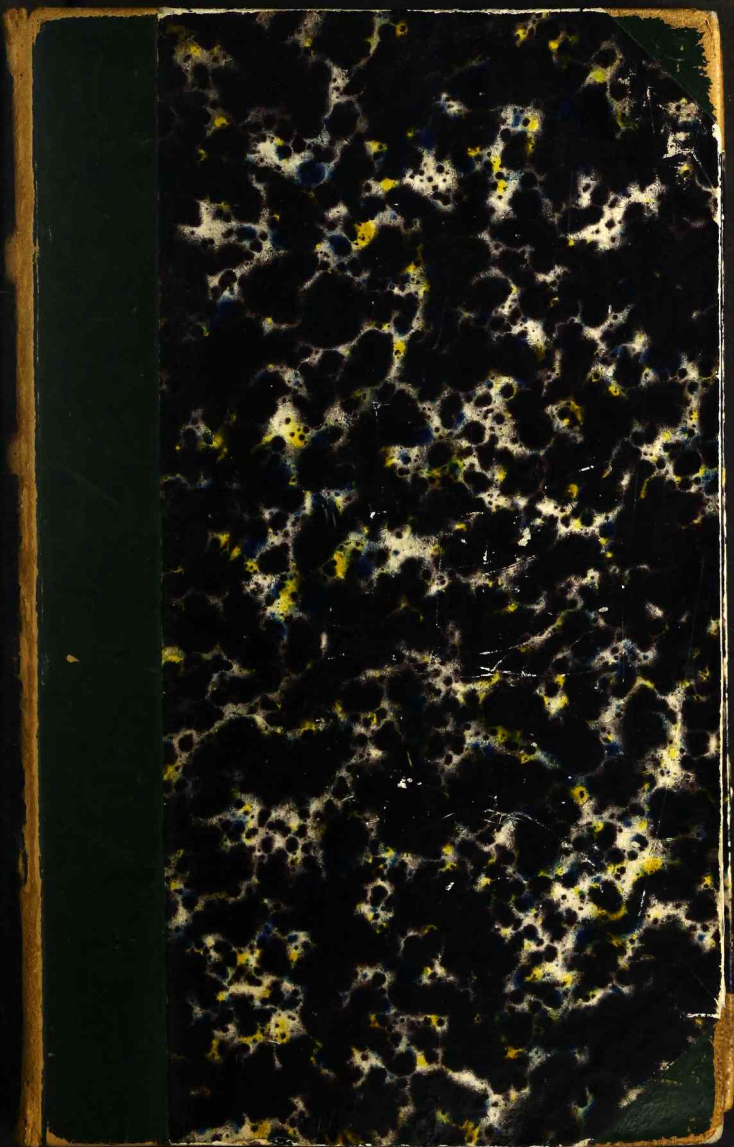
DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

56, - 150 - 8°

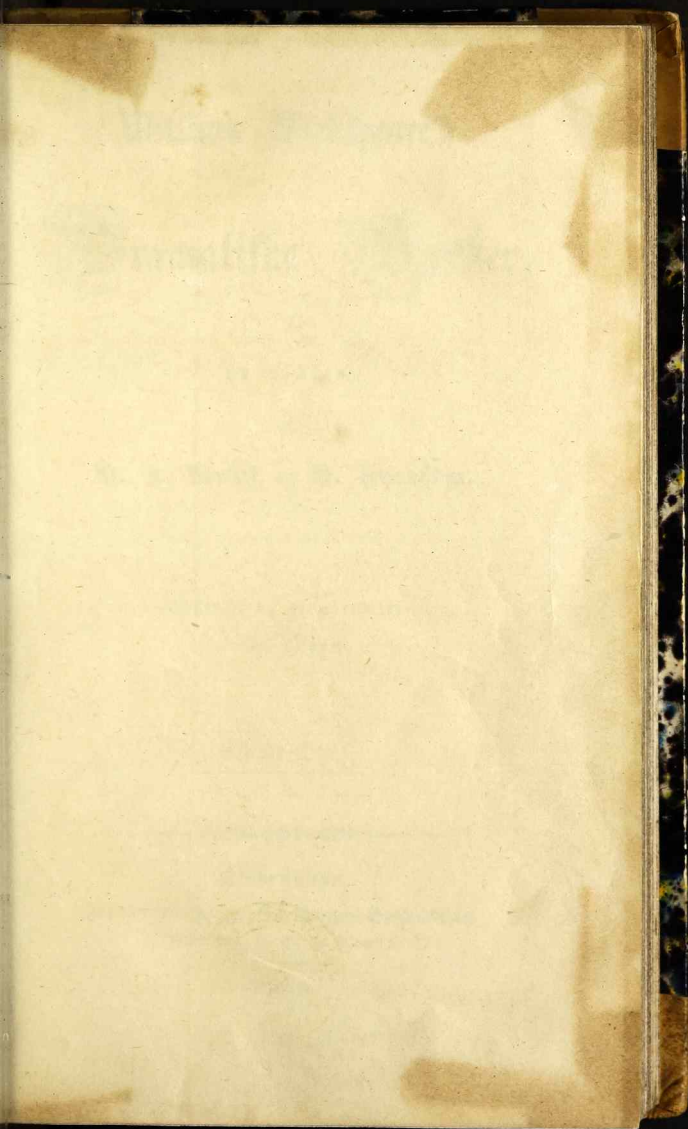
DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 56 8°

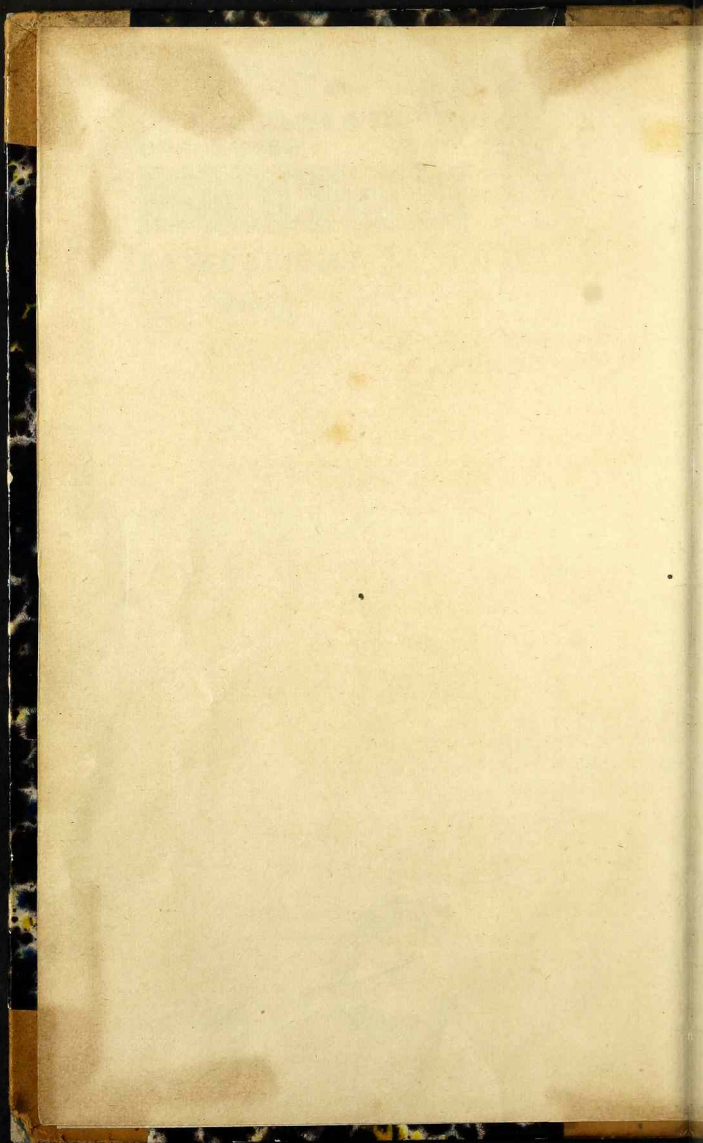

1 1 56 0 8 01048 7

REX/s

William Shakspeare's

Dramatiske Værker,

oversatte

af

P. F. Wulff og P. Boersom.

Udgivne og gennemsete
af Offe Høyer.

Ellevte Deel.

Kjøbenhavn.

Forlagt af J. S. Schubothes Boghandling.
Trykt hos J. E. F. Græbe.

1850.

William Spalderson

Committée

1871

W. H. Smith & P. Spalderson

W. H. Smith & P. Spalderson

W. H. Smith & P. Spalderson

W. H. Smith & P. Spalderson

W. H. Smith & P. Spalderson

W. H. Smith & P. Spalderson

W. H. Smith & P. Spalderson

Kjøbmanden i Venedig.

Oversat

af

A. L. Rahbek.

Personerne.

Dogen af Venedig.

Prindsen af Marocco }
Prindsen af Arragonien } Portias Veilere.

Antonio, Kjobmanden i Venedig.

Bassanio, hans Ven.

Solanio

Salarino }
Gratiano } Venner af Antonio og Bassanio.

Lorenzo, Jessicas Elsker.

Shylock, en Jøde.

Tubal, en Jøde, hans Ven.

Lancelot Gobbo, Shylocks Tjener.

Den gamle Gobbo, Lancelots Fader.

Salerio, et Sendebud fra Venedig.

Leonardo, Bassanios Tjener.

Balthasar

Stephano } Portias Tjenere.

Portia, en rig og fornem Arving.

Nerissa, hendes Kammerjomfru.

Jessica, Shylocks Datter.

Venetianiske Raadsherrer, Retstbetjente, Slutter, Tjenere
og andet Følge.

Scenen er deels i Venedig, deels paa Belmont, Portias
Herresæde.

Rjobmanden i Benedig.

Første Akt.

Første Scene.

(En Gade i Benedig.)

Antonio, Salarino, Solanio komme ind.

Antonio.

I Sandhed, ei jeg veed hvorfor jeg er
saa ilde stemt. Det kjeder mig; I sige
det kjeder Jer, og dog, hvordan jeg fik det,
sandt det, kom til det, hvor det er fra, hvad
det kom af skal endnu jeg først erfare:
og saadan Laabe Tungstind gjør mig til,
at jeg har Umag ved mig selv at kjende.

Solanio.

Paa Decanet tumles Eders Sind,
hvor Eders stolte Seilere, Gallioner,
som Herrer, rige Borgere paa Volgen,
som de var Decanets Bram og Stoltthed,
see paa de ringe Koffardimænd ned,
der nieie for dem, hilse dem ærbødig,
naar de forbi paa Seildugs Vinger flyve.

Salarino.

Tro mig, ifald jeg havde sligt i Bove,
 den bedre Deel af mine Følelser
 gik med mit Haab til Søes. Bestandig vilde
 jeg plukke Græsstraac for at faae at vide
 hvorledes Vinden stod, i Søkort lige
 om Havne, og om Dæmninger, og Rheder;
 hver Gjenstand, der mig Vanheld lod befrygte
 for mine Ladninger, utvivlsomt vilde
 tungsindig gjøre mig; mit eget Aandpust,
 der kjoled min Suppe, vilde blæse
 mig Feber til, naar jeg betænkte Skaden
 for stærk en Blæst tilføes mig kunde gjøre.
 Naar jeg saae Sand i Timeglasset rinde,
 jeg maatte tænke paa Sandrevler, Udyb,
 min rige Andrew see paa Grund i Sandet,
 med heie Top dybt under Ribberne,
 at kysse egen Grav. Gik jeg til Kirke
 og saae den hellige Steenbygning, maatte
 jeg da ei mindes farefulde Klipper,
 som — rørte de min ædle Seilers Side —
 dens Specerier vilde strøe paa Havet,
 de brusende Bølge flæde med min Silke?
 Kort med eet Ord, nu være slig en Mand,
 og nu slet ingen Ting. Har jeg den Tanke
 at tænke sligt, og skal ei have den,
 at traf mig sligt, det gjorde mig tungsindig?
 Siig mig det ei! Jeg veed, Antonio
 er sorgfuld ved at tænke paa sin Handel.

Antonio.

Nei, tro mig, nei! Min Lykke være Tak,
 ei min Formue er betroet eet Skib
 og ei eet Sted. Ei alle mine Midler
 heroe paa Lykken dette ene Aar,
 derfor gjør mig min Handel ikke sorgfuld.

Solanio.

Saa er I da forelsket?

Antonio.

Hy! nei, hy!

Solanio.

Forelsket ikke heller? Nu saa lad os sige, I er sorgfuld for I ei er munter, og det lige let var Eder at lee og hoppe, og at sige I var munter, for I ei var sorgfuld. Nu, ved Janus med de tvende Hoveder, Naturen danned snurrege Arabater i sine Dage: somme, der bestandig vil titte ud af Dinene og lee som Papegoier ad en Sækkepiber, og andre med saa surt og tvært et Ansigt, de viste ikke Tænder i et Smil, om Nestor svor det Voier var at lee ad.

Bassanio, Lorenzo, Gratiano komme.

Solanio.

Her er Bassanio, Din ædle Frænde, Gratiano og Lorenzo; nu Farvel, i bedre Selskab vi forlade Eder.

Salarino.

Jeg vilde biet til jeg fik Jer munter, men værdigere Venner forekomme mig.

Antonio.

Heel høit staaer Eders Vard i mine Dine: Jeg mener, egne Grinder Jer kalde, og I Anledning tage til at gaar.

Solanio.

God Morgen, gode Herrer!

Bassanio.

Gode Herrer!

J To, naar skal vi lee engang? sig, naar?
J blive meget rare; — maa det være?

Solanio.

Der Leilighed skal rettes efter Eders.

(Solanio og Salarino gaar.)

Lorenzo.

Signor Bassanio, da J har fundet
Antonio, vi vil forlade Eder;
men husk, til Middagstid, hvor vi skal mødes.

Bassanio.

Jeg skal ei udeblive.

Gratiano.

Signer Antonio, J seer ei vel ud,
J tager Eder Verden altfor nær;
de take den, der købe den for angstlig.
Tro mig, J er forunderlig forandret.

Antonio.

Mig Verden kun er Verden, Gratiano:
en Stueplads, hvor hver sin Rolle spiller —
min er heel traurig.

Gratiano.

Lad mig spille Gjet!

Med Spøg og Latter Oldens Rynker komme;
min Lever heller varmes op af Vin,
end Hjertet kjøles af harmfulde Sukke.
Hvi skal en Mand, hvis Blod i ham er varmt,
da sidde som en Bedstefæder i Marmor
og sove vaagen, liste sig til Gulstet
ved Gnavenhed? Jeg vil Dig sige Noget,
Antonio. Jeg har Dig kjær; det er
min Kjærlighed, der taler. Der er Mand,

hvis Ansigt, som en staaende Byt Vand,
 slaaer Bobler, overtrækkes og bevarer
 en egenfindig Stivhed, i den Hensigt
 at klædes i Anseende af Wiisdom,
 Udstandighed, dybsindig Tankfømbed, —
 at kunne sige: Jeg er Herr Drakel
 og naar jeg aabner Læben, gjoer ei Hund!
 O min Antonio, jeg kjender dem,
 der ene derier blive holdt for vise,
 fordi de sige ingen Ting; thi hvis
 de aabned Læben, blev hvert Dre sikkert
 fordomt, som horte dem, da hvo dem horte,
 strax maatte kalde deres Brodre Narre.

Om dette meer en anden Gang; men fiff ei
 med Eders Tungsindsmading for at fange
 den Tossegrundling, Meningen. Lorenzo,
 kom nu! Farvel saa lange; jeg vil slutte
 Formaningstalen efter Middagsmaaltid.

Lorenzo.

Vel, vi forlade Eder indtil Middag;
 jeg En maa være af de stumme Vise,
 mig Gratiano lader aldrig tale.

Gratiano.

Vel, hold mig blot med Selskab to Nar til,
 Din egen Tungs Lyd Du skal ei kjende.

Antonio.

Lev vel, jeg til den Priis vil blive Snakker.

Gratiano.

I Sandhed, Tak! Kun Tanshed er at prise
 ved roget Tunge og hos Pebermoer.

(Gratiano og Lorenzo gaar.)

Antonio.

Er det nu, Roget?

Bassanio.

Gratiano snakker en uendelig Deel Ingenting, mere end nogen Mand i hele Venedig. Hans fornuftige Tanker ere to Hvedekorn, skulte i to Skjepper Avner: I maa søge en heel Dag, inden I finder dem, og naar I har dem, ere de ikke Søgningen værd.

Antonio.

Vel, siig mig nu, hvem er den Deilige, som I en lonlig Balsart har tilsvøret og lovet at fortælle om i Dag?

Bassanio.

Antonio, ei er det Eder ukjendt hvor meget jeg forværret har min Tilstand ved undertiden at slaae større paa, end mine svage Midler mig tillode at blive ved. Ei heller jeg beklager at være afbrudt i saa ædel Fart; min Hovedsorg er blot at komme vel ud af den store Gjæld, hvori min Tid har, lidt vel ødsel efterladt, mig hildet. Mæst jeg, Antonio, staaer i Gjæld til Eder for Penge og for Venskab, og Jert Venskab mig borger for at jeg tør aabenbare Jer hvilke Planer jeg har lagt, for nu at komme ud af al den Gjæld, jeg er i.

Antonio.

Jeg beder, lad I mig det vide, gode Bassanio, og kan det, som I selv jo stedse kan, bestaae for Vrens Afsyn: vær sikker paa, min Pung, Person og al min yderste Formue rede staae for Eder, Ven!

Bassanio.

I mine Skelkaar,

naar jeg bortkjød en Piil, jeg slux skjød Mågen
af samme Årt den samme Bei, men bedre
gav Ålt paa den, for derved at gjenfinde
den anden; ved at vore begge, tidt
jeg fandt dem begge. Jeg anfører her
hiint Barndomsstykke, da det Følgende
reen Ufskyld er. Jeg skylder Eder meget,
og som selvraadig Ungling, hvad jeg skylder
er tabt; men dersom I har Lyst at skyde
en anden Piil den samme Bei I skjød
den første, tvivler jeg ei paa, som jeg
vil give Ålt paa Sigtet, enten at
gjenfinde begge, eller bringe Eder
Sidstrovede tilbage, og at blive
taknemmelig en Skyldner for den første.

Antonio.

Du kjender mig, og Du kun spilder Tid
omstændelig at snue Dig om mit Vensteb.
Ufsridig gjør Du nu mig mere Året,
at tvivle om jeg gjør mit Yderste,
end om Du havde ødt Ålt hvad jeg eier.
Siig mig da ifkun hvad jeg har at gjøre
og som Du veed at jeg har Evne til,
og jeg er redebon: dersor, siig frem!

Bassanio.

I Belmont er en Frosken, rig ved Årv,
og hun er skjon, og, skjønnere end Ordet,
af underfulde Dyder; stundom fik
jeg hulde, stumme Bud fra hendes Dine.
Den Skjønnes Navn er Portia, ei under
hiin Catos Datter, Brutus's Portia.
Si hendes Bærd er Verden ubekjendt.
De fire Vinde fra hver Kyst hidblæse
berømte Beilere; om hendes Tinding

solsagre Loffer ligne gyldne Skind,
til Kolchis's Strand gjer Belmont, hendes Sæde.
At finde hende kommer mangen Jaseu. —
O min Antonio, ifald jeg havde
kun Raad at tage en Medbeilers Plads,
mit Sind bebuder mig et saadant Held,
at sikkert jeg den Lykkelige blev.

Antonio.

Du veed, al min Formue er paa Seen,
jeg har ei Penge, eller Middel til
at reise strax en Sum; gaa derfor, prøv
hvad i Venedig min Kredit formaaer:
den skal anspandes til det Øverste,
til skjenne Portia paa Belmont at
udstyre Dig. Gaa, hør Dig om, som jeg,
hvor der er Penge; jeg ei tvivler paa
vi paa mit Ord og for min Skyld dem faae.
(De gaar.)

Anden Scene.

(Belmont. Et Bærelse i Portias Slot.)

Portia. Nerissa.

Portia.

J Sandhed, Nerissa, min lille Person er træt
af denne store Verden.

Nerissa.

Det vilde J være, bedste Frøken, hvis Eders
Modgang var saa stor som Eders Medgang er. Og
dog, som jeg seer, ere de ligesaa syge, der faae for-
meget, som de, der vansmagte med ingen Ting. Det
er derfor ingen ringe Ulyksalighed at holde Middelveien;
Øverflod faaer for graae Haar, men godt Udlemme
varer længer.

Portia.

Gode Tankesprog, og godt sagte.

Nerissa.

De vilde være bedre, bleve de godt fulgte.

Portia.

Eris at gøre det Gode var ligesaa let som at vide hvad der var godt at gøre, havde Capeller været Kirker, og Fattigfolks Hytter Tyrsteborge. Det er en god Præst, der følger sine egne Lærdomme: jeg kan lettere lære en Snees, hvad der er godt at gøre, end være selv En af Sneesen og følge min egen Uderviisning. Hjernen kan nok udtænke Love for Blodet, men et varmt Temperament hepper over en kold Forskrift; saadan en Hare er Ungersvend Daarskab til at sætte over Krobling Goderaads Jagernet. Men disse Betragtninger hjælpe mig ikke til at vælge mig en Mand. O vee med Ordet vælge! Jeg maa hverken vælge hvem jeg vilde, eller afflaae hvem jeg ikke synes om; saaledes er en levende Datters Billie bildet af en død Faders sidste Billie. Er det ikke haardt, Nerissa, at jeg hverken kan vælge En, eller afflaae Nogen?

Nerissa.

Eders Fader var altid en dydig Mand, og de Fromme have gode Indskydelser paa Dødsengen; derfor vil det Lotteri, han har udtænkt med disse tre Øster af Guld, Sølv og Bly, hvor den, der vælger hvad han mener, vælger Eder, uidentvibl aldrig vælges rigtig af Nogen, uden af den I rigtig vil holde af. Men hvor hedt har Eders Godhed det for nogen af de fyrstelige Beilere, der alt ere komne?

Portia.

Jeg beder Dig, regn mig dem op, og alt som

Du nævner dem, skal jeg beskrive dem, og efter min Beskrivelse kan Du beregne min Gudhed.

Nerissa.

Hørst er der den neapolitanske Prinds.

Portia.

Ja det er en sand Plag. Han gjør aldrig Andet end taler om sin Hest, og han regner sig det til stor Fortjeneste, at han kan skoe den selv. Jeg er meget bange hans Fru Moder har forset sig paa en Smed.

Nerissa.

Saa er der Pfalsgreven.

Portia.

Han gjør ikke Andet end seer suurt, som om han vilde sige: Vil I ikke have mig, saa lad være! Han horer lystige Historier og smiler ikke. Jeg er bange, han bliver den flæbende Philosoph naar han bliver gammel, da han er saa fuld af umaneerlig Surseenhed i sin Ungdom. Jeg vilde før gifte mig med et Dedningehored med et Been i Munden, end med nogen af dem. Himlen bevare mig fra de To!

Nerissa.

Hvad siger I til den franske Herre, Monsieur le Bon?

Portia.

Gud har skabt ham, og derfor lad ham gaae for et Menneske. Oprigtig talt, jeg veed, det er Synd at være en Spottesugl; men han! Ja, han har bedre Hest end Neapolitaneren; bedre slem Bane til at see suurt, end Pfalsgreven; han er Allemand i ingen Mand. Naar en Bogfinke synger, girer han sig strax til at skjære Kaprioler; han vil sakte med sin egen Strygge. Tog jeg ham, fik jeg en Snees Mand,

og vilde han forjmaa mig, skulde jeg tilgive ham, for, om han elsker mig til Naseri, skal jeg aldrig gjøre ham Gjengjæld.

Merisfa.

Hvad siger J da til Fauleconbridge, den unge Baron fra England?

Portia.

Du veed, jeg siger ingen Ting til ham, for han forstaaer ikke mig, og jeg ikke ham. Han kan hverken Latin, Fransk eller Italiensk, og Du kan gaae til Tinge og gjøre Ed paa, at jeg kan knap for to Skilling Engelsk. Han er et net Mandfolkeportrait, men af, hvem kan tale med et stumt Skilderi? Da hvor selsomt han er udklædt! Jeg troer, han har kjøbt Kjolen i Italien, sine vide Hoser i Frankrig, Huen i Tydskland, og sin Opførsel overalt.

Merisfa.

Hvad mener J om den skotske Lord, hans Nabo?

Portia.

At der er en hjærlig Nabonatur i ham, for han fik et Drengens tillæns af Engelskmanden, og iver paa han skulde betale ham igjen, naar han kunde. Jeg troer, Franskmanden gik i Bergen for ham og skrev under for den Anden.

Merisfa.

Hvorledes lider J den unge Tydsker, Hertugen af Saxens Broder søn?

Portia.

Meget ilde om Morgenens, naar han er ædru, og overmaade ilde om Aftenens, naar han er besjensket. Naar han er bedst, er han lidet værre end et Menneſke, og naar han er værre, er han lidet bedre

end et Umaalende. Naar det gaaer allerværst, haaber jeg dog, jeg skal slippe for at faae ham.

Nerissa.

Men hvis han nu bed sig til at vælge og traf den rigtige Væske, maatte I undslaae Eder for at efterkomme Eders Faders Billie, naar I undslog Eder for at tage ham.

Portia.

Derfor, af Frygt for det Værste, beder jeg Dig sætte en stor Pokal Rhinskviin paa den urette Væske, for om Djævelen var inden i, og den Fristelse udenfor, veed jeg, han vil vælge den. Jeg vil gjøre hvad det skal være, Nerissa, heller end gifte mig med en Swamp.

Nerissa.

I behøver ikke at være bange, Trofen, for at faae nogen af disse Færrer; de have underrettet mig om deres Beslutning, som rigtig nok er at reise hjem og ikke uleilige Jer med mere Frieri, med mindre I kan vindes paa en anden Maade end ved Eders Faders Paabud, der kommer an paa Væske.

Portia.

Om jeg skulde leve til jeg blev saa gammel som Sibylla, vil jeg doe ugift som Diana, med mindre man vinder mig efter min Faders Billie. Jeg er glad det Parti Veilere ere saa særdeles fornuftige, for der er ikke een blandt dem, hvis Fraværelse jeg jo gøtter mig til, og jeg beder Himlen forunde dem en lykkelig Reise.

Nerissa.

Grindrer I ikke, Trofen, i Eders Faders Tid, en Venetianer, Videnskabsmand og Soldat, der kom hid i Selskab med Marquis'en af Montserrat?

Portia.

Jo jo, det var Bassanio; saaledes synes jeg, han hed.

Nerissa.

Rigtig, Froken! Af alle de Mand, mine taabelige Dine har seet paa, var han den, der bedst fortjente en smuk Kone.

Portia.

Jeg husker ham nok, og jeg husker han fortjener Din Berømmelse. — Nu, hvad nu?

(En Tjener kommer ind.)

Tjeneren.

De fire Fremmede spørge om Eder, Froken, for at tage Afsked, og der er kommet en Forløber fra en Femte, en Prinds af Marocco, der melder, at Prindsen hans Herre vil være her i Aften.

Portia.

Kunde jeg byde den Femte velkommen af saa godt Hjerte, som jeg kan sige de fire Andre Farvel, vilde jeg være glad ved hans Ankomst. Har han en Helgens Sind og en Døvels Skind, vilde jeg hellere han skulde skifte mig, end gifte mig. Kom, Nerissa. (til Tjeneren) Gaa foran! Mens vi lukke Døren efter een Veiler, banker en ny paa.

(De gaae.)

Tredie Scene.

(En offentlig Plads i Venedig.)

Bassanio, Shylock.

Shylock.

Tre tusinde Ducater — godt.

Bassanio.

Ja, Herre, paa tre Maaneder.

Shylock.

Paa tre Maaneder — godt.

Bassanio.

Som jeg sagde Eder, Antonio vil sige god for dem.

Shylock.

Antonio vil sige god for dem — godt.

Bassanio.

Kan I tjene mig? Vil I vise mig den Geds-
hed? Maa jeg bede om Eders Svar.

Shylock.

Tre tusinde Ducater, paa tre Maaneder, og
Antonio god for dem!

Bassanio.

Hvad svarer I herpaa?

Shylock.

Antonio er en god Mand.

Bassanio.

Har I hørt Nogen sige ham Andet paa?

Shylock.

Nei, nei, nei! Min Mening, naar jeg siger at
han er en god Mand, er, maa I forstaae, at han er
vederbæstig. Men hans Midler ere uvisse; han har
een Gassion paa Tripolis, en anden paa Indien.
Jeg horer ydermere paa Nialto, at han har en tredie
paa Mexiko, en fjerde paa England — og han har
flere Ladninger ude rundt omkring. Men Skibe ere
kun Planter, Solsolk kun Mennecker; der ere Land-
rotter og Vandrotter, Sethye og Landthye, jeg me-
ner Fribytter, og saa er der Fare for Vand, Bind
og Klipper. Manden er imidlertid vederhæstig; —
tre tusinde Ducater! Jeg mener, jeg kan tage hans
Forstrivning.

Bassanio.

Vær forsikket paa, I kan.

Shylock.

Jeg vil være forsikket paa at jeg kan; og at jeg kan være forsikket, vil jeg betænke mig — Kan jeg faae Antonio i Tale?

Bassanio.

Hvis I behager at spise til Middag med os?

Shylock.

Jo, for at lugte Flest; for at æde af den Bopæl, som Eders Prophet Nazarenen maanedes Dævelen ind i? Jeg vil kjøbslaae med Jer, handle med Jer, tale med Jer, gaae med Jer og saa videre; men jeg vil ikke spise med Jer, drikke med Jer eller bede med Jer. Hvad Nytt paa Riisto? — Hvem kommer der? (Antonio kommer.)

Bassanio.

Det er Signer Antonio.

Shylock (affides.)

Hvor lig en sledsket Tolder han seer ud! Jeg hader ham fordi han er en Christen, men meer for han i lav Genfoldighed udlaaner Penge gratis og nedsetter os Rentefoden i Venedig her.

Isald jeg eengang kan faae Nam til ham, jeg måtte vil det gamle Nag, jeg bærer til ham. Vor hellige Nation han hader, og spotter, selv hvor Kjøbmænd samles meest, mig, mine Handler, min veltjente Binding, og Nager kalder den. Forbandet være min Stamme, dersom jeg tilgiver ham.

Bassanio.

Nu, Shylock, horer I?

Shylock.

Jeg overregner

hvad jeg har nu i Kasse, og saavidt
jeg af Hukommelsen kan slutte mig,
jeg kan ei reise strax den fulde Sum,
tre tusinde Ducater: Ligemeget!
Tubal, en rig Hebræer af min Stamme,
forstrækker mig. Dog sagte! Paa hvad Tid
begjærer J? — Befinder J Jer vel,

(Til Antonio.)

Signor! J var den sidste, her blev nævnet.

Antonio.

Shylock, skjøndt ellers jeg ei laaner, berger,
for hei Gervinst at tage eller give,
dog, ser at hjælpe paa en Ven i Trang,
jeg bryde vil min Skif. — (til Bassanio) Er det ham
sagt

hvad J vil have?

Shylock.

Jo; tre tusinde

Ducater! jo!

Antonio.

Og paa tre Maaneder.

Shylock.

Jeg havde glemt — tre Maaneder: J sagde
mig saa. Nu vel da — Eders Haand, og lad
mig see — men her! J sagde, synes mig,
J hverken laaner ud, ei heller berger
paa Fordeel.

Antonio.

Ei jeg pleier det at gjøre.

Shylock.

Da Jakob drev sin Frænde Labans Saar, —

den Jakob fra vor Fader Abraham
var, ved sin vise Moders Foranstaltning,
den tredie Aving — Ja, han var den tredie.

Antonio.

Hvad gjør han her til Sagen? Jeg han Renter?

Shylock.

Nei, ingen Renter; hvad I vilde kalde
for Renter ligestrem: mærk hvad han gjorde.
Da han var kommen overens med Laban,
hvad Lam der spraglet eller broget blev,
det skulde Jakob faae i Len, og da
nu Aarene mod Hostens Ende løb
med Vædrene, den floge Hyrde skalded
Jer visse Kjepp af og satte dem
i Parringstiden for de lystne Mødre,
som fik til Lammetiden luttet Lam
med Striber eller Pletter; de blev Jakobs.
Det var en Vei til Rigdom; han blev flagnet,
og rig paa Guld og Sølv og Aar og Vædre.

Antonio.

Det var et Lykkestræk: han tjente paa
en Ting som det ei stod til ham at styre,
men som af Himlen ledet blev og ordnet.
Er det anført for at besmykke Renter?
Er Eders Guld og Sølv da Aar og Lam?

Shylock.

Jeg kan' ei sige det; jeg ligestærkt
det lader yngle.

Antonio.

Mærk, Bassanio,
hvor Djæveln til sit Brug anfører Skriften.
Ond Sjæl, der helligt Vidnesbyrd fremfører,
er som en Nidding med et Smil paa Læbe,

et deiligt Væble, raadent inden i.
O hvilket skjænt Udvortes Falskhed har!

Shylock.

Tre tusinde Ducater — god, rund Summa!
Tre Maanedes fra tolv, lad see, hvad gjer det?

Antonio.

Nu Shylock, skal vi skyldes Eder Tak?

Shylock.

Signor Antonio, tidt og mangen Gang
J paa Rialto har omtalt mig ilde
for mine Penge og for mine Renter, —
jeg har det og taalmodig trak paa Skuldren;
at lide er vor Stammes Arvelod.

J kaldte mig en Bantro og en Blodhund
og spytted ad mit Jædeklædebon,
og Alt, fordi jeg bruger hvad er Mit.
Vel! nu det synes, J har mig behov —
ja vist, J kommer til mig og J siger:
Shylock, vi ønske Penge! siger J;
J, der mig spytted i mit Skjæg, der sparked
mig bort med Foden som en fremmed Hund
ud af jer Dør; om Penge beder J.
Hvad skulde jeg nu sige? Ikke svare,
har Hunde Penge? Er der Mulighed,
en Kjøter kan tre tusinde Ducater
udlaane? Eller skal jeg bukke dybt
og hviste ydmyg, i en Slaves Tone,
mens Veiret knap jeg vover drage: Signor,
J spytted paa mig sidstafvigte Onsdag,
J sparked mig hiin Dag, en anden Gang
har Hund J kaldt mig; nu til Von herfor
jeg Eder laane vil saamange Penge.

Antonio.

Jeg nærved er igjen Dig saa at kalde

at spytte ad Dig atter, sparke Dig.
 Vil Du udlaaue diſſe Penge? Laan
 dem ikke ſom til Dine Venner; (naar
 tog Venſkab Frugt af goldt Metal af Venner?)
 nei, heller til Din Hjende udlaan det.
 Hvis han ei holder Ord, med bedre Mine
 kan Du inddrive Boderne.

Shylock.

Nu, ſee blot

hvordan J farer op! Jeg vilde være
 god Ven med Eder, have Eders Venſkab,
 forglemme al den Skam J mig har gjort,
 afhjælpe Eders Trang for Diebliffet,
 ei tage Skillings Rente for de Penge;
 og J ei høre vil mit gode Tilbud.

Antonio.

Det Gudhed var.

Shylock.

Den Gudhed vil jeg viſe.

Gaa med mig til Notarius; udsted
 mig der en blot Forſkrivning, og for Lvier,
 ifald J ei betaler mig den Dag,
 det Sted, den Summa, eller diſſe Summer,
 ſom nævnes i Forſkrivningen, ſaa lad
 os ſætte Bøden til et Skaalpund af
 Jert friſke Kjød, ſom jeg kan ſkjære ud
 og tage af hvad Deel af Eders Krop,
 jeg ſelv behager.

Antonio.

Dermed er jeg noiet:

Jeg undertegne vil en ſlig Forſkrivning,
 og ſige at den Jøde var tjenſtvillig.

Bassanio.

J skal for mig ei indgaae slig Forskrivning;
for bliver jeg i min Forlegenhed.

Antonio.

Vær ikke bange, Ven; ei skal jeg lade
Forskrivningen forfalde. Inden disse
to Maaneder, det er een Maaned for
den løber ud, jeg venter hjem tre Gange
Trefold, hvad den Forskrivning lyder paa.

Shylock.

O Fader Abraham, o disse Christne,
hvis egen haarde Alder lærer dem
at mistroe Andres Tanker! Siig, jeg beder,
om han brød Forsaldsdagen, hvad vandt jeg
ved at inddrive Forsaldsbederne?
Et Pund af Mandskjød, taget af en Mand,
er ei af den Værdi og til det Gavn
som Kjød af Faar, af Dyr, eller Geder.
Jeg siger, for at kjøbe mig hans Gunst
tilbyder jeg det Venstskab. Hvis han vil
modtage det, saa kom, hvis ei, Farvel —
fornærm mig, beder jeg, ei for min Godhed.

Antonio.

Ja, Shylock, jeg vil give den Forskrivning.

Shylock.

Saa med mig snarlig hos Notarius;
giv ham Anvisning til den snurrige
Forskrivning, mens jeg strax vil gaae at hente
Ducaterne, see til mit Huus, som jeg
har efterladt en Døgenigt af Dreng
i farlig Varetægt; jeg strax skal være
hos Eder.

Antonio.

Stynd Dig, gode Tode! (Shylod gaaer.) Den
Hebræer christnes vil, han bliver god.

Bassanio.

Sodt Ord og Riddings Hu mig ei anstod.

Antonio.

Kom kun; herved der ei at frygte er;
een Maaned før er mine Skibe her.

(De gaae.)

Anden Akt.

Første Scene.

(Belmont.)

Prindsen af Marocco med Folge, Portia,
Merisja, ligeledes.

Marocco.

Vorjmaa mig ikke for min Farves Skyld:

ei Skyggeliberi af blanke Sol,

hvis Nabo, Nærpaarerende jeg er.

Bring mig den skjenneste nordbaarne Skabning,

hvor Phobi Jld knap toer Jistapperne,

lad os af Elsker til Dig gjøre Indsnit,

at see hvis Blod, hans eller mit, er redest.

Jeg siger, mit Udseende, min Dreken,

har skrækket Tappre; ved min Hjarlighed

jeg swærger, at de bedst ansætte Piger

i mit Jordsfreg har ogsaa elsket det.
 Jeg vilde ei ombytte denne Farve,
 undtagen, Dig at vinde, hulde Dronning!

Bortia.

J Valgets Kaar jeg ledes ikke blot
 ved Pigeviets fræsne Styrelse,
 min Skjæbnes Lotteri mig sparrer og
 min Rettighed til et frivilligt Valg.
 Men havde mig min Fader ei indskrænket,
 ei ved sin Villie bundet mig at give
 mig den til Hustru, der mig vinder ved
 de Midler jeg har Eder sagt — J selv,
 berømte Prinds, stod lige nær med hver
 en anden Veiler jeg end hidtil saae
 til min Devaagenhed.

Marocco.

Endog herfor

jeg takker Eder; derfor beder jeg
 for mig til Østerne, at prøve der
 mit Held. Ved dette Sværd, der Sophy og
 en persisk Tyrstie slog, tre Seire vandt
 for Sultan Soliman — jeg vilde see
 de meest forovne Dine ned til Jord,
 den Driftigste i Verden byde Trods,
 fra Bjørnen rive Ungerne der die,
 ja haane Løven, brølende om Rov,
 for Dig at vinde, Trosten. Men, o vee!
 naar Herkules og Lichas kaste Terning
 om hvo er bedste Mand, kan heiest Dine
 ved Lykken falde op for svagest Haand.
 Saa er Alcides slagen af sin Skjolddreng;
 og saa kan jeg, da blinde Lykke leder,
 gaae glip af hvad en mindre værdig naaer,
 og doe af Sery.

Portia.

J Eders Lod maa tage
og enten slet ei vælge, eller sværge
før end J vælger, hvis J vælger feil,
J aldrig taler siden til en Kvinde
om Giftermaal: derfor betænk det vel.

Marocco.

Ei heller vil jeg; bring mig til Afgjørelsen!

Portia.

Først hen i Templet! Efter Maaltid skal
J prøve Lykken.

Marocco.

Den mig være med!

Betsignelse; hvis ei Glendighed!

Anden Scene.

En Gade i Venedig.

Lancelot Gobbo kommer ind.

Lancelot.

Ganske vist vil min Samvittighed tillade mig,
at jeg løber fra den Jøde, min Husbond. Tristeren
er ved min Albue, og frister mig og siger: Gobbo,
Lancelot Gobbo, gode Lancelot, eller gode
Gobbo, eller gode Lancelot Gobbo, brug
Dine Been, tag Fart, løb Din Vej. Min
Samvittighed siger: Nei, betænk Dig, ærlige
Lancelot, betænk dig, ærlige Gobbo! eller
som jeg sagde før: ærlige Lancelot Gobbo, løb
ikke, lad haant om at smøre Haser. Vel!
Den modige Trister beder mig: Pak ind! — bort!
siger Tristeren — For Himlens Skyld, tag
Mod til Dig — siger Tristeren — og rend. Vel!
min Samvittighed falder mit Hjerte om Halsen og

siger meget viselig til mig: Min ærlige Ben Lancelot, da Du er en ærlig Mands Søn, eller en ærlig Kones Søn, for min Fader havde en lille Tanke, en let Skavank, han havde lidt Eiersmag — vel, min Samvittighed siger: Lancelot, ikke af Stedet. Afsted! siger Fristeren. Ikke af Stedet! siger Samvittigheden. Samvittighed, siger jeg, Du raader vel. Frister, siger jeg, Du raader vel. For at følge min Samvittighed, skulde jeg blive hos Joden, min Husbond, der, Gud forlade mig min Synd, er et Slags Djævel, og for at rende fra Joden, skulde jeg følge Fristerens Raad, der, med Respekt at sige, er Djævelen selv. Sikkerlig er Joden den livagtige Djævel, og paa min Samvittighed er min Samvittighed kun en Slags haard Samvittighed, at den byder sig til at raade mig at blive hos Joden. Fristeren giver et venligere Raad — jeg vil rende, Frister; mine Hæle er til Jeres Tjeneste; jeg vil rende.

Gamle Gobbo med en Kurv.

Gobbo.

Monsieur, unge Herre, vær saa god at sige mig, hvor Veien er til Hr. Jodens?

Lancelot (affides.)

Himmel, det er min kjædelige Fader; og da han er meer end stærblind, stokblind, kjender han mig ikke. Jeg vil gjøre Prøve med ham.

Gobbo.

Monsieur, unge Herre, vær saa god at sige mig, hvor Veien er til Hr. Jodens.

Lancelot.

Drei af tilhøire, og saa næste Gang drei tilvenstre; men den allerførste Gang, I dreier saa om igjen, saa tilvenstre, og saa næste Gang I dreier

om, skal J slet ikke dreie af, men dreie ligened paa Jødens Huus.

Gobbo.

Gille den! det bliver en slem Bei at hitte. Kan J sige mig, om en Lancelot, der er hos ham, er hos ham eller ikke?

Lancelot.

Taler J om den unge Hr. Lancelot? Pas nu paa, (affides) nu skal jeg gjøre Blæst. Taler J om den unge Hr. Lancelot?

Gobbo.

Ingen Herre, min Herre, men en fattig Mands Son. Hans Fader, om jeg selv skal sige det, er en ærlig, overmaade fattig Mand, og lever, Gud skee Lov, ret vel.

Lancelot.

Godt lad Faderen være hvad han vil; vi tale om den unge Hr. Lancelot.

Gobbo.

Eders Naades Ven, og Lancelot, Herre!

Lancelot.

Jeg beder Jer ergo, Gamle, ergo anmoder jeg Jer: taler J om den unge Hr. Lancelot?

Gobbo.

Om Lancelot, naar Eders Naade behager.

Lancelot.

Ergo Hr. Lancelot! Tal ikke om Hr. Lancelot, Fader; for den unge Herre er ifølge Skjæbne og Tilfikkelse, og slige selsomme Talemaader, og de tre Søstre, og deslige Lærdoms Grene, virkelig hedenfæren eller, i jevne Ord at sige, fareet til Himmels.

Gobbo.

O, Gud forhyde det! Drengen var min Alderdoms Trost og Støtteslav.

Lancelot.

Seer jeg ud som en Knippel, eller en Dorstolpe, eller en Stav, eller en Stotte? Kjender I mig, Fader?

Gobbo.

Skamfærd, jeg kjender Jer ikke, unge Herre; men jeg beder Jer, sige mig, er min Søn, Gud glæde hans Sjæl, levende eller død?

Lancelot.

Kjender I mig ikke, Fader?

Gobbo.

Åh, Herre, jeg er stærblind, jeg kjender Jer ikke.

Lancelot.

Nu i Sandhed, om I havde Jere Dine, kunde det dog være, I ikke kjendte mig; det er en klog Fader, der kjender sit eget Barn. Vel, gamle Mand, jeg skal sige Jer Nyt fra Jer Søn. Giv mig Jer Belsignelse. Sandhed vil for Lyset, Mord kan ikke blive længe dulgt, men vel en Mands Søn; dog til Slutning vil Sandhed for Dagen.

Gobbo.

Jeg beder Jer, Herre, staa op! Jeg er vis paa I er ikke Lancelot, min Dreng.

Lancelot.

Jeg beder Jer, lad os nu ikke narres mere om det, men giv mig Jer Belsignelse. Jeg er Lancelot — Jer Dreng, der var — Jer Søn, der er, — Jert Barn, der skal være.

Gobbo.

Jeg kan ikke tænke mig, at I er min Søn.

Lancelot.

Jeg veed ikke hvad jeg skal tænke derom, men

jeg er Lancelot, der tjener til Jodens; og jeg er sikker paa, Margrete, Jer Kone, er min Moder.

Gobbo.

Hun hedder rigtignok Margrete. Er Du Lancelot, vil jeg gjøre min Ed paa, Du er mit eget Kjød og Blod. Himlen være lovet, hvilket Skjæg Du har faaet! Du har faaet mere Haar paa Din Hage, end mit Plougkæst Dobbin har i sin Hale.

Lancelot.

Saa skulde det synes som Dobbins Hale gif Kreebsgang: jeg veed med Visshed, han havde mere Haar i Halen end jeg har paa Ansigtet, da jeg saae ham sidst.

Gobbo.

Du min Himmel, hvad Du er forandret! Hvordan kommer Du og Din Husbond tilrette? Jeg har bragt ham en Foraring; hvordan kommer J tilrette nu?

Lancelot.

Godt, godt; men da jeg for min Part har sat mig for at løbe min Vej, vil jeg ikke slaae mig til Ro, før jeg har rendt et Stykke. Min Husbond er en sand Jøde. Giv ham en Foraring? Giv J ham en Strikke! Jeg er sultet sordærvet i hans Tjeneste; J kan tælle hver Finger jeg har med mine Ribbeen. Fader, jeg er glad ved J er kommen. Giv mig Jer Foraring til en Hr. Bassanio, der sandfærdig giver rare nye Liberier. Kommer jeg ikke i hans Tjeneste, vil jeg løbe saa langt som Gud har skabt Jord. O hvilken stor Lykke, her kommer Manden. Jfærd med ham, Fader, for jeg vil være en Jøde, tjener jeg den Jøde langer.

Bassanio, Leonardo med et Par Andre.

Bassanio.

Det kan I gjøre; men lad dem skynde dem saaledes, at Aftensmaden er færdig i det seneste Klokkerfem. Besorg saa disse Breve, saa Liberierne satte i Arbejde, og bed Gratiano komme ufortøvet hjem til Mit.

Lancelot.

Færd med ham, Fader!

Gobbo.

Gud velsigne Eders Naade.

Bassanio.

Mange Tak! Vil Du mig ellers Noget?

Gobbo.

Her er min Son, Herre; en fattig Dreng.

Lancelot.

Ikke en fattig Dreng, Herre, men Tjener hos den rige Jøde, og der vilde, som min Fader skal specificere . . .

Gobbo.

Han havde stor Declination, Herre, som man vilde sige, til at tjene . . .

Lancelot.

Ja, Tingen er, kort og langt at fortælle, at jeg tjener til Jødens, og havde Lyst, som Fader skal specificere

Gobbo.

Hans Herre og han forliges, med Respekt at sige, som Raven og de røde Hunde.

Lancelot.

Kort at sige, den rene Sandhed er, at da Jøden har været ond ved mig, saa har han givet mig Grund, som min Fader, der er en gammel Mand, vil jeg haabe, skal fruktificere Jer . . .

Gobbo.
Jeg har her en Ret Duer, som jeg havde til-
tænkt Eders Naade, og min Begjæring er. . .

Lancelot.

J al Korthed, Begjæringen er impertinent til
mig selv, som Eders Naade vil erfare af denne ær-
lige Mand, og der, om jeg maa sige, skøndt han er
en gammel Mand, dog er en fattig Mand, min
Fader.

Bassanio.

Lad En tale for Begge! Hvad vil I?

Lancelot.

Tjene Eder, Herre.

Gobbo.

Det er Sagens hele Prætext, Herre!

Bassanio.

Jeg vel Dig kjender, og Dig veed Din Ven;
idag Din Herre Shylock talte med mig
og anbefalte Dig; hvis Anbefaling
det er at gaae af rige Jødens Brød
i Tjeneste hos en saa fattig Adelsmand.

Lancelot.

Det gamle Ordsprog er ret vel deelt mellem min
Husbond Shylock og Eder: I har Guds Velsignelse,
Herre, og han har Nok.

Bassanio.

Du taler vel; gaa, Fader, med Din Søn,
tag Afsked med Din gamle Herre, spørg
saa hvor jeg boer. Giv ham et Liberi,

(Til sine Jøkk.)

meer rigt besat end Resten — sorg for det.

Lancelot.

Kom Fader — Jeg kan ingen Tjeneste faae? Nei!

— Jeg har ingen Tunge i min Mund? — Vel, (seer sig inden i Haanden) har nogen Mand i Italien et skønnere Blad at lægge paa en Bog til at gjøre Ed?... Jeg vil gjøre Lykke.... Kom! Her er en slet og ret Livslinie; her er en ringe Deel Giftermaal; o, femten Koner er ingen Ting; elleve Enker og ni Jomfruer er en ringe Part for een Mand, og tre Gange at reddes fra at drukne og være i Livsfare paa Kantten af en Sengedyne — det er at slippe godt! Vel, er Lykken et Truentimmer, saa er hun en god Tøs til den Priis. Kom, Fader, jeg vil tage Afsked med Jøden i et Dieblis.

(Lancelot og Gobbo gaae.)

Bassanio.

Jeg beder, Leonardo, tænk paa det!
Naar det er kjøbt og ordenlig besørget,
saa skynd Dig hjem; jeg Selskab har i Aften
af mine hæderligste Venner, skynd Dig.

Leonardo.

Jeg gjøre skal hermed min bedste Glid.

Gratiano kommer.

Gratiano.

Hvor er Din Herre?

Leonardo.

Herre, der gaar han henne.

(Leonardo gaaer.)

Gratiano.

Herr Bassanio!

Bassanio.

Gratiano!

Gratiano.

Jeg har en Begjering til Eder.

Basanio.

Den er alt bevilget.

Gratiano.

J maa ikke afflaae mig det; jeg maa tage med
Eder til Belmont.

Basanio.

Saa maa Du da. Men hør mig, Gratiano,
Du er for vild, for rast og for hoiroftet:
Ting, der Dig klæde ganske vel og der
i vore Dine ikke synes Feil,
men hvor Du ei er kjendt, nu, der de synes
lidt altfor frie. Jeg beder, gjør Dig Umag
med nogle kolde Dryp Beskedenhed
at dæmpe Din vel friske Aand, hvis ikke
vil, ved Din viltre Udfærd, jeg miskjendes
hvor vi gaae hen, og kan mit Haab forspildes.

Gratiano.

Hør mig blot, Herr Basanio. Hvis jeg ei
paatager mig et ærbart Væsen, taler
ærbodig, og kun bander nu og da,
gaaer med en Vennebog i Lommen, seer
skinhellig ud, ja naar tilbords der læses
saaledes holder Hat for Dinene,
og siger Amen med et Suk, og følger
al Levemaadens Observants som En
vel oplært i adstadig Alvorsfærd,
sin Bedstemoder til Behag, saa tro
mig aldrig meer.

Basanio.

Vel; vi skal see Dit Forhold.

Gratiano.

Men Frihed for i Aften! Dem mig ei
fra hvad i Aften skeer.

Basanio.

Nei, det var Ilret.

Jeg heller bad Dig at iføre Dig
Dit raskeste Sæt Munterhed, for vi
har Venner, der vil være lystige.
Men far nu vel, jeg har lidt at forrette.

Gratiano.

Dg jeg maa til Lorenzo og de Andre;
men vi skal gjæste Dig til Spisetid.

(De gaae.)

Iredie Scene.

(Shylocks Huns.)

Jessica, Lancelot.

Jessica.

Det gjør mig ondt, Du saa vil bort fra Fader.
Bort Huns er Helved, Du en snurrig Djævel,
som lidt betog dets kjedelige Smag.
Men far nu vel, her har Du en Ducat;
og, Lancelot, Du snart ved Aftensbordet
vil see Lorenzo, Din nye Herres Gjæst;
giv ham da dette Brev, men hemmelig.
Dg nu Farvel; ei onsked jeg, min Fader
her saae mig tale med Dig. —

Lancelot.

Farvel; min Taare gaae i Tungens Sted!

Du deilige Hedning, sødeste Jødinde, dersom
ikke en Christen gjør sig til Skjelm for Dig og faaer
Dig, maa jeg tage meget feil. Men Farvel; disse
taabelige Draaber drufne noget mit Mandemod.
Farvel!

(Gaae.)

Jessica.

Farvel, Du gode Lancelot!

af, hvad det er en hæslig Synd af mig
at blues ved min Faders Børn at være;
dog, vel er jeg hans Datter efter Blodet,
men ei af Tænkemaade. D, Lorenzo,
held Du blot Død: jeg ender denne Riv,
blier en Christinde og Din omme Viv.

Fjerde Scene.

(Gade.)

Gratiano, Lorenzo, Salarino, Solanio.

Lorenzo.

Vi os vil liste bort i Spisetiden,
forfløde os hos mig og komme samtlig
tilbage om en Time.

Gratiano.

Vi har ei ret beløvet os dertil.

Salarino.

Vi har ei faaet os Fakkeldragere.

Solanio.

Hjæs er det, naar det ikke ordnes net,
da bedre, synes mig, at lade være.

Lorenzo.

Den er først Fjere; vi har tvende Timer
til at forsyne os.

(Lancelot kommer med et Brev.)

Ven Lancelot, hvad Nytt?

Lancelot.

Naar I vil behage at bryde dette, vil det lige-
som underrette Eder.

Lorenzo.

Jeg kender Haanden. D, en deilig Haand,

og hvidere end Papiret selv den skrev paa,
er denne sagre Haand, der skrev.

Gratiano.

Paa Vre, et Kjærligheds Budskab.

Lancelot.

Med Tilladelse, Herre!

Lorenzo.

Hvor gaar Du hen?

Lancelot.

Sandt at sige, Herre, at bede min gamle Husbond, Jøden, at spise i Aften hos mit nye christne Herskab.

Lorenzo.

Tag der! Siig til den hulde Jessica, jeg skal ei feile. Siig det hemmeligt. Kom, mine Herrer, vil I lave Eder istand til Maskeraden denne Aften; jeg er forsynet med en Taffeldrager.

Salarino.

Ja sandelig, jeg strax vil gaae derom.

Solanio.

Det vil jeg med.

Lorenzo.

Med mig og Gratiano
i Gratianos Bolig om en Time.

Salarino.

Det er det Bedste.

(Solanio, Salarino gaae.)

Gratiano.

Var ei det Brev fra Jessica, den Smukke?

Lorenzo.

Jeg Dig maa sige Alt. Hun mig har skrevet,

at jeg fra Faderen maa tage hende,
 hvad Guld og hvad Juveler hun har med,
 hvad Pagedragt hun har paa rede Haand.
 Hvis hendes Fader Feden kom i Himlen,
 da var det for hans hulde Datters Skyld;
 og aldrig Vanheld hendes Fod tør møde
 med mindre det saa gjorde under Paaskud,
 at hun var Datter af en troles Føde.
 Kom, gaa med mig, læs dette mens du gaaer:
 min Fakkeldrager er skjøn Jessica!

(De gaae.)

Femte Scene.

(Shylocks Huus.)

Shylock, Lancelot.

Shylock.

Vel, Du skal see, — med egne Dine skjønne
 Forskjel paa gamle Shylock og Bassanio. —
 Hør, Jessica! — Du skal ei fraadse der
 som Du har gjort hos mig. — Hør, Jessica! —
 Og søre, snørke, der og slide af Dig! —
 Jeg siger: Jessica!

Lancelot.

Hør, Jessica!

Shylock.

Hvem bad Dig kalde? Jeg bad Dig ei kalde.

Lancelot.

Herren pleiede at sige, jeg kunde ingen Ting
 gjøre uden jeg blev bedet.

Jessica kommer ind.

Jessica.

Har Fader kaldt? Hvad har I at befale?

Shylock.

Jeg er bundt ud til Alfen, Jessica;
her har Du mine Nøgler. Dog, hvi skulde
jeg gaae? De bad mig ei af Kjærlighed.
De smigre mig; men jeg vil gaae af Had,
paa ødsel Christens Regning mig at gotte.
Min Pige, Jessica, pas paa mit Guld!
Jeg er ret led ved at gaae did, der staaer
min Rolighed et Uheld fore; jeg
har dremt om Pengeposer denne Nat.

Lancelot.

Jeg beder Eder, Herre, gaa; min unge Herre
venter Eders Reprocher.

Shylock.

Og jeg hans.

Lancelot.

De har lagt Raad op sammen. Jeg siger
ikke, I saaer en Mafkerade at see, men skulde det
stee, saa var det ikke for Intet min Nase sprang op
at bløde sidste Fastelavns Mandag, Klokker ser om
Morgen, der faldt ind paa den Dag, som for
fire Aar siden var Askensdag om Estermiddagen.

Shylock.

Hvad, er der Mafker? Hør mig, Jessica,
luk Dorene, og naar Du horer Tremmen
og den skærbalsede Floites lede Dvæl,
saa skal Du ikke frybe op i Vinduet,
ei Hovedet stikke ud i aaben Gade
at see paa christne Narres malte Bjæfer,
men luk mit Huses Dine, Vinduerne;
lad ikke flaaue Narrestregers Lys
indtrange i mit ædrue Guld. Jeg sværger
ved Jakobs Stav, mit Sind staaer ikke til

at gaae til Gjæst i Aften, dog jeg gaaer.
Krabat, gaa foran; siig, at jeg skal komme.

Lancelot.

Jeg, Herre, foran gaaer. See, Broken, I
alligevel kun ud af Vinduet . . .

thi en Christen kommer der,
vel Jodindens Die værd.

(gaaer.)

Shylock.

Hvad sagde denne Gjæk af Hagars Wi?

Jessica.

Farvel, min Broken, var hans Ord; ei Andet.

Shylock.

Den Nar er ei saa ilde; men en Slughals,
seen som en Snegl til Gavn, og lad om Dagen
som noget Murmeldyr. Jeg affhyer Vandbier,
derfor jeg stiller mig ved ham, og det til En,
som jeg vil have han skal hjælpe til
at øde laante Bers. Vel, Jessica,
gaa ind; maaskee jeg kommer ufortøvet
tilbage. Gjør som jeg har bedet Dig,
luk Dorene: Fast bundet, fast befundes,
det Ord bør dygtig Husbond stedse mindes.

Jessica (gaaer.)

Farvel, og hvis mig Lykken ei forlader,
I har en Datter mistet, jeg en Fader.

Sjette Scene.

(Gade.)

Gratiano, Salarino maskerede.

Gratiano.

Her er det Regnskuur, hvor Lorenzo bad
os vente.

Salarino.

Det er næsten over Tiden.

Gratiano.

Beskynderligt at han forsømmer Kloffen,
Forelskede bestandig gaar for stærkt.

Salarino.

O tiifold hurtig flyve Cyprias Duer
nyssluttet Elskovs Pagter at besegle,
imod de pleie for ubrudt at holde
forpligtet Tro.

Gratiano.

Det er bestandig saa:

Hvo staaer fra Gildet med den Appetit
han sætter sig? Hvor er den Ganger, der
kedsommelige Vane gaar tilbage
med saa udæmpet Jld, som først han skred den?
Alt hvad er til meer ivrig efterjages,
end nydes. Lig en Junker, en Foroder,
gaar seilklædt Skib ud fra sin Fodebugt,
omfavnet, kjalet for af kolerisk Vind,
men lig Foroderen det kommer hjem
med stormforlagne Ribber, revne Seil,
brudt, aspilt, plyndret af en kolerisk Vind.

(Lorenzo kommer.)

Her er Lorenzo; derom mere siden.

Lorenzo.

Tilgiiver, Venner, jeg saa lange bled;
ei jeg, men mine Sysler opholdt Eder.
Naar I saae Lyft at blive Pigetyve,
jeg lige lange vente skal paa Eder.
Her boer min Fader, Joden — hvem er inde?

Jessica i Vinduet, i Drengeskader.

Jessica.

Hvem der? Siig det for mere Sikkerhed,
skjendt jeg tør sværge paa, jeg kjender Stemmen.

Lorenzo.

Lorenzo og Din Elskede.

Jessica.

Lorenzo,

unegtelig; min Elskede, i Sandhed:

Hvem elsker jeg saa høit? Og nu, hvo veed,
Lorenzo, uden I, om jeg er Eders?

Lorenzo.

Det er Du, Himlen og Dit Hjerte vidne.

Jessica.

Her, tag det Skriin: det er Din Umag værdt.
Glad er jeg, det er Nat; I see ei paa mig,
thi jeg er meget skamfuld ved mit Bytte,
men blind er Elskov: Elskende ei see
de smukke Daarligheder de begaae,
thi kunde de, selv Amor vilde rødme
at see mig saadan omfåbt til en Dreng.

Lorenzo.

Kom ned, Du være maa min Fakkeldrager.

Jessica.

Hvad, skal jeg holde Lyset for min Skam?
den i sig selv er sandelig for klar.
O, Elskte, det er et Dplysnings Embed,
og jeg formorkes skulde.

Lorenzo.

Det Du er,

Du Sode, skjendt Forfladningen er yndig;
men kom paa Timen, thi den mørke Nat

alt render fra os, og man venter os
nu ved Bassanios Gilde.

Jessica.

Jeg vil lufte
fast i, forgyldte saa mig selv med nogle
Ducater end, og være fluk hos Eder.

(Gaaer af Vinduet.)

Gratiano.

Paa Vre, en Gudinde, ei Jodinde.

Lorenzo.

Forband mig, elsker jeg ei hende trofast,
thi hun er klog, saavidt jeg kan bedømme,
og skjen hun er hvis ei mit Die lyver,
og troe hun er som hun har viist sig selv,
thi som hun er, hun viis og skjen og tro
hos mig skal i bestandigt Hjerte boe.

(Jessica kommer ned.)

Er Du alt der? — I Herrer, lad os gaae,
for Bredrene i Masker snart at naae. (De gaae.)

Antonio kommer.

Antonio.

Hvem der?

Gratiano.

Signor Antonio.

Antonio.

Ei, Gratiano, hvor er Resten? Kloffen
er Mi; paa Eder vente vore Venner.
I Alten ingen Maskerade; Vinden
har dreiet sig, Bassanio vil ombord —
en Snees har jeg sendt ud at sege Eder.

Gratiano.

Det glæder mig, det er al min Altraa
end under Seil i denne Nat at gaae. (De gaae.)

Syvende Scene.

(Belmont.)

Portia kommer med Prindsen af Marocco; Begges
Følge. (der blæses i Horn.)

Portia.

Gaa, træk Forhangene til Side, lad
den adle Prinds see disse trende Gæster.
Vel, gjer nu Eders Valg.

Marocco.

Den Første er af Guld med denne Paaskrift:
Hvo kaarer mig, skal naae hvad Mange
ønske.

Den Anden Sølv, og fører dette Løfte:
Hvo kaarer mig, skal faae hvad han for-
tjener.

Den Tredie usfelt Bly med plumpe Varsel:
Hvo kaarer mig, Alt give maa og vove.
Hvor skal jeg vide om jeg vælger rigtig?

Portia.

J een af disse er mit Billede, Prinds;
hvis den J vælger, ogsaa jeg er Eders.

Marocco.

En Gud min Dom veilede! Lad mig see —
jeg vil Indskrifterne paa ny betragte.
Hvad siger den Blyaske mig?
Hvo kaarer mig, Alt give maa og vove.
Maa give? og for hvad? For Bly; og vove
for Bly. Den Gæste truer; hvo Alt vover,
han det i Haab om vakker Fordeel gjer.
Gi gyldent Sind til Tant fornedrer sig,
for Bly jeg Intet giver eller vover.
Hvad siger Selvet med sit Somfruskjær?

Hvo kaarer mig, skal faae hvad han fortjener.

Hvad han fortjener? Stands Du her, Marocco; vei Din Fortjeneste med billig Haand.

Skal Du taxeres efter Din Burdering,

Du da fortjener Rok; og dog tør Rok

end ikke strække sig til denne Skjenne.

Dg dog — at mistroe min Fortjeneste

var kun en svag Medsatning af mig selv.

Hvad jeg fortjener — vel, det er den Skjenne:

Al Fedsel jeg fortjener hende, af

Formue, Ynde og Opdragelse,

end meer ved Elskov jeg fortjener hende.

Hvad om jeg ei gif langer, men her standsed?

Lad os end eengang see hiin Skrift i Guldet:

Hvo kaarer mig, skal faae hvad Mange ønske.

Det er den Skjenne; hende Alle ønske.

Fra Verdens fire Hjørner komme de

til denne Helligdom, hiin Helgeninde.

Hyrcaniens Dikner og Arabiens

uhyre Heder er nu Alfarveie

for Hyrster, for at see skøn Portia.

Vandriget, hvis hovmodige Hoved selv

i Himlens Ansigt spytter, er ei Skranke

at standse disse udenrigske Væsner:

som om det var en Væk, de over springe,

at see skøn Portia. — I een af disse

tre Væker er den Himmelskes Afbildning:

mon rimeligt, at hun i Blyet er?

Bespottelse det var at tænke en

saa nedrig Tanke; det før slet var til

i mørke Grav at hegne hendes Liigblee.

Skal jeg i Sols indmuret hende tænke,

da prøvet Guld ti Gange er for ringe?

En syndig Tanke; en saa rig Juvel
blev aldrig sat i ringere end Guld.
De har i Engelland en Mynt, der bærer
en Engels Billed, som i Guld er præget —
dog det er trykt derpaa, men heel en Engel
i gylden Seng her ligger — Giv mig Nøglen,
her vælger jeg — lad lykkes som det kan.

Portia.

Der, tag den Prinds; og er mit Billed der,
saa er jeg Ederes. (Abner Essen.)

Marocco.

Herved, hvad er her?

Et Dødningshoved, i hvis tomme Die
en skreven Seddel — jeg vil læse Skriften.

Guld er ikke Alt hvad gloer,
har I hort for gammelt Ord.

Mangen Livet gav at faae
mig at see blot udenpaa;
gylden Grav sin Drøm og har.

Hvis I flog som dristig var,
ung af Krop med gammel Sjæl,
havde I haft bedre Held:
nu med den Velsked Farvel!

I Sandhed, kold og bedst var den.

Far, Hede, vel! kom, Frost, igjen!

Lev, Portia, vel! Til kedsom Afsked slaaer
for tungt mit Hjerte, saa hvo taber gaaer.

(Gaaer.)

Portia.

En rast Befrielse! træk for og gaa —

gid mig hver af hans Farve vælge saa!

(De gaaer.)

Ottende Scene.

(En Gade i Venedig.)

Salarino, Solanio.

Salarino.

Ja, Ben, jeg saa Basanio under Seil.
Med ham er Gratiano taget bort;
Lorenzo, veed jeg vist, er ei ombord.

Solanio.

Den lumpne Jøde! Dogen skreg han op,
der gik med ham for at randsage Skibet.

Salarino.

Han kom for seent, det var alt under Seil.
Men nu blev Dogen givet at forstaae,
i en Gondol man havde seet Lorenzo
med hans forelskte Jessica; tillige
Antonio forsikkred Dogen om,
de med Basanio var ei paa Skibet.

Solanio.

Jeg aldrig saa forvirret Lidenstak,
saa selsom, voldsom og saa blandet horte,
som Jodehunden udbred i paa Gaden.
„Min Datter! mine Penge! Af min Datter!
remt med en Christen! mine kristelige
Dukater! Retsfærd! Lov og Ret! og mine
Dukater, og min Datter! en forseglet
Pung med Ducater, to forsegelte Punge,
to Poser med Ducater, dobbelte
Ducater, stjaalne fra mig af min Datter!
og Edelstenene! To Stene, rige,
kostbare Stene, stjaalne af min Datter!
min Datter! Lov og Ret! skaf Pigen! hun
har Stenene hos sig, Dukaterne!

Salarino.

Ja alle Byens Drenge løber efter
og strige heit: hans Stene, og hans Datter,
og hans Ducater.

Solanio.

Lad Antonio

see til han holder Forsaldsdagen, ellers
saaer han at bøde for det.

Salarino.

Det er sandt,

igaar jeg talte med en Franskmænd, der
fortalte mig, at i det snevre Farvand
imellem Engelland og Frankrig var
et Skib herfra, rigt ladet, forulykket;
jeg tænkte paa Antonio da han talte,
og ønsked taus, at det var ikke hans.

Solanio.

Bedst, I Antonio fortæller hvad
I hører, dog ei altfor pludselig,
da det tør gaar ham nær.

Salarino.

En bedre Vedling

gaar ei paa Jord. Jeg saa ham og Bassanio
at stilles ad; Bassanio sagde ham,
han vilde skynde sig med sin Tjenkomst.
Han svarte: Gjør det ei! Forhast for min
Skyld

ei Dine Ting, Bassanio, men bi
til den betimelige Tid. Hvad den
Forskrivning angaar, Jøden har fra mig,
lad den i Dit forelskte Sind ei komme.
Vær munter, fremfor Alt brug Dine Tanker
til Frieri og slige Elskovsprover,
som passelig der vil anstaa Dig.

Dg her, med Diet fuldt af Taarer, han
sit Ansigt vendte bort, udrakte Haanden
bag Ryggen, med beundringsværdig Omhed
han trykked Vennens Haand, og saa de skilles.

Solanio.

Jeg troer han blot for hans Skyld elsker Verden.
Kom, lad os gaae for at opsoge ham,
og med en eller anden Morfskab muntre
lidt hans Tungfindighed.

Salarino.

Ja, lad os det.

(De gaae.)

Niende Scene.

(Belmont.)

Nerissa med en Tjener.

Nerissa.

Nu hurtig, hurtig, træk Gardinet fra!
Nu Arragoniens Fyrste har gjort Ed,
og kommer ufortøvet til sit Valg.

(Arragonien og Portia med Følge; der blæses i Horn).

Portia.

See her staaer Eskerne, min ædle Fyrste.
Hvis I udkaarer den, som jeg er i,
skal strax vor Bryllupschoitid helligholdes;
men hvis I tager feil, I uden meer
at sige, Prinds, maa tage strax herfra.

Arragonien.

Tre Ting jeg bunden er ved Ed at holde:
Først, ingentid at aabenbare Nogen
hvad Esker jeg har valgt, dernæst, ifald
jeg tager feil af Esker, ingensinde

at beile meer til nogen Piges Haand,
tilsidst, hvis jeg har Uheld i mit Valg,
strax Eder at forlade, drage bort.

Portia.

De Vilkaar maa Enhver beedige,
som for mit ringe Jeg sig voved hid.

Arragonien.

Derpaa er jeg beredt. Nu Lykke med
mit Hjertes Haab! Guld, Sølv og ringe Bly!
Hvo kaarer mig, Alt give maa og vove.
See bedre ud, hvis jeg skal give eller vove!
Hvad siger nu Guldasken? Lad mig see.
Hvo kaarer mig, skal naae, hvad Mangen
ønsker.

Hvad Mangen ønsker! „Mange“ kan betyde
den Mængde Fjog, der vælger efter Skinnets,
ei fatter meer end blandet Die lærer,
ei i det Indre trænger, men som Svælen
i Lysten bygger paa den ydre Væg,
just i Tilfældighedens Kraft og Vel.
Jeg vil ei kaare hvad sig Mangen ønsker;
jeg gier mig ei i Kæst med Hverdagsaander,
og ei i Laug med en barbarisk Mængde.
Nu saa til Dig, Du Sølvskatkammerbolig!
End eengang siig mig, hvad Du har til Paaskrift!
Hvo kaarer mig, skal faae hvad han for-
tjener.

Vel sagt, thi hvo tør drille Lykken selv,
hvo Hæder vinde, hvem Fortjenesten
ei gav sit Præg? Lad Ingen sig formaste
at bære Værdigheder uforsjent.
D at Formue, Høihedsstrin, Bestilling
ei udsporang af fordærvet Vald; reen Hæder
kun var tilfalds for reen Fortjeneste!

Hvor mangt nu blottet Hoved blev da dækket,
 hvor mangen blev befalt, der nu befaler,
 hvor megen ussel Pøbel blev da sigtet
 fra Wrens rene Sæd, hvor megen Wre
 fra Tidens Nyner og dens Gruns blev renset,
 at glimre atter! Vel, nu til mit Valg!
 Hvo kaarer mig, skal faae hvad han for-
 tjener.

Fortjenesten jeg tager. Giv mig Nøglen,
 oplad mig usortovet her min Lykke!

Portia.

For langt et Ophold for hvad her I finder.

Arragonien.

Hvad, Billedet af en misøiet Taabe,
 der rækker mig en Seddel! Jeg vil læse.
 Hvor heist ulig er Du ei Portia,
 ulig mit Haab og min Fortjeneste!
 Hvo kaarer mig, skal faae hvad han for-
 tjener.

Fortjener jeg da kun et Marrehoved?
 Er det min Løn, fortjener jeg ei bedre?

Portia.

At feile og at domme er forskjelligt,
 og af modsat Natur.

Arragonien.

Hvad har vi her?

Læser:

Jld mig syvfold prøvet har,
 syvfold prøvet Dommen var,
 som sig ingentid bedrog.
 En i Favn en Skygge tog;
 Skygge blev hans Lykke og.
 Mangen Tøsse, vel jeg veed,

er forselvet og jeg med.
 Hvilkens Kone saa I fik,
 I med mig tilfængs dog gif:
 Gaa nu, her har I Besked.

Større Nar jeg synes maa,
 alt som jeg vil langer staae.
 Med et Narrehoved paa
 kom jeg, og med to maa gaae.
 Slut, Farvel, jeg tro min Ed
 med min Kurv gaaer bort i Fred.

(Gaaer.)

Portia.

Saaledes brændte Myggen sig i Lysen.
 De kloge Daarer, naar de vælge, saa
 i Taaget de med al der' Wiisdom gaae.

Nerissa.

Det gamle Mundheld er ei Kjæteri:
 Skjæbne det er at hænges og at frie.

Portia.

Kom, træk Forhænget for, Nerissa.

En Tjener kommer.

Tjeneren.

Hvor er min Frosen?

Portia.

Her, hvad vil min Herre?

Tjeneren.

Min Frosen, nys ved Eders Port stod af
 en ung Venetianer, forudsendt
 at melde at hans Herre snart kommer,
 fra hvem han bringer hjerteligste Hilsner,
 foruden Complimenter, Artigheder,
 kostbare Gaver. Aldrig jeg endnu
 har seet saa ægte Kjærligheds Gesandt;

end aldrig en Aprildag kom saa blid
den fagre Sommers Ankomst at behude,
som denne Forudsending for hans Herre.

Portia.

Ei meer, jeg beder Dig. Halv er jeg bange
Du snart fortæller mig han er Din Frænde,
slig Søndagsklegt Du oder paa hans Priis.
Merissa, kom, jeg længes dog at see
den Amorspost, som sig saa fint kan tee.

Merissa.

Basanio være det, og Elskovs Villie skee!

(De gaae.)

Tredie Akt.

Første Scene.

(En Gade i Venedig.)

Solanio, Salarino.

Solanio.

Nu, hvad Nyt paa Rialto?

Salarino.

Ja Ordet gaaer der almindeligt, at et af Antonios Skibe med en rig Ladning er sat til i det snævre Stræde, Godwins, synes mig de kalde det, et meget farligt og ullyksaligt Udyb, hvor man siger mangan stolt Seiler ligger begravet, hvis ellers Sladdersester Tama har været en Kone af Ord heri.

Solanio.

Jeg vilde ønske, hun var saa legnagtig en Sladderfjælling heri, som nogensinde har tygget Ingefær eller faaet Raboerne til at troe, hun græd over sin tredie Mands Død. Men sandt er det — uden vidtloftige Dmsvøb, eller uden at gaae ud af Samtalens jevne Bei — at den gode Antonio, den retskafne Antonio, o gid jeg havde et Udtryk, der var godt nok til at holde hans Navn med Selskab

Salarino.

Kom, hid med Resten!

Solanio.

Ja, hvad siger Du, Enden er, at han har mistet et Stik.

Salarino.

Jeg vilde ønske, det maatte være Enden paa hans Tab.

Solanio.

Lad mig sige Amen itide, ellers kommer Djævelen paa tværs i Din Ben, for der er han i en Godes Lignelse.

Shylock kommer.

Solanio.

Nu, Shylock, hvad Nytt mellem Kjøbmændene?

Shylock.

J veed, og Ingen veed bedre, Ingen bedre end J om min Datters Flugt.

Salarino.

Det er vist; jeg for min Deel fjender den Skræder, der gjorde hende de Binger hun tog Flugten med.

Solanio.

Og Shylock for sin Deel vidste, at Flugten var

flugter, og saa er det altid deres Natur at forlade den Gamle.

Shylock.

Det vil hun blive fordømt for.

Salarino.

Det er sikkert, dersom Djævelen skal domme hende.

Shylock.

Mit eget Kjød og Blod at gjøre sig rebelsk!

Solanio.

Skam Dig, Din gamle Råd! Gjør det sig rebelsk i Dine År?

Shylock.

Jeg siger, min Datter er mit Kjød og Blod.

Salarino.

Der er mere Forskjel paa Dit Kjød og hendes Kjød, end paa Ibenholt og Elfenbeen; mere paa Dit Blod og hendes Blod, end paa Rødvin og Rhinssvin. Men siig os, har I hørt om Antonio har havt noget Forliis paa Søen?

Shylock.

Der har jeg nok en slet Handel: en Bankerot-spiller, en Odeland, der knap tør lade sit Ansigt see paa Rialto — en Tigger, der pleiede at komme saa pyntelig til Døds. Lad ham see sig vel for med sin Forskrivning! Han pleiede at kalde mig en Magerkarl, lad ham see sig for med sin Forskrivning; han laante gjerne Penge ud for en christelig Høflighed — lad ham see sig for med sin Forskrivning!

Salarino.

Nu, jeg er vis paa, om den forfalder vil Du dog ikke tage hans Kjød? Hvad var det godt til?

Shylod.

Alt satte paa Krog at fange Fisk med. Foder det ikke Andet, foder det dog min Hevn. Han har forhaanet mig og skilt mig ved en halv Million, leet af mine Tab, spottet min Profit, foragtet min Nation, fortrædiget min Handel, kjolet mine Venner, ophidsset mine Fjender. Og hvad er hans Grund? Jeg er en Jøde. Har en Jøde ikke Dine? Har en Jøde ikke Hænder, Lemmer, Organer, Sandser, Tjelelser, Videnskaber? Næres han ikke af samme Jøde, saares han ikke af samme Baaben, er han ikke udsat for samme Sygdomme, helbredes ved samme Midler, varmes og kjoles af samme Sommer og Vinter, som en Christen? Bløde vi ikke naar J stikke os, lee vi ikke naar J kildre os, doe vi ikke naar J forgive os, og skal vi da ikke hevnes naar J fornærme os? Gre vi Jer lige i Resten, vil vi ogsaa ligne Jer i det. Naar en Jøde fornærmer en Christen, hvad er saa hans Udmyghed? Hevn! Naar en Christen fornærmer en Jøde, hvad skulde saa efter det christelige Exempel hans Taalmodighed være? Ih, Hevn! Den Lumpenhed, J lære mig, vil jeg ove, og det skal gaae haardt til hvis jeg ikke skal overgaae mine Læremestere.

En Tjener.

Tjeneren.

Edle Herrer, min Herre Antonio er hjemme og onsker at tale med Eder begge.

Salarino.

Vi har været baade op og ned for at see om ham.

Tubal kommer.

Solanio.

Der er nok en af Stammen: tredie Mand,

Mage til dem, er ikke at finde, med mindre Fanden selv vil være Jøde.

Solanio og Salarino gaae.

Shylock.

Hvad nu, Tubal; hvad Nytt fra Genua? Har Du fundet min Datter?

Tubal.

Jeg kom tidt paa Steder hvor jeg horte om hende, men jeg kan ikke finde hende.

Shylock.

Ja saa! saa, saa, saa! En Diamant floiten, som kostede mig to tusinde Ducater i Frankfurt! Forbandelsen kom aldrig over vort Folk, for nu. Jeg har aldrig følt den, for nu. Der ligger to tusinde Ducater, og andre kostbare, kostbare Stene. — Alk, gid min Datter laa død for mine Fodder og Juvelerne i hendes Dren; gid hun laa i Kiste for mine Fodder og Ducaterne i Kisten. — Ingen Esterretning om dem? Gaa! — Og jeg veed ikke, hvormeget der er ødt paa at søge efter dem. — Alk ve! Tab paa Tab! Lyven gaaet med saameget, og saameget for at finde Lyven; og ingen Dpreisning, ingen Gavn! — Ingen Ulykke rammer uden hvad der falder paa mine Skuldre, ikke et Suk uden det jeg drager, ingen Taare uden de, jeg sælger.

Tubal.

Jo, andre Folk har ogsaa Ulykker; Antonio, horte jeg i Genua

Shylock.

Hvad, hvad, hvad! Ulykke, Ulykke?

Tubal.

Har forliust en Gallion, der kom fra Tripolis.

Shylock.

Gud skee Lov, Gud skee Lov! Er det sandt?
Er det sandt?

Tubal.

Jeg har talt med nogle af Skibsfolkene, der
hsergede dem fra Braget.

Shylock.

Jeg takker Dig, min gode Tubal. Godt Nytt,
godt Nytt! haha! Hvor? i Gennu?

Tubal.

Jeres Datter ødte i Gennu, horte jeg, een
Åften fiirfindstyve Ducater.

Shylock.

Du stikker en Dolk i mig, jeg seer aldrig mit
Guld mere. Fiirfindstyve Ducater i eet Sæt; fiir-
findstyve Ducater!

Tubal.

Der kom adskillige af Antonios Creditorer i
Følge med mig til Benedig; de sværge paa, han kan
ikke Andet end bryde.

Shylock.

Det glæder mig! Jeg skal plage ham; jeg skal
pine ham. Det glæder mig!

Tubal.

En af dem viste mig en Ring, han havde faaet
af Eders Datter for en Abekat.

Shylock.

Saa gid hun — Du martrer mig, Tubal: det var
min Turkis. Jeg fik den af Lea, da jeg var Ung-
karl; jeg vilde ikke have givet den bort for en heel
Ørt fuld af Abekatte.

Tubal.

Men Antonio er sikkert forloren.

Shyløf.

Ja det er sandt, det er ganske sandt! Gaa, Tubal, skaf mig en Retsbetjent, bestil mig ham fjorten Dage i Forveien. Jeg vil have Hjertet af Bryllet paa ham hvis han svigter, for naar han er ude af Venedig, kan jeg drive hvad Handel jeg vil. Gaa, gaa, Tubal, og med mig ved vor Synagoge. Gaa, min gode Tubal. • Ved vor Synagoge, Tubal!

Anden Scene.

(Belmont. Et Bærelse hos Portia.)

Bassanio, Portia, Gratiano og Tselge komme.
Gæsterne ere udsillede.

Portia.

Jeg beder, dø; vent een Dag eller to
for J det vover. Hvis J vælger feil,
jeg mister Eders Selskab; dø da lidet.
Mig Noget siger (men det er ei Elskov)
jeg ei vil Eder miste; selv J veed,
Had giver ikke Raad af den Natur.
Men at J mig ei skal forstaae uretlig
— en Pige fører Tanken steds paa Tungen —
jeg et Par Maaneder gad opholdt Eder,
for J for min Skyld vover Eders Lykke.
Jeg Eder kunde lære ret at vælge,
men da begif jeg Meened, og det vil
jeg aldrig. J kan altsaa tabe mig;
men skeer det, o, da ønsker jeg en Synd:
at jeg meensvoren var. Vee Eders Dine!
de mig har overseet og har mig døet,
en Halvdeel af mig Eders er, den anden

er Eders — er min egen, vil jeg sige.
 Men er den min, da er den Eders, saa
 at Alt er Eders. O de onde Tider,
 der sætte Sranke mellem Gierne
 og deres Rettigheder, at, skjøndt Eders,
 er ei jeg Eders! Hvis saa skulde være,
 det være Lykkens Brøde — ikke min.
 For langt jeg taler, men for Tid at vinde,
 forlange den og drage den i Langdrag
 og Eders Valg at sinke.

Bassanio.

Lad mig vælge —

som nu jeg er, er jeg paa Pinebænken.

Portia.

Paa Pinebænk, Bassanio? Strax bekend da
 hvad Svig der blander sig med Eders Elskov.

Bassanio.

Ei Svig, den søle Mistillid undtagen,
 der gjer mig frygtssom for min Elskovs Lykke;
 saa let forenes venligt Snee med Ild,
 som Svig forenes med min Kjærlighed.

Portia.

Jeg frygter I paa Pinebænken taler,
 hvor Folk nødvingne gjerne tilstaaer Alt.

Bassanio.

Skjenk mig mit Liv, og Sandhed jeg bekend.

Portia.

Nu vel, bekend og lev!

Bassanio.

Alt elske og bekende
 var altid Summen af mit Skriftemaal. —

O salig Piinsel, naar min Boddel selv
 mig lærer Svar, hvorved jeg kan friskjendes!
 Men sted mig til mit Held og hine Æfter.

Portia.

Saa kom! I een af dem er jeg indsluttet;
 hvis I mig elsker, vil I finde mig.
 Merisja og I Andre, træd tilside,
 Musiken tone mens han gjer sit Valg,
 at om han taber, han som Svanen ender
 og doer i Toner hen. Og for desbedre
 at træffe Pignelsen — mit Dies Taarer
 skal være Strømmen og hans vaade Dødsfeng.
 Men vinder han, hvad blier Musiken da?
 Da blier Musiken os som Paukers Klang,
 naar trohengivne Uundersaatte hilse
 nystrøgede Monark; som søde Toner
 ved Daggrø, der i Dromme snige dem
 i Brudgoms Dre, vække ham til Bryllup.
 Nu gaaer han, ei med mindre Værdighed,
 med meget større Kjærlighed end Helten
 Alcides gif, da han den Jomfruskat
 indløste, Troja hylende betalte
 til Souhyret. Her jeg staar som Offer;
 de Andre hist er de dardanske Drinder,
 med vaade Dine komne at bestue
 hiin Heltegjernings Udsald. Gaa, Alcides;
 Dit Liv er mit — med et meer angstet Bryst
 jeg Kampen seer, end Du bestaaer dens Dyst.
 En Sang, medens Bassanio gaaer i Raad med sig selv
 om Æfterne.

Sig, hvor fødes Phantasie?
 Er det Hoved, Hjerte, vi
 søge skal dens Udspring i?

Den i Diet bliver fød,
 Blik den nære, den sin Død
 finder i sin Bugges Skjød.

Lad os til dens Jordefang
 Ringe sammen, Klingklingklang!

Alle: Kling, kling, klang!

Vassanio.

Saa er det ydre Skin tidt mindst sig selv;
 ved Prydelser bestandig Verden skuffes.

I Rettergang er nogen Sag saa sort,
 at naar den smykkes med Veltalenhed,
 det Dneds Skin ei skjules? I Religionen
 er der vel saa fordommelig en Ytring,
 at ei en Pande glat og from jo kan
 et helligt Skin den give, den bevise
 med et og andet Skriftsted, dække til
 det Hæslige med yndige Zirater?

Der er ei Last saa taabelig, den jo
 antager noget Dydstegn i sit Ydre.

Hvor mange Riddinger, med Hjerter falske
 som Trin i løse Sand, dog bære Skjæg
 som Herkules og som den barske Krigsgud,
 men sees det Indre, har de melkvid Lever,
 og Tapperhedens Udvært kun paatage
 for at indgyde Frygt. See nu paa Skjønhed,
 og Du skal see den kjøbes efter Vagten,
 som her gjer et Mirakel i Naturen,
 at de, som bære meest deraf, er lettest.

Saa blier de krusste gyldne Slangeløkker,
 som foregiben Skjønhed praler med,
 og som i Vinden overgivent lege,
 tidt kjendt at være groed' paa fremmed Hoved,
 en Arv, hvis Giver smuldrer alt i Graven.
 Saaledes Pryd er blot en svigfuld Strandbred

til en hoistfarlig So, det skjenne Elor,
 der dækker indist Skjenhed, med eet Død:
 det Sandhedsskin, som svigfuld Tid paatager,
 at fange visest Mand. Thi, blanke Guld,
 Du haarde Midaskøst, jeg vil Dig ei!
 Gi heller Dig, Du blege Hverdagssbud
 fra Mand til Mand! Men Du, Du magre Bly,
 der heller truer end Du lover Noget,
 meer end Beltalenhed Din Jernhed rører mig —
 Dig vælger jeg, jeg vælge Fryd i Dig!

Portia.

Hver anden Lidenstabs nu veires hen,
 hver tvivlsom Tanke, med Fortvivlelsen
 og bange Frygt, gronoiet Jaloufi. —
 O Elskov, sat Dig, damp Dit Sværmeri,
 hold Maade med Din Frydsregn, mindst mit Held,
 altfor velsignet soler jeg min Sjæl:
 det overbælder mig.

Bassanio (aabner Blyæffen.)

Hvad seer jeg her?

Skjen Portias Centrasei? Hvad Halvgud kom
 da Skabelsen saa nær? Siig, leve disse Dine,
 hvad eller vugge de paa mine sig,
 og synes mig at leve? Disse Læber
 sig aabne halvt, af sødest Mande skilte —
 saa huld en Skranke mellem hulde Benner!
 I Haaret her sig viser Maleren
 som Edderfop, et gyldent Næt han spinder,
 at fange Hjerter i langt mere fast,
 end Myg i Spindelvæv. Men hendes Dine,
 hvor har han kunnet see at male dem?
 Da eet var malt, det maatte synes mig
 havt Magt at stjæle begge hans, og blive
 umage selv. Dog just saa langt min Noes

staaer i sit Væsen under Skyggeridsæt,
saa langt staaer dette Skyggerids igjen
bag efter Væsnets det vil forestille.

Her Sedlen er, min Lykkes Sum og Indhold:

Du, som efter Skin ei gif,
valgte ret og Lykken fik.

Da Du dette Held mon naae,
ikke efter Ryt Du gaae!

Er Du vel tilfreds derved,
troer Din Lod Lyksalighed,

vend Dig, hvor Din Brud mon staae,
kræv et Kys til Pant derpaa.

Et venligt Ord! Min Frosen, I tilgive (kysser hende.)

Jeg kommer, mod Beviis, at tage, give.

Som naar om udsat Kamppriis stride To,

den, der i Folkets Yndest sig tør troe

og hører Bisfald, almeent Jubelraab,

nu swimmel stirrer mellem Tvivl og Haab

em Bisfaldstordnen hans er eller ei —

saa, trefold skjønne Frosen, staaer og jeg,

uvis om det er sandt der synes mig,

til det beseglet sandet er af Dig.

Portia.

I seer mig her, Bassanio, hvor jeg staaer

saasom jeg er: Skjondt for min Deel alene

jeg aldrig saa ærgjerrig kunde være

at ønske mig stort bedre, dog for Eder

jeg trefold tyve Gange være gad

mig selv, et tusind Gange skjønnere,

ti tusind Gange mere rig, saa at,

for hoit af Eder at vurderes, vilde

paa Dyder, Indigheder, Midler, Venner,

jeg usfatteelig være. Men det hele

Beløb af mig er et Beløb af Noget,

som, i en rund Sum taget, er en Pige,
 uvidende, udannet, uerfaren,
 dog heldig ved at hun er ei for gammel
 til end at lære, og end mere heldig
 at hun er ei for dum at kunne lære,
 og heldigst at til Eder hun betroer
 sin boielige Aand, for at veiledes
 som af sin Herre, sin Regent, sin Konge.
 Jeg selv og al min Gie nu gaaer over
 til Eder og i Eders Magt. Nys var jeg
 det skønne Guds, denne Tjenerstares,
 min egen Dronning, og alt nu er Guds,
 dets Tjenerstare, selv dets Dronning, Eders:
 med denne Ring jeg skjenker Eder dem.
 Hvis I den sælger, taber, giver bort,
 lad det Jer Elskovs Døder da behude
 og Ret til bitter Klage give mig.

Bassanio.

Hvert Ord har I, min Fæder, mig berøvet,
 men hver Blodsdråbe hos mig tale vil.
 i mine Sandser er en slig Forvirring
 som blandt den mumlende, tilfredse Mængde
 sig yttre, naar en elsket Fyrste har
 en huldrig Tale holdt: Hvert Noget blandes
 saa mellem sig, at Alt et Billedis bliver
 af Intet uden Fryd, kun udtrykt halvt,
 og halvt ei udtrykt. Dog, naar denne Ring
 fra denne Finger skilles, skilles Livet,
 o sig da dristig: Nu Bassanio døde!

Portia.

Min Herre, Fæder, nu vor Tid det er
 som Vidner, der har seet vort Dødske opfyldt,
 at raabe: Held! Held Fæderen og Herren!

Gratiano.

Min Ven Bassanio, min ædle Frosken,
jeg onsker al den Fryd I selv kan onske,
thi min ved Eders Onske blier ei mindre.
Og da, naar Eders Naader helligholde
Jer Trostels Paagt, jeg beder kœnligst Eder,
at jeg paa samme Tid maa vorde gift.

Bassanio.

Heel gjerne, hvis en Hustru Du kan finde.

Gratiano.

Jeg takker Eder; I mig een har fundet.
Mit Die kan saa hurtigt see som Eders,
I Frosken saae, jeg skued Ternen, Herre;
I elskede, jeg elsked; Langdrag er
saa lidt for mig, som Eder selv, min Herre.
Paa Vægen der stod Eders hele Lykke,
der stod og min, som det kan træffe sig;
thi da jeg i mit Ansigts Sved her beiled,
og svor, indtil min Gane selv var tør
af Elskovsbeder, jeg tilsidst erholdt —
hvis Løfter holde — Løftet af den Skjønne
om hendes Elskov, forudsat at Lykken
Gav Eder Frosken.

Portia.

Er det sandt, Nerissa?

Nerissa.

Ja, Frosken, hvis I ei har Noget mod det.

Bassanio.

Og mener I, Gratiano, det oprigtigt?

Gratiano.

Oprigtigt? Ja, min Herre, paa min Tro.

Bassanio.

Vor Høitid hædres vil ved Eders Bryllup.

Gratiano.

Men hvem er der? Lorenzo med Jodinden?
Min gamle venetianske Ven, Salerio?

Lorenzo, Jessica og Salerio komme.

Bassanio.

Lorenzo og Salerio, velkomne,
ifald den unge Myndighed, jeg her
nys fik, formaaer at byde Jer velkommen.
Med Eders Gunst, min hulde Portia,
jeg mine Venner, mine Landsmand byder
velkommen her.

Portia.

Det gjør og jeg med Eder;
de hjertelig velkomne skulle være.

Lorenzo.

Jeg takker Eders Naade. Herre, jeg
for min Deel agted ei at see Jer her;
men jeg paa Veien traf Salerio,
der nødte mig, uagtet al min Bægning,
at drage med ham hid.

Salerio.

Det gjorde jeg,
og jeg har Grund; Signor Antonio
ham anbefaler Eder.

(Giver Bassanio et Brev.)

Bassanio.

For jeg aabner
hans Brev, jeg beder underret mig om
hvordan min gode Ven befinder sig.

Salerio.

Ei syg, saafremt det ikke er i Sindet,
ei vel, undtagen Sindet; dette Brev
vil Eder hans Forsatning aabenbare.

Gratiano.

Tal med den Fremmede, Nerissa; byd
velkommen hende. Ræk mig Eders Haand,
Salerio. Hvad Nyt er i Venedig?
Hvad gjør den kongelige Kjøbmand, vor
Antonio? Jeg veed, han ved vort Held
vil glæde sig; som Jason har vi vundet
det gylde Skind.

Salerio.

Giv I Det havde vundet,
som han har tabt.

Portia.

Der er et Vanhelts Indhold
i det Papir, der stjæler Farven af
Bassanios Kind. En elsket Ven er død,
thi ingen Ting i Verden ellers kunde
saa brat berøve nogen sindig Mand
hans Fatning saa. Hvad, værre meer og meer?
Med Eders Gunst, Bassanio, jeg er
Jert halve Selv; af Alt, hvad dette Brev
har Eder bragt, tilkommer mig det Halve.

Bassanio.

D hulde Portia,
saa, men saa sørgelige Ord staae her,
som vel Papir har mørknet. — Edle Froken,
da jeg min Kjærlighed først tolkede Eder,
frimodigt sagde jeg, at al min Rigdom
i mine Arer randt, at jeg var Udel;
og det var sandt. Dog, dyrebare Froken,
nu maa I see hvormeget dog jeg praaled,
da jeg for Intet anslog mig. Da jeg
til Eder sagde jeg slet Intet eied,
jeg skulde sagt, min Sie mindre var
end Intet, thi, recent ud, jeg har forskrevet

mig selv til en heitelsket Ven, forskrevet
 min Ven til hans affagte Kjende, for
 at bøde paa min Tilstand. Her er Brevet,
 Papiret som et Billed af hans Legem,
 og hvert et Dyd deri et aabent Saar,
 hvoraf hans Livsblod vælder ud. Men er
 det sandt, Salerio? Var hvert Forsøg
 mislykket for ham? Ei eet Lykkekast?
 Fra Tripolis, fra Mexico, fra England,
 fra Lissabon, Indostan, Barbariet?
 Og ei eet Skib undgik den rædsomme Torning
 paa Skjær, Kjøbmandens Undergang?

Salerio.

Ei eet.

Desuden, Herre, er det næsten klart,
 at selv om rede Penge nu han havde
 til at betale, tog dem Joden ei.
 Jeg ingentid har kjendt et Kreatur,
 skabt som et Menneske, saa gridst og graadig
 et Menneskes Jordærv at ønske. Dogen
 ved Morgen og ved Aften plager han,
 paa Indgreb raaber han i Statens Frihed,
 hvis Retten ham fornægtes; tyve Kjøbmænd
 og Dogen selv, samt Senatorerne
 af heiest Stand har underhandlet med ham,
 men Ingen faaer ham fra den hadske Paaastand
 paa den forfaldne Ret og hans Forskrivning.

Jessica.

Da jeg var hos ham, hørte jeg ham sværge
 til Tubal og til Chus, hans tvende Landsmand,
 at heller han Antonios Kjød sig ønskede,
 end tyrefold Værdien af den Sum,
 hans Gjæld udgjør; jeg veed, at hvis ham Lov

og Myndighed og Magt ei hindre, vil det
see slemt ud for Antonio, den Arme.

Portia.

Er Eders kjære Ven saa stædt i Nød?

Bassanio.

Den kjæreste for mig — den venligste,
meest ellegode Mand, utrættelig
i gode Gjerninger, en Mand, i hvem
den gamle Romerære viser sig
meer end i Nogen, der i Velskand aander.

Portia.

Hvor stor er Summen, han er Joden skyldig?

Bassanio.

For mig, tre tusinde Ducater.

Portia.

Hvad,
ei meer? Giv ham sex tusind, og udslet
Forfkrivningen; giv ham to Gange sex,
ja Det tredobbelt, for en saadan Ven
eet Haar skal miste for Bassanios Skyld.
Først gaa med mig til Kirke, kald mig Hustru,
og bort da til Venedig til Din Ven:
Du aldrig hvile skal ved Portias Side
med en urolig Sjæl. Du skal faae Guld
til tyvefold den usle Gjælds Beløb;
betal den og bring hid Din hvide Ven;
Merisfa og jeg selv imidlertid
som Moer og som Enker leve da.
Kom; bort herfra Du skal Din Bryllupsdag.
Byd Vennerne velkomne, vær Du fro,
dyrt maa Du elskes, dyrt Du kjøbes jo. —
Men lad mig høre Brevet fra Din Ven.

Bassanio (læser.)

„Kjæreste Bassanio, mine Skibe ere alle forulykkede, mine Kreditorer blive ubarmhertige; min Forsatning er meget ussel. Forskrivningen til Jøden er forfalden, og da jeg, naar jeg betaler den, umulig kan leve, er al Gjæld afgjort mellem Eder og mig, naar jeg blot maatte see Eder i min Dødsstund. Gjør imidlertid efter Behag. Dvertaler Eders Kjærlighed Eder ikke til at komme, lad da mit Brev ikke gjøre det.“

Portia.

O Elfte, reis; lad Intet Dig forhindre.

Bassanio.

Da jeg Dit Minde har, jeg bort vil ile;
men til jeg kommer hid igjen til Dig,
skal aldrig nogen Seng forsinke mig,
Stiksmisjen ei forlanges ved min Hvile.

(Alle bort.)

Tredie Scene.

(En Gade i Venedig.)

Shylock, Solanio, Antonio og en Slutter.

Shylock.

Pas paa ham, Slutter! Snak mig ei om Medynk!
Det er den Nar, som Udlaan gratis gjorde.
Pas paa ham, Slutter!

Antonio.

Her dog, gode Shylock.

Shylock.

Jeg min Forskrivning have vil. Tal ei
mod min Forskrivning; jeg har gjort en Ed paa,
at jeg vil have min Forskrivning. Du

mig kaldte tidt en Hund for Du fik Marsag,
 men er jeg Hund, vogt Dig for mine Tænder.
 Mig Dogen Ret skal skaffe. — Det mig undrer,
 Du lumpne Slutter, Du er saa barmhjertig
 paa hans Begjæring at gaae ud med ham.

Antonio.

Jeg beder, lad mig tale.

Shylock.

Jeg vil have
 Forfærdningen; vil ei Dig høre tale.
 Jeg min Forfærdning have vil; tal derfor
 ei meer. Jeg vil ei gøres til en fælsom,
 svagsynet Nar, og ryste paa mit Hoved,
 og blive ret og sukke dybt og føie
 de kristne Talsmænd. Følg mig ei. Jeg vil
 ei have Snak; vil have min Forfærdning.

Solanio.

Det er den meest ubøielige Kjoter;
 der nogetid var mellem Mennesker.

Antonio.

O, lad ham være. Jeg ei mere vil
 med frugtesløse Bønner ham forfølge.
 Han staaer mig efter Livet; vel jeg veed
 hans Grund. Jeg tidt for hans Forfærdninger
 har Mange frelst, som deres Nød mig klaged;
 derfor han hader mig.

Solanio.

Vis er jeg paa,
 ei lader Dogen den Forfærdning gjælde.

Antonio.

Ei Dogen kan fornægte Rettens Gang,
 thi ved Samfærdslen, Fremmede med os
 her i Venedig have, Statens Retfærd

vil, hvis det negtes, strax i Udraab komme,
 da Byens Handel og dens Fordeel udbredt
 til alle Nationer er. Gaa derfor;
 mig disse Sorger, disse Tab har svækket
 saa at mig neppe levnes et Pund Kjød
 imorgen til min blodige Kreditor.
 Kom, Sluttes; jeg var rolig, naar Bassanio
 blot var her og mig saae hans Gjæld betale.

(De gaae.)

Fjerde Scene.

(Belmont. Et Bærelse hos Portia.)

Portia, Nerissa, Lorenzo, Jessica og Bal-
 thasar.

Lorenzo.

Min Frue, tillad at jeg siger Eder,
 I har et ædelt og et sandt Begreb
 om det guddommelige Venskab; dette
 sees end meer tydeligt deraf, at I
 saa roligt bærer Savnet af Jer Herre.
 Men hvis I kjendte hvem I derved ærer,
 til hvilken Udling I Jer Bistand sender,
 hvor om en Ven af Eders Egtesælle —
 I følte med meer Stoltthed Eders Værk,
 end tilvant Heimod mægter at indskyde.

Portia.

Det aldrig angred mig at gøre vel,
 og skal ei heller nu. Thi mellem Venner,
 der omgaaes og henleve Tiden sammen,
 hvis Sjæle Venskab bandt med lige Vaand,
 maa der nødvendigst være lige Forhold
 af Træk, af Sæder og af Sindelag.

Derfor jeg troer, at hiin Antonio,
 som er min Husbonds Hjertensven, nødvendigt
 og ligne maa min Husbond. Er det saa,
 hvor er den Sum da ringe, jeg har anvendt
 til Vignelsen af egen Sjæl at kjøbe
 løs af en Helved-Grusomheds Forsatning?
 Dog dette nærmer sig forneget Selvroes
 derfor ei meer om det; til Andet nu.
 Lorenzo, jeg betroer i Eders Hænder
 Bestyrelsen og Tilsyn med mit Huus
 indtil min Herres Gjenkomst. Hvad mig angaaer,
 har lenligt jeg til Himlen gjort et Løfte,
 som byder mig i Ben og from Betragtning
 at leve, kun opvartet af Nerissa,
 til hendes Husbonds og min Herres Gjenkomst.
 Der er et Kloster tvende Mil herfra,
 der vil vi boe, og jeg bønfaller Eder,
 I ei vil undslaae Eder for den Byrde,
 min Omhed og en vis Nødvendighed
 paalægger Eder her.

Lorenzo.

Alf ganske Hjerte
 jeg lyde skal hver huld Befaling, Frue.

Portia.

Alt vide mine Følsk min Hensigt, og
 de vil erkjende Jessica med Eder,
 istedetfor Bassanio og mig.
 Saa far nu vel, indtil vi sees igen.

Lorenzo.

Gid glade Timer og alt Held Jer følge!

Jessica.

Al Hjertets Fryd jeg ensker Eders Naade.

Portia.

Jeg takker Eder, og for Eders Held
gjør samme Ben. Min Jessica, Farvel!

(Lorenzo og Jessica gaar.)

Kom, Balthasar!

som altid ærlig, tro jeg Dig har fundet,
saa lad mig finde Dig fremdeles nu:
tag dette Brev, og iil af alle Kræfter
til Padua. See til Du giver Doktor
Bellario, min Frænde, det i Haand.
Pas vel paa de Papirer og de Klæder,
han Dig leverer, bring i skyndsomst Jil
til Færgestedet dem, hvor Dverfarten
er til Venedig. Skynd Dig, spild ei Tiden
med Ord. Jeg være skal der førend Du.

Balthasar.

Jeg gaaer med al tilbørlig Hast, min Frøken.

(Gaar.)

Portia.

Dg nu, Nerissa, jeg har Noget for,
Du end ei veed: vi vore Mand vil skue
naar mindst de tænke det.

Nerissa.

Skal os de see?

Portia.

De skal, Nerissa; men i sliq en Dragt,
at de skal troe, vi er hvad vi er ei.
Jeg vædder hvad Du vil, at naar vi begge
som Ungersvende os forklæde, jeg
af begge være skal den flinkeste,
og bære Daggerten med kjæfkest Anstand,
og tale med en Middelstemmes Høshed
imellem Mand og Ungling, og forvandle

to Pigetrim raist til eet mandigt Skridt,
 og om Dueller snakke som en artig
 ung Pralhans, og fortælle nette Løgne,
 hvorledes adle Damer mig anmodede
 om Kjærlighed, og da jeg afflog det,
 blev syge, maatte døe — umuligt jeg
 dem alle kunde hjælpe; derpaa vil jeg
 det angre, saa jeg desuagtet ønsker,
 jeg ei dem havde dræbt; kort thye flige
 Smaaløgne jeg fortælle vil, saa Folk
 skal sværge paa, jeg er af Skolen kommet
 knap for eet Aar. Jeg er betænkt paa tusind
 af disse kaade Lapses flauue Streger,
 som jeg skal øve.

Merissa.

Skal vi give da

til Mandfolk os?

Portia.

Hy, hvad er det for Spørgsmaal,

isald en kaad Drdtyder stod Dig nær?

Men kom, jeg skal min hele Plan Dig sige
 naar jeg i Vognen er, som venter os
 ved Haugeporten. Kom, afsted med Jil,
 i Dag end maae vi reiise fire Mil.

Femte Scene.

(Samstedes. En Have.)

Lancelot og Jessica komme.

Lancelot.

Ja, i Sandhed! — For, seer J, Fædrenes
 Synder skulle hjemføges paa Børnene; tro mig der-
 for, jeg er bekymret for Jer. Jeg var altid ligesrem

mod Jer, og derfor siger jeg Jer nu min Betænkning om Tingen. Vær derfor ved godt Mod, for jeg troer virkelig I er fordømt. Der er kun eet Haab, som endnu kunde komme Jer tilgode, og det er kun ogsaa saadan et Slags Bastard-Haab.

Jessica.

Og hvad er det for et Haab?

Lancelot.

Ei, I kan for en Deel haabe at Jeres Fader ikke har avlet Jer; at I ikke er Jodens Datter.

Jessica.

Det vilde i Sandhed være et Slags Bastard-Haab; saa vilde min Moders Synder hjemsoge mig.

Lancelot.

Saa frygter jeg virkelig for at I bliver fordømt baade for Faderens og Moderens Skyld. Naar jeg saaledes undgaaer Scylla, Eders Fader, falder jeg i Charybdis, Eders Moder; godt, I er baade paa den ene og anden Maade om en Hals.

Jessica.

Jeg vil blive frelst ved min Gusbond: han har gjort mig til Christen.

Lancelot.

Da var det saaman ikke Noget at rose ham for: vi vare Christne nok i Forveien, netop saa mange som vel kunde leve ved Siden af hinanden. Dette Gjeren til Christen vil bringe Prisen paa Evinene til at stige; naar vi allesammen blive Flekkeadere, vil der snart ikke være en Skive rifset Skinke at faae for Penge.

(Lorenzo kommer.)

Jessica.

Jeg vil fortælle min Mand hvad I siger, Lancelot; her kommer han.

Lorenzo.

Jeg bliver snart skinsyg paa Jer, Lancelot, naar I saaledes trækker omkring med min Kone i Krogene.

Jessica.

I har Intet at befrygte, Lorenzo; Lancelot og jeg ere blevene Uvenner. Han siger mig ligend, at der ingen Naade er for mig i Himmelen fordi jeg er en Jodes Datter, og han paastaar, at I ikke er noget godt Medlem af Allmindeligheden, fordi I omvender Joder til Christendommen, og derved bringer Gleskepriserne til at stige.

Lorenzo.

Det kan jeg bedre forsvare for Allmindeligheden, end I Jere Streger med det mauriske Truentimmer. Den Sorte er jo frugtsommelig ved Jer, Lancelot.

Lancelot.

Det er da ikke saa stor en Ulykke om jeg har villet gjøre Sort til Hvidt for hende. Det tyder paa, at om hun ogsaa er sort er hun dog ikke uden Vid.

Lorenzo.

Hvor dog enhver Nar kan lege med Ordet! Jeg mener det bedste Vid vil snart vise sig i Taushed og at Snaksomhed kun endnu vil blive priist hos Poppegøier. — Gaa nu ind, Knægt, og sliig de skulle berede dem paa Middagsmaaltidet.

Lancelot.

Det er fleet, Herre, de have Alle Maver.

Lorenzo.

Du gode Gud, hvad Du er for en Vittighedsjæger! Lad dem da tillave Middagsmaaltidet.

Lancelot.

Det er ogsaa fleet, Herre; der mangler kun at dækkes.

Lorenzo.

Saa dæk da.

Lancelot.

Jeg, Herre? Jeg veed bedre hvad der skifter sig.

Lorenzo.

Klover Du atter Drd? Vil Du nu ikke paa eensgang give hele Din Rigdom paa Vid tilbedste? Jeg beder Dig, forstaa en jevn Mand efter hans jevne Mening. Gaa hen til Dine Kammerater og byd dem at dække Bordet og rette Maaltidet an, saa ville vi komme ind og spise til Middag.

Lancelot.

Bordet, Herre, skal blive dækket og Maden rettet an; og hvad det angaaer at I vil komme ind og spise, Herre, da lad Eders Lyst og Lume raade.

(Lancelot bort.)

Lorenzo.

O hellige Fornuft, hvad tomme Drd! Den Nar har i sin Hjerne præget ind en Hær af Vittigheder. Dog jeg kjender heel mangen Nar i ganske anden Stilling med samme Lyst, der for et vittigt Indfald opgiver Tingene selv. Hvor gaaer det, Jessica? Og sig mig, Elskte, nu Din Mening, hvordan min Ven Bassanios hustru Dig behager?

Jessica.

Meer end jeg sige kan. Det vel sig skifter at Din Bassanio nu i Fromhed lever: thi da hans Kone saa fortræffelig er, saa finder han paa Jorden alt Himlens Fryd, og hvis han dette ei paa Jorden vil, da burde aldrig han i Himlen komme. Ja, isald tvende Guder indgif Bæddemaal

i Himlen om to Dvinder her paa Jorden,
 og Portia var den ene, da nødvendigt
 der med den anden maatte sættes nogen Tilgift
 paa Spillet, thi ver arme Verden ikke
 har hendes Lige.

Lorenzo.

Og en saadan Mand
 har Du i mig, som Kone han i hende.

Jessica.

Nu, spørg mig ogsaa om min Mening derom.

Lorenzo.

Det står; dog lad os først nu gaae til Verds.

Jessica.

Mens jeg har Appetit, jeg end Dig roser.

Lorenzo.

Alf nei, jeg beder, gjem det før til Bordet:
 hvad Du da siger end, jeg med det Andet
 fordoier det.

Jessica.

Du skal Dit Skudsmaal faae.

(Vort.)

Fjerde Akt.

Første Scene.

(Raadsalen i Venedig.)

Dogen, Senatorerne; udenfor Strancken Antonio, Bassanio, Gratiano, Salarino, Solanio og Andre.

Dogen.

Hvor er Antonio?

Antonio.

Til Eders Raades

Befaling, her.

Dogen.

Det gjør mig ondt for Dig;
Du møde skal en steenhaard Bederpart,
et lavt Umenneſke, ſom er uſkiftet
til Medynk, blot og bar for ſelv det mindſte
Qvintin Barmhertighed.

Antonio.

Jeg har erfaret,
at Eders Raade ſtor Umag har anvendt
ham at formilde; men da deſuagtet
han ſtaaer forhærdet, intet lovligt Middel
kan frie mig af hans Alvinds Magt, ſaa ſætter
mit Taalmod jeg imod hans Raſenhed,
og er udruſtet til med roligt Sind
hans Gruſomhed og Tyranni at udſtaa.

Dogen.

Kald Jøden ind for Retten!

Solanio.

Eders Naade,
han staaer ved Deren. Der han kommer alt.
(Shylock kommer.)

Dogen.

Gjør Plads, og lad ham stedes før vort Nafsyn.
Shylock, man mener, og jeg mener selv,
Du vil Din Ondskabs Væsen ikkun drive
til den afgjærende sidste Stund; da troer man,
Du viser Din Barmhjertighed, Din Anger
endnu paa mere selsom Viis, end denne
Din selsomme forstillede Grusomhed.
Og naar Du den forfaldne Bod inddriver
(et Pund af denne stakkels Kjøbmands Kjød,) vil ei Du blot strafalde denne Straf,
men, rørt af menneskelig Ynk og Mildhed,
en Deel af Hovedstolen eftergive,
i det hans Tab medynksom Du betragter,
der nys saa styrted sammen over ham,
nok til en fyrstelig Kjøbmand at nedtrykke
og at udpresse Medynk med hans Stilling
af malmhaardt Bryst og Hjerte haardt som Flint,
af flove Tyrker og Tartarer selv,
der aldrig lærte Mildheds hulde Kald.
Et venligt Svar vi samtlig vente, Jøde.

Shylock.

Jeg Eders Naade meddeelt har mit Forsæt,
og ved vor hellige Sabbath har jeg svoret,
jeg nyde skal mit Gjældsbrevs fulde Ret.
Hornegter I mig den, lad Eders Grundlov
og Stadens Frihed tage hvad der følger.
I vil mig spørge hvi jeg foretrakker
en Vægt af ureent Kjød at faae, istedet
før at faae trende tusinde Ducater?

Derpaa jeg svarer ei, men siger blot,
 det anstaaer mig. Er det besvaret nu?
 Hvad om mit Hums hjemføges af en Kotte,
 og jeg har Lyst titusinde Ducater
 at give for at faae den drabt? Hvad nu;
 er J besvaret? — Der er Folk, som aldrig
 kan lide Grise med opspærret Gab,
 som blive galne naar en Kat de seer,
 og Andre kan, naar Sækkepiben synger
 igjennem Næsen, aldrig holde tæ
 for Rorelse: Passien kun lystre Lunet,
 dets Lyst og Ullyst. Du til Eders Svar!
 Som ingen skjellig Grund der gives kan,
 hvi hiin ei taale kan en Griis, som gaber,
 hvi hiin, en skikkelig nødvendig Kat,
 og denne ei en Sækkepibe, men
 nødtrungen udstaaer sli
 en hæslig Skam,
 selv forulempet, forulemper Andre;
 saaledes kan og vil ei nogen Grund
 jeg give, hvi jeg saa forfølger Sagen
 til eget Tab: det er et indgroet Had,
 et vist Slags Lede, som jeg bærer til
 Antonio. Vel, er J besvaret nu?

Bassanio.

Det Svar, Du følesløse Mand, ei kan
 Undskyldte Strømmen af Din Grusomhed.

Shylock.

Min Pligt er ei Dig til Behag at svare.

Bassanio.

Men Nogen dræber just hvad ei han elsker?

Shylock.

Og hader Nogen hvad han ei gad dræbt?

Bassanio.

Ei hver Fornærmelse strax avler Had.

Shylock.

Vil Du to Gange stikkes af en Slange?

Antonio.

Jeg beder, mind, I trættes med en Jøde.
Saa gjerne kan I staae ved Havets Bred
og hyde vilden Blod sin Gang at standse,
saa gjerne med en Ulv i Rette gaae,
hvi den lod Gaaret efter Lammet bræge;
saa gjerne kan I Bjergets Graner hyde
ei deres høie Top med Susen ryste,
naar Himlens Storme senderslide dem;
saa gjerne kan I tvinge hvad er haardest,
som prøve paa at mildne hvad i Haardhed
ei overgaaes: hans Jøde-Hjerte. Derfor
jeg Dig konsalder, brug ei flere Midler,
gør ingen Tilbud; ligesrem og kort
lad mig min Dom, sin Villie Joden faae.

Bassanio.

Før Dine trende tusinde Ducater
er her sex tusinde.

Shylock.

Hvis hver Ducat
af de sex tusinde Ducater i sex Stykker
var deelt, og hver Deel en Ducat, jeg tog dem
dog ei for god, jeg tog kun min Forskrivning.

Dogen.

Hvor kan Barmhjertighed Du vente Dig,
som ingen viser selv?

Shylock.

Hvad Dom kan jeg
betrygte, naar jeg ingen Uret gør?
I mange kjøbte Slaver har blandt Eder:
lig Eders Hæser, Eders Hunde, Mundvær

J bruge dem til nedrig Trællegjerning,
saasom J kjøbte dem. Skal jeg nu sige
til Eder: Skjenk dem deres Frihed dog,
gift dem med Eders Arvinger, lad ei
dem under Byrder svæde, lad dem Senge
saa bløde redes som til Eder selv,
og Herre-Retter gøtte deres Gane.

J svare vil, de Slaver ere vore.

Saa jeg nu svarer Eder: det Pund Kjød,
som jeg begjærer af ham, dyrt er kjøbt,
er mit, og jeg vil have det. Hvis J
mig negte det, vi vorde Eders Love!
der ingen Kraft er i Benedigs Ret!
Jeg kræver Dom; svar, skal jeg have den?

Dogen.

Jeg af min Myndighed kan have Retten
hvis ei Bellario, den lærde Doktor,
hvem jeg til Raad har kaldt i denne Sag,
idag hidkommer.

Solanio.

Eders Høihed, ude
med Breve staaer et Bud fra Doktoren,
fra Padua kommet nys.

Dogen.

Bring os hans Breve; Budet kald herind.

Bassanio.

Frit Mod, Antonio! Nu, Ven, usorragt!
Mit Kjød, Blod, Been og Alt skal Jorden faae,
for Du en Draabe Blod for mig skal miste.

Antonio.

Jeg er en smittet Bæder mellem Hjorden,
meest skiftet til at døe. Den svage Trugt
til Jorden faldet først; det lad mig ogsaa!

J kan ei bedre tjene mig, Bassanio,
end naar J lever og min Gravskrift skriver.

(Nerissa kommer ind, klædt som en Advokats Skriver.)

Dogen.

Fra Padua, fra Bellario kommer J?

Nerissa.

Fra begge. Eders Gæthed hilser han.

(Leverer en Pakke med Breve.)

Bassanio.

Hvi hræsser saa alvorlig Du Din Kniv?

Shylock.

Alt skjære Pantet ud af hiin Fallet.

Gratiano.

Gi paa Din Saal, men paa Din Sjæl Du skjærper
Din Kniv, Du haarde Jøde; ei Metal,
ei Bødlens Dre selv er halv saa skarp som
Dit skarpe Nag. Kan ingen Ven Dig boie?

Shylock.

Nei; ingen som Du fik Forstand at gjøre.

Gratiano.

Fordomt, uboielige Hund, Du være!
Anklaget Retsfærd være, for Du lever!
Fast Du mig vakkende gjer i min Tro,
saa Mening med Pythagoras jeg deler,
at tidt i Legem af et Menneske
indgif en Dyresjæl. Din hundske Aand
regjerte før en Ulv, ophængt for Manddrab;
fra Galgen selv dens fule Sjæl bortflei,
og mens Du var i vantroe Moders Liv,
joer ind i Dig, thi Din Altraa er Ulyens;
blødtørstig og fersulten og rovgjerrig.

Shyløst.

Til Du af mit Beviis bortskjelder Seglet,
den høie Tale skader kun Din Lunge.
Blif paa Din Klegt, min Ungersvend, den ellers
forfalder recnt. Jeg staaer her at faae Ret.

Dogen.

Det Brev her fra Bellario til Retten
en ung, men høilærd Doktor anbefaler;
hvor er han?

Nerisja.

Han er nær herved og venter
paa Eders Svar, om I vil ham antage.

Dogen.

Alf ganske Hjerte! Gaaer Tre, Fire for
ham høfligt at ledsage til os hid —
imidlertid skal Retten høre Brevet.

(En Skriver læser:)

„Eders Høihed maa vide, at jeg ved Modtagelsen af Eders Skrivelse er meget syg; men paa samme Tid Eders Sendebud kom, var i venligt Besøg hos mig en ung Doktor fra Rom, hvis Navn er Valthasar. Jeg gjorde ham bekendt med Stridsfagen mellem Joden og Antonio, Kjøbmanden; vi efterfølgte mange Bøger tilsammen. Han er bekendt med min Mening, og denne, understøttet af hans egen Lærdom (hvis Størhed jeg ikke nok kan anbefale) kommer nu paa min indstændige Begjæring at opfylde Eders Høiheds Anmodning i mit Sted. Jeg beder Eder, lad hans Savn af Nar ikke være ham til Hindrer, saa at han skulde savne sømmelig Afgørelse, thi jeg har aldrig kjendt saa ung et Legeme med saa gammelt et Hoved. Jeg overlader ham til Eders

bevaagne Modtagelse; Proven skal bedre tjene til hans Ubefaling."

(Portia kommer ind, klædt som Retslærd.)

Dogen.

J hore hvad Bellario har skrevet, og her, formoder jeg, er Doktoren. Kom, giv mig Eders Haand; J fra den gamle Bellario kom hid?

Portia.

Ja, Eders Høihed.

Dogen.

J er velkommen! Vil J tage Sæde? Er J bekendt med denne Tvistighed, hvorefter Sagen svæver her for Retten?

Portia.

Jeg nøie underrettet er om Sagen; hvem er Kjøbmanden her, og hvem er Jøden?

Dogen.

Antonio, gamle Shylock, fremstaaer begge.

Portia.

Er Shylock Eders Navn?

Shylock.

Mit Navn er Shylock.

Portia.

Al synderlig Natur er Eders Søgemaal, dog saa i Form, at ei Venedigs Lov med Eder være kan, som J gaaer frem. (til Antonio) J er hjemfalden til ham, er J ikke?

Antonio.

Saa siger han.

Portia.

J vedgaaer den Forfærdning?

Antonio.

Det gjer jeg.

Portia.

Saa maa Joden være naadig.

Shylock.

Hvad tvinger mig dertil? Fortæl mig det!

Portia.

Alt tvinges er ei Naadens Egenskab:
den drypper som den milde Regn fra Himlen
til Jorden. Dobbelst den velsignet er;
velsigner ham der giver, ham der tager,
er mægtigst i den Mægtigste; den pryder
Monarken paa hans Throne meer end Kronen.
Sceptret den timelige Magt betegner,
Hoiheds og Majestædens Attribut,
deri har Kongers Frygt og Rædsel Sæde;
men Naaden overfliger Sceptrets Bælde,
den har i Kongers Hjerte selv sin Throne,
den er Guddommens eget Attribut
og jordisk Magt da kommer Himlens nærmest,
naar Naade frydrer Retfærd. Derfor, Jøde,
endskjendt Dit Krav er Retfærd, dog betænk,
hvis Retfærd fik sin Gang ei Noget af os
sin Frelse faae. Om Naade bede vi,
og denne samme Bon os Alle lærer
at øve Naade. Jeg har talt saaledes
for Rettens Fordring at formilde; hvis
Du følger den, Benedigs strenge Domstol
med denne Kjøbmand tvungen er at domme.

Shylock.

Alt Ansvar bærer jeg. Jeg kræver Ret,
Forfærdnings-Bedene, samt det Forfældne.

Portia.

Formaaer han ikke Summen at udrede?

Basjanio.

Jeg her før ham tilbyder den i Retten,
ja, Summen dobbelt! Og er det ei nok,
jeg mig forpligter tifold at betale,
mod Pant i Hænder, Hoved og i Hjerte.
Er det ei nok, da viser det sig, Ondskab
flaaer Urlighed til Jord, da beder jeg:
Bed Eders Myndighed bei een gang Loven,
gør ved en liden Uret megen Ret,
og tving den grumme Djævel fra hans Villie!

Portia.

Det maa ei skee; ei Magt er i Benedig,
der kan forandre en anordnet Lov.
Man vil til Følge drage det i Tiden
og mangen Feil vil efter det Exempel
i Staten Indpaa faae; — det kan ei skee.

Shylock.

En Daniel kom til Doms, en Daniell!
Hvor jeg Dig ærer, vise, unge Dommer!

Portia.

Jeg beder, lad mig see Forskrivningen.

Shylock.

Her er den, hoiærværdige Doktor, her!

Portia.

Shylock, man byder Pengene Dig trefold.

Shylock.

En Ed, en Ed! Jeg har en Ed i Himlen.
Skal jeg en Meened drage paa min Sjæl?
Ei før Benedig!

Portia.

Nu, Gjældsbrevet er
udløbet; det gier Joden lovligt Krav
paa et Pund Kjød, af ham at skjæres ud

næst denne Kjøbmands Hjerte. Vær barmhjertig, tag trefold Pengene og byd mig rive Forfærdningen i Stykker!

Shylock.

Naar den er betalt, som skrevet staaer. Det viser sig, I er en værdig Dommer, kjender Loven; heist sund har Eders Forfærdning været. Ved Leven, som I er saa velfortjent en Støtte for, jeg nu besværges Eder, siig Dommen af! Jeg vidner ved min Sjæl, at ingen Tunge eier Magt, som kunde forandre mig; jeg staaer paa min Forfærdning.

Antonio.

Indstandigst jeg henfalder Retten om at fælde Dommen.

Portia.

Vel, saaledes er den:
I Eders Barm maa til hans Kniv berede.

Shylock.

O, ædle Dommer, brave unge Mand!

Portia.

Thi Lovens Mening og dens Indhold stemmer fuldt overeens med det forfaldne Pant, som sees at skyldes ved Forfærdningen.

Shylock.

Heel sandt! O, vise og retskafne Dommer, hvor meget er Du ældre end Du synes!

Portia (til Antonio.)

Blot da Dit Bryst.

Shylock.

Ja, ja, hans Bryst! Saa siger Forfærdningen, gør den ei? Ædle Dommer, næst Hjertet, staaer der med hans eget Ord.

Portia.

Vel, er her Bægtſkaal til at veie Kjødet?

Shylock.

Jeg har den rede.

Portia.

Lad en Feldtskjar, Shylock,
hidkaldes for Jer Regning, at forbinde
hans Saar, at han ei bløder ſig ihjel.

Shylock.

Er det ſaa nævnet i Forſkrivningen?

Portia.

Det er ei udtrykt ſaa; men ligemeget!
Godt, om I gjorde det af Medynk.

Shylock.

Jeg

det ikke finder i Forſkrivningen.

Portia.

Kom, Kjøbmand, har I nogen Ting at ſige?

Antonio.

Kun lidet; jeg er væbnet og bered.
Giv mig Jer Haand, Baſſanio, Farvel!
Sorg ei, at dette rammer mig for Eder,
thi Lykken heri bedre viſer ſig
end den er vant; det altid er dens Skik
at den Glendige ſkal overleve
ſin Rigdom, for huuloiet at betragte,
med rynket Bryn, en uſjel fattig Alderdom;
fra ſaadan Uſelheds langvarige Bød
befrier den mig. — Gils Eders adle Huſtru;
fortal Antonios Endeligt til hende,
ſiig, hvor jeg elſkte Dig, roes mig i Døden;
og naar Fortællingen er ude, lad
ſaa hende domme, om Baſſanio ikke

engang har havt en Ven. Fortryd ei paa
Din Ven Du mister, og ham ei fortryde
det skal, at han Din Gjæld betaler for Dig,
thi hvis blot Joden skjærer dybt nok, jeg
skal strax betale den af ganske Hjerte.

Basanio.

Antonio, jeg er med en Hustru gift,
der er mig dyrebar som Livet selv;
men Livet selv, min Hustru, hele Verden
meer end Dit Liv ei staaer i Priis hos mig:
Alt vil jeg tabe, ja dem Alle offere
til denne Djævel, for Dig at befrie.

Portia.

Lidt Eders Hustru Eder vilde takke,
hvis hun var her og horte dette Tilbud.

Gratiano.

Jeg har en elsket Hustru; gid i Himlen
hun var, hvis nogen Magt hun kunde der
formaae at bøie denne hundske Jode.

Nerissa.

Godt at hag hendes Ryg I gjør det Tilbud;
ved Dnsket ellers Huusfred kunde brydes.

Shylock (affides.)

Det er de christne Egtemand! Jeg har
en Datter, havde hun dog faaet en Mænd
af Barrabas's Stamme, for en Christen!
voit:

Vi spille Tid; jeg beder, bliv ved Dommen.

Portia.

Et Pund af denne Kjøbmands Kjød er Dit,
saa ksender Retten og saa tilstaaer Loven.

Shylock.

Retvise Demmer!

Portia.

Alt Du maa skjære Kjødet af hans Bryst,
tilstedes Loven og tilfsender Retten.

Shylock.

Hoilærde Dommer! — Det er Dom! (til Antonio)
Kom, lav Dig til.

Portia.

Giv lidet Tid, der Noget er endnu.
Gi en Dryp Blod Forskrivningen Dig giver;
udtryffelig der siges: et Pund Kjød.
Tag da Forskrivningen, tag Dit Pund Kjød;
men hvis Du, ved at skjære det, udgyder
en Draabe christent Blod, Din Jord, Dit Guds
er efter de venetianske Love
Venedigs Stat hjemfalden.

Gratiano.

Rettskafne Dommer! Jode, mærk! D, lærde Dommer!

Shylock.

Er Loven saa?

Portia.

Du selv skal Altten see,
thi, da Du fordrer Retfærd, vær forsikkret
Du skal faae Retfærd, meer end Du forlanger.

Gratiano.

D lærde Dommer! Jode, mærk, en hoilærd Dommer!

Shylock.

Jeg tager mod hans Tilbud da. Betal
Forskrivningen tre Gange, og lad saa
den Christne gaae.

Bassanio.

Her strax er Penge.

Portia.

Sagte,
al Ret skal Jøden skee! Giv Tid, saa sagte!
Han Intet uden Pantet have skal.

Gratiano.

En retviis Dommer, Jøde, heilard Dommer!

Portia.

Derfor bered Dig at udfjære Kjødet.
Udgyd ei Blod og skjær ei meer, ei mindre
end netop et Pund Kjød; thi hvis Du tager
meer eller mindre end netop et Pund,
om blot saa meget, at det blier i Vagten
kun Tyvendedelen af een ringe Skrupel
meer let, meer tungt, ja vipper Skaalen blot
saameget som et Haarsbred fra det Rette —
Du Dødsens er og alt Dit Guds forbrudt.

Gratiano.

En anden Daniel; en Daniel, Jøde!
Nu, Pantree, sikk omfider jeg Dig fat.

Portia.

Hvi dvæler Jøden? Tag Forfkrivnings-Pantet!

Shylock.

Giv mig min Kapital og lad mig gaae.

Bassanio.

Jeg har den rede til Dig, den er her.

Portia.

Han afflog den i aaben Ret. Han kun
skal have Retfærd og Forfkrivningen.

Gratiano.

En Daniel, siger jeg, en anden Daniel!
Tak Jøde, at Du lærte mig det Ord.

Shylock.

Skal ei jeg have blot min Kapital?

Portia.

Du skal kun have det forbrudte Pant,
som paa Dit Ansvar Du skal tage, Jede!

Shylock.

Ham Djarvlen give sin Befomst deraf da,
jeg vil ei gaae i Rette meer.

Portia.

Vi, Jede;

end Loven har et andet Krav paa Dig.
Det er anordnet i Venedigs Love,
at hvis en Fremmed overtydes om
at han, direct hvad heller indirect,
har tragtet nogen Borger efter Livet,
da skal hans halve Gods den Part tilfalde
mod hvem hans Anslag var, det andet Halve
forsalder til Skatkammeret, imedens
den Skyldiges Liv beroer paa Dogens Naade
mod hver en anden Stemme: Nu jeg paastaar,
at Du besinder Dig i dette Fald;
thi det er klart ved aaben Rettergang,
at middelbart, ja selv umiddelbart
Du Plan har lagt mod den Sagsegtes Liv
og har paadraget Dig den nævnte Straf:
Knæl altsaa ned og Dogen bed om Naade.

Gratiano.

Bed Du maa have Lov Dig selv at hænge.
Dog, som Dit Gods Du har forbrudt til Staten,
Du eier ei Bærdien af en Strikke;
Du derfor hænges maa for Statens Regning.

Dogen.

At Du kan see vor Lands Forskjellighed,
Dit Liv Dig skjenkes for derom Du beder.
Dit halve Gods Antonio tilfalder,

det halve Staten, dog maaſkee det kan
ved Ydmuyghed nedſattes til en Muſkt.

Portia.

For Statens Deel, ei for Antonios.

Shylock.

Nei tag mit Liv og Alt; ſjenk mig ei Livet.
Mit Huus I tager, naar I tager Stotten,
ſom holder paa mit Huus: mit Liv I tage,
naar I taer Midlerne hvoraf jeg lever.

Portia.

Hvad Naade kan I tilſtaaе ham, Antonio?

Gratiano.

En Strikke gratis; Intet meer, for Guds Skyld!

Antonio.

Behager Eders Naade, ſamt al Retten,
at Statens Halvdeel eſtergives ham,
er jeg tilfreds naar han mig overlader
den anden Halvdeel imod Renter, ſamt,
naar han er død, fuldt at tilbagegives
den Mand, ſom nys borttrømte med hans Datter.
Dog med to Vilkaar: at for denne Gunſt
han ſtrar ſig lader Chriſtne, dernæſt at
han lader formeligt i Retten her
et Gavebrev udfædtes til ſin Datter
og til ſin Son Lorenzo paa ſin hele
Formue, naar han dør.

Dogen.

Det ſkal han, ellers
gjentkalder jeg den nys tilſagte Naade.

Portia.

Er, Jøde, Du tilfreds? Hvad ſiger Du?

Shylock.

Jeg er tilfreds.

Portia.

Skriv Gavebrevet, Skriver.

Shylock.

Jeg beder om Forlov at gaae herfra,
jeg er ei vel. Send Documentet til mig,
og jeg vil underskrive.

Dogen.

Gaa, men gjør det.

Gratiano.

Naar Du skal christnes, faaer Du tvende Fadd're,
hvis jeg var Dommer, fik endnu Du ti:
til Galgen de Dig bragte, ei til Daaben.

(Shylock gaaer.)

Dogen.

Min Herre, jeg indbyder Jer til Middag.

Portia.

Jeg ydmygst Eders Høihed beder om
Uldskyldning, jeg til Padua maa bort
endnu i Aften; bedst jeg reiser strax.

Dogen.

Det gjør mig ondt at Tiden Eder hindrer.

Antonio, viis Jer taknemmelig
mod Herren der; I høist forbunden er ham.

(Dogen, Senatorerne og Følge gaae.)

Bassanio.

Høist værdige Herre, svare Lidelser
har Eders Wiisdom mig og denne Ven
befriet for i Dag; til Tak herfor
lad de tre tusinde Ducater, hvilke
til Joden skuldes, en velmeent Belønning
for Eders adle Tjenester nu være.

Antonio.

Vi ligesfuldt i Eders Gjæld forblive,
til Venſkab og til Tjeneste for ſtedſe.

Portia.

Vel er betalt, hvo velfornøiet er:
jeg er fornøiet at jeg redded Eder,
og velbetalt derved jeg regner mig —
mit Sind var aldrig mere egennyttigt.
Jeg beder, kjend mig naar vi mødes atter;
jeg enſter Eder Held og tager Afſked.

Baſſanio.

Jeg nodes, Herre, Eder end at plage.
Modtag et Mindetegn af os ſom Skat
og ei ſom Lon. Bevilg mig tvende Ting:
Afſlaa mig ei min Ven, og tilgiv mig.

Portia.

J ſvarlig preſſer mig, jeg giver efter.
Skjenk Eders Handſker mig, jeg dem vil bære
for Eders Skyld; og for Tert Venſkab vil
jeg tage denne Ring. Drag ei Jer Haand
tilbage, ei jeg tager meer, Tert Venſkab
vil ei mig negte den.

Baſſanio.

Al, Herre, den
er kun en Bagatel; jeg vil ei have
den Skam at give den.

Portia.

Kun den jeg tager;
mig synes nu jeg ret faaer Lyſt dertil.

Baſſanio.

Meer end Værdien blot beroer paa den.
Den bedſte Ring jeg gier Jer i Venedig,

og offentligt jeg lyser efter den;
 undskyld mig blot for denne, beder jeg.

Portia.

Jeg seer, I gavnlig er i Eders Tilbud;
 I lærte mig at tigge for, nu troer jeg
 I lærer mig hvad Tiggere bør svares.

Bassanio.

Den Ring min Hustru skjenkede mig, Herre.
 Hun tog min Ed, da hun den stak paa Fingren,
 den ei at sælge, give bort, ei tabe.

Portia.

Det Paaskud sparer mangan Mand hans Gaver;
 er Eders Hustru ei en daarlig Qvinde,
 og veed hvor vel jeg har fortjent den Ring,
 Uvenskab vil hun ei for stedse nære,
 fordi I gav mig den. Vel; Fred med Eder!

(Gaaer med Nerissa.)

Antonio.

Signor Bassanio, lad ham Ringen faae,
 lad hans Fortjenester og lad mit Venskab
 opveie denne Gang Din Hustrues Bud.

Bassanio.

Gaa, Gratiano, løb og hent ham ind,
 giv ham den Ring og bring ham, hvis Du kan,
 med til Antonios Huus. Skynd Dig, afsted!

(Gratiano gaaer; til Antonio.)

Kom, I og jeg vil ile strax derhen,
 og vil imorgen aarle begge flyve
 til Belmont ud; kom, min Antonio!

(De gaae.)

Anden Scene.

Portia og Nerissa komme tilbage.

Portia.

Dysperg nu Jødens Huus; det Document

(leverer Nerissa det)

ham giv, lad ham det underskrive. Vi vil bort i Nat, og een Dag hjemme være for vore Mand. Det Gavebrev Lorenzo velkomment blier.

Gratiano (kommer.)

Til Lykke traf jeg Eder, min ædle Herre; Den Bassanio har bedre sig betænkt og sender Ringen, samt ønsker sig til Middag Eders Selskab.

Portia.

Det kan ei skee. Taknemmeligt jeg Ringen modtager, siig ham det; dernæst jeg beder, I vise vil min Skriver Shylocks Huus.

Gratiano.

Det skal jeg.

Nerissa (til Portia.)

Herre, lad et Ord mig tale med Eder. (Hemmeligt) Jeg vil see den Ring at faae, min Husbond svor mig evigt at bevare.

Portia.

Det, lover jeg, Du kan. Der blier en Sværgen, at de til Mandfolk skjenked deres Ringe; vi trodsigt dem modsiges og modsværger. Nu, bort i Hast; Du veed, hvor jeg Dig venter.

Nerissa (til Gratiano.)

Kom, gode Herre, viser I mig Huset?

Femte Akt.

Første Scene.

(Belmont; en grøn Plads udenfor Portias Bolig.)

Lorenzo, Jessica.

Lorenzo.

Alart Maanen skinner: i slig Nat som denne,
da sagte Lust mildt kysfed Træets Blad
og ingen Susen led, i slig en Nat
vist Trojas Mure Troilus besteg,
og sukked ud sin Sjæl mod græske Leir,
hvor da hans Gressida i Slummer laa.

Jessica.

Det ogsaa var en Nat som denne, da
sig henover Duggen Thise frygtfom sneg,
og oined Lovens Skygge før ham selv,
og løb forfærdet bort.

Lorenzo.

I slig en Nat

stod Dido, med en Vidieqvist i Haand,
paa vilde Strandbred og sin Elsker vinked
tillbage til Carthago.

Jessica.

Slig en Nat

Medea plukkede Trylleriets Urter,
der Hson Ungdom gav.

Lorenzo.

I slig en Nat

stjal Jessica sig fra den rige Jøde

hørt fra Venedig, med en lystig Elsker,
og hid til Belmont.

Jessica.

Dg i slig en Nat
svor ung Lorenzo dyrt han elsked hende,
stjal hendes Sjæl med mange Trostelsløfter,
hvoraf ei eet var sandt.

Lorenzo.

Dg i slig en Nat
skjon Jessica, som lille Skjendegjæst,
loi om sin Elsker, og han tilgav hende.

Jessica.

Jeg skulde overnatte Dig, hvis Ingen kom;
men tys, jeg hører Fodtrin af en Mand.

(Stephano kommer.)

Lorenzo.

Hvo kommer med slig Jil i Nattens Længsel?

Stephano.

En Ven.

Lorenzo.

En Ven? Hvad Ven? Siig Navnet, Ven.

Stephano.

Mit Navn er Stephano. Jeg bringer Budskab,
min Frue førend Dagen gryer vil være
paa Belmont her igjen; omkring hun vanker
ved hellige Kors og knæler, beder om
lyksalig Egtestand.

Lorenzo.

Hvo kommer med?

Stephano.

En hellig Eremit og hendes Terne.

Siig, er min Herre ei tilbage kommen?

Lorenzo.

Nei, og vi have Intet fra ham hørt.
Jeg beder, Jessica, lad os gaae ind
og lad os foranstalte strax en Velkomst,
hoitideligt for Husets Herskerinde.

(Lancelot kommer.)

Lancelot.

Holla! holla! heida! hei! holla, holla!

Lorenzo.

Hvo kalder?

Lancelot.

Holla! Har I ikke seet Herr Lorenzo og Fru
Lorenza? Holla! holla!

Lorenzo.

Hold inde med Dit Holla, Karl. Her!

Lancelot.

Holla! Hvor, hvor?

Lorenzo.

Her!

Lancelot.

Siig ham, der er kommen en Post fra min
Herre med Hornet fuldt af godt Nyt. Min Herre
vil være her før Morgen.

(Gaaer.)

Lorenzo.

Lad, Elfte, os gaae ind og der dem vente.
Dg dog, hvorfor? Hvi skulde vi gaae ind?
Ven Stephano, jeg beder, gjør beksjendt
i Huset, Eders Frue strax kan ventes,
og bring Musiken ud her i det Frie.

(Stephano gaaer.)

Hvor Maanens Lys sødt slumrer her paa Høien!
Her vil vi sidde, mens Musikens Toner

i Dret snige sig; blid Stilhed, Nat
sig egner Harmoniens søde Slag.

Sæt Dig, min Jessica; see hvor Himmelgulvet
er tæt indlagt med klare Skiver Guld!

Der er ei mindste Klode som Du skuer,

den i sin Gang jo synger, Engle lig,
ungtøsmilende Cherubers Chor istemmer:

slig Belklang er udødelige Mænders!

Dog mens forfrænkkelig og jordisk Støvdragt
os plump indslutter, ei vi kan den høre.

(Musik kommer.)

Kom, holla, væk Diana med en Hymne,
med lifligst Klang rør Ederes Trucs Dre,
og drag med Toner hende hjem!

(Musik.)

Jessica.

Ei lystig er jeg ved de søde Toner.

Lorenzo.

Marsagen er, Din Mand da blier opmærksom.

See blot en vild og overgiven Hjord

og unge Føls utæmte faade Flok,

der gjøre viltre Spring, høit bræge, vrinske

(som er det hede Blods Natur og Vilkaar);

men høre ikkun de Trompetens Lyd,

slaaer nogen anden Tone deres Dre,

da skal Du see dem samtlig stille staae,

og vilde Blik forvandles til et fromt,

ved Tonens søde Magt. Saa digter Skjalden,

at Orpheus henrev Træer, Stene, Floder,

thi saa usølsomt, haardt og vildt er Jintet,

Musik jo dets Natur en Stund forandrer.

Den Mand, som ei Musik har i sig selv,

hvem søde Toners Samklang ei bevæger,

han er til Ran, til List og Ranker oplagt,

hans Sindsbevægelse som Ratten blev,
hans Følelse som Grebus er mørk:
viis ham ei nogen Tillid! — — Hør Musikken!

(Portia og Nerissa noget borte.)

Portia.

Det Lys, vi øine, brænder i min Hal.
Hvor langt det lille Lys sin Straale kaster! —
Saa skinner ædel Daad i Verdens Dndskab.

Nerissa.

Da Maanen skinned, saae vi Lyset ei.

Portia.

Saa overstraaler større Glands den mindre,
Stattholderen saa glimrer som en Konge,
til Kongen selv staaer hos; hans Herlighed
da svinder af sig selv, som Indlandsbækken
i rum og aaben Sø. — Lys, hør, Musik!

(Musik.)

Nerissa.

Min Frue, det er Eders Huis-Musik.

Portia.

Jeg seer, Alt er kun godt til Tid og Sted:
langt sedere den lyder, end om Dagen.

Nerissa.

Stilheden gier den denne Kraft, min Frue.

Portia.

Saa lifligt synger Kragen som en Lærke,
naar man ei agter paa dem; og jeg troer
at Nattergalen, hvis den sang om Dagen
naar hver en Gaas mon kjæffe, blev ei holdt
for nogen bedre Sanger end en Graaspurv.
Hvor mange Ting ved Tiden tides først
til deres rette Priis og fulde Værd! —

Dys! Maanen slumrer hos Endymion
og vil ei vækkes.

(Musiken standser.)

Lorenzo.

Feiler jeg ei meget,
er denne Stemme Portias.

Portia.

Han kjender
mig som den Blinde kjender Sjøgen, paa
den flette Stemme.

Lorenzo.

Dyrebare Frue,
velkommen!

Portia.

Vi for vore Mænd har bedet,
som derfor, haabe vi, desbedre times.
Er de hjemkomne?

Lorenzo.

Ei endnu, min Frue;
men Bud fra dem er forudkommet, som
os melder deres Ankomst.

Portia.

Gaa, Nerissa;
befal mit Huusfolk, Ingen maa det mindste
sig lade mærke med vi vare borte; —
Lorenzo, Jessica, ei heller I.

(Der høres en Trompet.)

Lorenzo.

Der Eders Husbond er; Trompeten høres.
Ei er vi Sladderhanke, frygt ei, Frue.

Portia.

Mig tykkes denne Nat et skrantent Daglys,

lidt blegere det er; det er en Dag
som Dagen er, naar Solen skjuler sig.

(Bassanio, Antonio, Gratiano med Følge.)

Bassanio (til Portia.)

Med Antipoderne vi holdt vor Dag,
hvis I gif frem naar Solen borte var.

Portia.

Lad mig kun lyse, men ei være Sol.
En Hustru, Solen lig, formørker Manden,
og aldrig mørkne jeg Bassanio.
Dog, Gud for Alt! — Velkommen hjem, min Herre.

Bassanio.

Min Frue, Tak, dog byd min Ven velkommen.
Her er den Mand, her er Antonio,
hvemt jeg er saa uendeligt forbunden.

Portia.

Vel maa I være meget ham forbunden,
som, horer jeg, heist bunden var for Eder.

Antonio.

Ei mere bunden, end vel lost igjen.

Portia.

Min Herre, var velkommen i vort Huus.

Det bor i meer end Ord sig vise, derfor
er jeg kun knap med Mundsveirs Hosflighed.

(Gratiano og Nerissa synes at tale affides.)

Gratiano.

Ved Maanen hist jeg svær, Du gjør mig Uret!

I Sandhed, jeg den gav vor Dommers Skriver.

Gid han som fik den var, jeg veed ei hvad,
naar, Elskte, denne Sag Dig gaaer saa nær.

Portia.

En Trætte? allerede? Siig hvorom?

Gratiano.

Kun om en Strimmel Guld, en fattig Ring,
som hun mig gav, hvis hele Poesi
var for al Verden som et Knivsmædskrim,
sat paa en Kniv: Gjem mig og glem mig ei.

Nerissa.

Hvad snaffer Du om Rimet, om Værdien?
Du svor mig til dengang jeg gav Dig den,
at Du den vilde bære til Din Dødsstund
og at den skulde følge Dig til Graven.
Om ei for mig, for Dine dyre Eder
Urbødighed Du burde viist, og gjemt den.
Gav den en Dommers Skrifer! Jo, jeg veed
den Skrifer aldrig vil faae Skjag paa Hagen.

Gratiano.

Det faaer han, hvis han lever og bliver Mand.

Nerissa.

Ja, hvis en Kvinde lever og bliver Mand.

Gratiano.

Nu, ved min Haand, jeg gav den til en Ungling,
til en Slags Dreng, en lille stumpet Pøg,
af Høide som Du selv, vor Dommers Skrifer,
en Sladderhank, der tiggede den som Ven:
umuligt nænnede jeg ham den at nægte.

Portia.

J var at dadle, siger frit jeg Eder,
som ved Jer Hustrues forste Gave skilles
saa let, skjøndt under Ed sat paa Jer Fingre,
med Tro og Love nittet fast derom.
En Ring jeg gav min Elsker, tog hans Ed
aldrig at skilles ved den — her han staaer,
og jeg tør sværge for ham, ei han slap den,
ei rykkede den af Fingren, for den Rigdom

al Verden har. I Sandhed, Gratiano,
for bitter Grund til Sorg I gier Jer Hustru,
og var det mig, saa blev jeg rasende.

Bassanio (affides.)

Nu var det bedst min venstre Haand jeg aahug,
og svor, jeg misted Ringen i dens Forvar.

Gratiano.

Signor Bassanio bortgav sin Ring
til Dommeren, som had derom og som
fortjente den i Sandhed; og nu Drengen,
hans Skriver, der lidt Arbeid havde med
at skrive, had om min, og hverken Skriver,
ei heller Herre, vilde Andet end
blot disse tvende Ringe tage.

Portia.

Hvilken

Ring gav vel I, Herre? Ei den, jeg haaber,
I fik af mig?

Bassanio.

Isald en Logn jeg til
et Feiltrin kunde lægge, vilde jeg
benegte det, men Du min Finger seer —
den har ei Ringen; den er borte.

Portia.

Ja,

som Sandhed borte af Dit falske Hjerter.
Ved Himlen, ei jeg Ederes være vil,
fer jeg seer Ringen.

Merisssa (til Gratiano.)

Jeg ei heller Din,
fer jeg seer min.

Bassanio.

Min hulde Portia,
var Dig bekkendt, til hvem jeg gav den Ring,

var Dig bekendt, for hvem jeg gav den Ring,
 og fatted Du, for hvad jeg gav den Ring
 og hvor uwillig jeg forlod den Ring,
 da kun man vilde tage mod den Ring —
 Du vilde dæmpe da Dit Misshags Strengthed.

Portia.

Var Dig bekendt Værdien af den Ring,
 og halet kun hendes Værd som gav den Ring,
 Din Hæder ved at holde paa den Ring;
 da vilde Du ei skilles ved den Ring. —
 Gvo skulde vel saa høist ubillig være,
 (naar Du med nogen Grad af Iver havde
 behaget at forsvare den), at fordre
 saa ubestændent hvad Dig helligt var?
 Nerissa lærer mig hvad jeg skal troe:
 jeg doer paa at en Kvinde fik min Ring.

Bassanio.

Nei, ved min Vre, True! Ved min Sjæl,
 ei nogen Kvinde, en lofkyndig Doktor,
 der trende tusinde Ducater afflog,
 men bad om Ringen, som jeg negted ham
 og lod ham misfornøiet gaac sin Vei,
 ham selv, der frelste Livet netop for
 min bedste Ven. Hvad skulde jeg nu sige?
 Jeg tvungen var den efter ham at sende;
 mig Hoflighed, Undseelse betog,
 min Vre taalte ei at smittes af
 sliig Uerkjendtlighed. Tilgiv mig, Elskte!
 Ved de velsigtede Nattens Lys, jeg troer,
 at havde Du der været selv, Du havde
 selv fordret Ringen til den værdige Doktor.

Portia.

Lad ikkun i mit Huus ham aldrig komme,
 thi da han har Juvelen, som jeg elsked,

som J for min Skyld svor at gjemme stedse,
 saa vil jeg ogsaa engang være gavmild:
 Jeg vil ham Intet nægte hvad jeg eier,
 mit Legem ei og ei min Egteseng,
 thi kjende vil jeg ham, det veed jeg sikkert.
 Sov ingen Nat af Huset; vaag som Argus!
 Hvis J ei gjør det og jeg bliver ene,
 ja, ved min Tre, som er end min egen,
 den Doktor hvile skal ved Siden af mig.

Merissa.

Og Skriveren hos mig: thi see Jer for,
 naar J mig selv vil lade raade.

Gratiano.

Vel,

gjør det kun, dog lad mig ei ham nappe,
 thi ellers Skriverens Pen jeg kunde kappe.

Antonio.

Jeg er uheldig Grund til denne Strid.

Portia.

Sorg ei, J ligesuldt velkommen er.

Bassanio.

Tilgiv mig, Portia, min afvungne Uret,
 og her i disse mange Benners Paahør
 jeg sværger, ja, ved Dine skjønne Dine,
 hvori jeg seer mig selv — —

Portia.

Læg Mærk dog!

J begge Dine seer han dobbelt sig,
 eensang i hvert. Sværg ved et dobbelt Selv,
 slig Ed staaer til at troe.

Bassanio.

Nei, hør mig blot.

Tilgiv mig, og jeg sværger ved min Sjæl,
jeg aldrig meer en Ed mod Dig skal bryde.

Antonio (til Portia.)

Gengang mit Legem har for hans jeg pantsat;
og uden Den, der fik hans Fæstningsring,
jeg var fortabt: jeg atter love tør,
og med min Sjæl til Pant, at Eders Herre
vil aldrig bryde bitterlig sin Trofskab.

Portia.

Saa vær da Borgen for ham. Giv ham denne;
bed ham den gjemme kedre end den anden.

Antonio.

Basanio, sværg at gjemme denne Ring.

Basanio.

Bed Himlen, netop den, jeg gav hiin Doktor!

Portia.

Jeg fik den af ham. Tilgiv mig, Basanio,
og spørg mig ikke om til hvilken Priis.

Nerissa.

Og tilgiv mig, min vakkre Gratiano,
jeg ogsaa kjøbte min af Skriveren.

Gratiano.

Nu, det seer ud som Veisforbedringer
om Sommeren, naar Veiene er gode:
Er vi alt Hanrei, før vi det fortjente?

Portia.

Tal ei saa grovt. — I staae forundrede.
Her er et Brev til Eder kommet;
læs det, naar I faaer Leilighed dertil. Det er
fra Padua, fra Bellario; der vil
I finde, Portia var Doktoren,
Nerissa hift hans Skriver. Her Lorenzo

skal vidne, jeg tog bort saa snart som J,
 og kom først nu tilbage, var endnu
 ei i mit Hums. — Antonio, velkommen,
 og jeg bevarer bedre Nyt til Eder,
 end selv J troer. Bryd hurtigt dette Brev,
 der seer J, tre af Eders Gallioner
 har pludseligt, rigtladne, naaet til Havn.
 J skal ei vide, hvilken selsom Skjæbne
 mig Brevet gav i Haand.

Antonio.

Jeg staaer forstummet.

Bassanio.

Var J hiin Doktor? Og jeg ei Jer kjendte?

Gratiano.

Var J den Skriver, der mig skulde krone?

Nerissa.

Ja, men en Skriver, som det aldrig gjer,
 hvis ei han lever til han bliver Mand.

Bassanio.

Min smukke Doktor, deel ickun min Seng,
 og sov kun hos min Frue, er jeg ude.

Antonio.

Min Frue! Liv og Levekraft J gav mig;
 thi her for vist jeg læser, mine Skibe
 kom til en sikker Rhed.

Portia.

Og nu, Lorenzo,
 min Skriver Trostens Bud og bringer Eder.

Nerissa.

Og giver ham det uden Skriverpenge.
 Jeg giver Jessica og Eder fra
 den rige Jode dette Gavebrev
 paa al hans Eiendom, naar han er død.

Lorenzo.

J skjonne Fruer, J udgyde Manna
blandt de Nodlidende.

Portia.

Det snart er Morgen,
dog vist jeg veed J meer Dplysning onsker
om disse Hændelser. Lad os gaae ind,
og kalder der os ifflum til Forhor,
og trolig vi besvarer Eder Alt.

Gratiano.

Jeg alle mine Dage ingen Ting
saa trygt skal gjemme som min Tærstensring.

Om

Kjøbmanden i Venedig.

THE HISTORY OF THE
 REIGN OF KING CHARLES THE FIRST
 BY JOHN BURNET

IN TWO VOLUMES.
 THE FIRST VOLUME.
 FROM THE BEGINNING OF HIS REIGN
 TO THE DEATH OF KING CHARLES.
 LONDON, Printed by J. Streater, at the
 Sign of the Gun, in St. Dunstons Church
 Lane, 1680.

ADAM SMITH
 IN THE
 UNIVERSITY OF GLASGOW

Dette Stykke maa allerede være opstaaet før 1598, da det nævnes af Meres. Det tilhører altsaa det første Decennium af Shakespeares kunstneriske Virksomhed, og maa med størst Sandsynlighed ansættes til Aaret 1597, som ogsaa Chalmers, Drake og med dem Tiedt o. N. antage. Malone, der uden videre Grunde ansætter det til 1598, betænker ikke, at det, skrevet i dette Aar, ikke vel allerede kunde nævnes i Meres' Skrift. Den ældste trykte Udgave er fra Aaret 1600. Ulrici skriver om dette Stykke:

Kjøbmanden i Venedig, en af den store Mesters populæreste, men ogsaa herligste Skabninger, forener i sig alle den Shakespeareske Poesies Fortrin og Tryllemidler. Nærmest fra Charakteristikens Side. Bortset fra alle de øvrige Personers fortræffelig tegnede og gjennemførte Giendommelighed, der i organiske Modsatninger holde hinanden Ligevægten og gensidig tjene hinanden til høvede Folie: den adle og høihjertede, men passive, melancholske, et bevæget, daadkræftigt Liv ikke ret voxne Antonio, der bedst karakteriseres med det slaaende Ord: en kongelig Kjøbmand; hans muntre og bestemte, vel noget let-sindige, men elskværdige og tankfulde Ven Bassanio, en ægte italiensk Gentiluomo i Ordets bedste Forstand, tilligemed hans Stalbredre Lorenzo og Gratiano; endvidere den ligesaa elskværdige, skalkagtige og aandrige

Portia med hendes elsteværdige Tjenerinde Nerissa og det i orientalsk Kjærlighedsbæreri sig tabende Naturbarn Jessica; — bortseet fra alle disse indtil den naragtige Lancelot Gobbo og hans i Barndom gaaende Fader fast og sikkert tegnede Figurer, viser sig i Jøden Shylock et sandt Mesterværk af Charakteristik. Shylock er nærmest det veltrufne Billede af den jødiske Nationalcharakter overhovedet, ikke af hiin ærværdige og storartede, om og eensidige Mand, der paa Mose, Davids og Profeternes Tid endnu besjælede Folket, men af hiin lave og uværdige, i enhver Henseende udartede Tænkemaade, som det dybtfaldne Folk under dets Udspredelse paa hele Jordkloden, under Athundrederes lange Forfølgelse og haarde Tryk var sunket hen i. I disse Tider var den storartede Udholdenhed og Standhaftighed, den strenge Fastholden ved Religionen, Sæder og Love blevne til Egenfindighed og Halsstarrighed, den skarpe Forstand til Spidsfindighed og spekulerende Kombinationsgave, det begejstrede Seerblik til Overtro; Kjærligheden til Besiddelsen, der hængte sammen med Hengivenheden for det af Gud forjættede Land, og for saa vidt var agtværdig, havde forvandlet sig til smudsig, oprørende Gjerrighed; Afsondringen fra alle Nationer og Følelsen af Dødsønskehed over disse var udartet til glødende Had, til Foragt og følelsesløs Grusomhed mod deres Forfølgere. Under det almindelige Forfald havde intet Andet holdt Stand, end hiin uovervindelige Fasthed, hiin tøre, mumieagtige Seighed i den jødiske Natur. Saaledes viser Shylock sig som en beklagelsesværdig, aldeles sammensalden Ruin fra en stor og betydningsfuld Fortid, som den ulmende Afkøbs fra en blegnet Glands, der ikke mere kan varme og vedligeholde, men vel endnu brænde og ødelægge; vi kunne ligesaa lidt nægte ham vor Medlidenhed, som vi kunne afholde os

fra Alfky for hans Tænke- og Handlemaade. *) Den almindelig-jødiske Nationalcharakter viser sig imidlertid hos ham ogsaa tillige fortræffelig individualiseret og hævet til konkret Liv. Hadet og Havesygen retter sig hos ham fortrinsvis mod de virkelig kristelige Kjøbmænd, der laane Penge ud uden Renter og Sikkerhed, atter ophjælpe Skyldneren der er kommen paa Knæerne, kort sagt øve Kjærlighed og Høimodighed, og efter hans Mening mere trykke ham derved, end ved den Foragt og hundste Behandling, de lade ham vederfares. Netop derfor er den kongelige Kjøbmand Antonio ham en sand Torn i Dinene. Af hans Had til ham bliver endogsaa hans Gjerrighed overvunden, og han spiller den Høimodige for at ibærksætte en lav Skurkestreg. Sin Vedhangenhed ved Religion, Ret og Sædvane udtaler sig hos ham i hans hålsstarrige Staaen paa Lovens Bogstav. Forstand og Skarpsind viser sig hos ham i det eiendommelige Humor og den brændende sarkastiske Wittighed, der staaer ham til Tjeneste. Ved slige særdeles Motiver og karakteristiske Træk bliver det Karrikaturmæssige undgaaet, det Almindelige i Nationalcharakteren individualiseret. —

Ligesom herved Shakespeares Mesterskab i Charakteristikken aabenbarer sig paa det meest Glimrende, saaledes er det forviklede Indholds Komposition, Articulering og Udfoldning beundringsværdig. Vel er Opfindelsen ikke ganske hans Eiendom; den stammer for største Delen fra en Novelle af Giovanni Fiorentino (skreven 1378, først trykt 1558) og denne ofte atter af **Gesta Romanorum** (see Schtermeyer og

*) Shylock blev fremstillet af Burbage (Shakespeares Samtidige og Ven. Udg.) med rødt Skjæg og en lang, falsk Næse. Collier, New Partic. p. 36 f.

Simrock). Dog forelaa Digteren i de engelske Rilder, som han sandsynligviis alene har benyttet — idetmindste er det et stort Spørgsmaal om det gamle, aldrig trykte Stykke „Jeden“, som Gasson allerede omtaler 1579, var af samme Indhold og endnu existerede tyve Aar senere — kun et magert Skelet, som han først maatte iføre Kjød og Blod. Dgsaa har han aldeles frit tildigtet flere Charakterer og endnu foretaget Forviklingen ved Tilføielsen af en ny Episode. Og saaledes finde vi da her tre selsomme, i og for sig allerede temmelig complicerede Knuder slyngede i hinanden: først Retsagen imellem Antonio og Shylock; dernæst Giftermaalsaffarerne imellem Bassanio og Portia, Gratiano og Nerissa, endelig Jessicas Bortførelse og Kjerlighedshistorie med Lorenzo. Disse saa mangfoldige Interesser, Handlinger og Begivenheder ere disponerede med en Klarhed og Bestemthed, det ene udvikler sig af og med det Andet, som vi aldrig tabe Traaden, saa et levende og harmonisk forenende Princip overalt aabenbarer sig og Altting tilsidst afrunder sig til et organisk Hele. Schlegel bemærker med Rette: ligesom den ædle Antonio er stillet i en velgjørende Kontrast lige over for den afskyelige Shylock, saaledes finder den vel ikke ligesrem usande, men dog hoist sjældne, selsomme og uhorste Retsag imellem dem sin Vægt i den ligesaa selsomme Giftermaalshistorie mellem Portia og Bassanio; det ene bliver gjort sandsynligere end det Andet. Imedes Portia endvidere bliver fangstet ved et egenhændigt og selsomt Indfald af hendes afdøde Fader, gjør hendes Tjenerinde Nerissa frivillig sin Dykke afhængig af hendes Herstabs Skjæbne. Til disse bundne Villier og Dnsler staaer atter Jessicas vilkaarlige, Sadvane og Lov frænkende Balg i en afgjørende Modsatning. Saaledes viser sig allerede i

Dispositionen af de mangfoldige Interesser og Situationer den organiske Contrastering, hvorfra overalt Liv og Bevægelse udgaar. Spørgsmaalet er kun: hvor ligger den indre, aandige Genhed, der retfærdiggjør Forbindelsen af saa heterogene Bestanddele til eet Drama for den sande Kritiks Dommerstol? — Trods al Formationens og Udviklingens Kunst synes det Hele i Sandhed dog at falde holdningsløst fra hinanden. En ydre Forbindelse af Hovedmomenterne er rigtignok tilstrækkelig klart fremhævet: netop ved sin opoffrende Beredvillighed mod Vennens Dnsker geraader Antonio i Jodens Klee, ved Portias Vid og Opfindelsesgave bliver han frelst, og hertil kjæde sig og saa begge de andre Kjerlighedsintriger i deres Udvikling. Men dette Vaand er aabenbar et reent yderligt, tilfældigt: hvad har den efter sin indre, væsentlige Betydning ulykkelige, til det Tragiske streifende Retsfag at bestille med Bassanios og Portias muntre og lykkelige Gæstskab? Ivertimod kan ved en saadan ydre Sammenkjdning og indre Uligeartethed Brudet kun forstørres. En saadan Forbindelse maa agtes for slet ingen, og det saaledes fra hinanden faldende Kunstværk for slet intet Kunstværk. Underledes kan Æsthetikens Dom ikke falde ud, saalange ikke et indre ideelt Slægtskab, en virkelig kunstnerisk, organiske Genhed imellem de heterogene Bestanddele er bleven paaviist; og da dette hidtil endnu intet Sted er fæstet, saa hævdede „Kjebmanden i Venedig“ med stor Uret den høie Berømmelse og det Bisfald, man i Almindelighed har skjenket det. Selv Det vidste man ikke ret at sige, hvorledes Dramaet skulde benævnes, om Komædie, Skuespil, Tragedie eller hvorledes? Saa længe hiint indre Middelpunkt for det Hele ikke var fundet, lod sig vistnok heller Intet afgjøre herom.

Rigtignok viser sig i mange Shakespeareske Stykker

den ledende, det Hele i sig concentrerende Grundidee saa dybt skjult, saa forfættlig tilhyllet, det Enkelte gjør sig saa afgjørende gjældende, træder saa frit og selvstændigt, saa fyldigt og afrundet frem af Maleriet, at det uvilkaarlig holder Blikket fængslet; kun deraf lader sig hiin ligesaa hyppige som ubegrundede Anke over Plans og Sammenhængsløshed forklare. Shakspeare er saa vis paa sin Sag, han staaer saa sikker i Kunstens Middel- og Brændpunkt, at han sorgløs kan lade alle Radier spille i deres fuldeste og meest glimrende Lys, han holder Toilerne saa fast i Haanden, at han tilsyneladende tør give Hestene deres fuldkomne Frihed. Man maa med Magt drage Blikket bort fra de enkelte Skikkelses yndige Bevægelser, fra de skjønne Farver og det deilige Spil af Lys og Skygge i det Enkelte, for at opdage den usynlige Traad, der lig Verdenshistoriens evige Plan som en vidunderlig Hemmelighed drager sig igjennem det Hele. Dog findes paa den anden Side tilstrækkelige Antydninger udstrøede, saa at hvo der een gang nogenlunde er trængt ind i den Shakspeareiske Kunsts Dybde ikke vel kan gaae vild. Retshandelen med Antonio og Joden og dennes Betydning beroer aabenbar nærmest paa den gamle juridiske Sætning: *Summum jus summa injuria*; og denne Sætning beroer paa hiin i Livet selv raadende Dialektik, der viser hvorledes ethvert enkelt, eensidig fastholdt Moment i denne Indskrænkningens Verden bærer sin egen Nægtelse i sig og nødvendigviis slaar over til sin egen Modsatning. Shylock har aabenbar den materielle, ydre Ret paa sin Side; men idet han opfatter og forfølger denne bogstavelig, i fuld Ensidighed, geraader han netop derved i den dybeste, forbryderiske Uret, som da ved indre Nødvendighed overensstemmende med Syndens Væsen falder tilintetgjørende tilbage paa hans eget Hoved. Lovens

døde Bogstav kan ogsaa kun dræbe. Den samme Dialektik, den samme Anskuelse, der her fremtræder i sin yderste Skarphed, drager sig i mangfoldige Lyshyldninger og Skatteringer igjennem alle de øvrige Bestanddele af det Hele. Faderens Vilkaarlighed, der sangsler Portias Villie og reвер hende enhver Deeltagelse i Valget af en Gemal, beroer vel paa den fædrene Ret, men netop denne Ret er i sit Extrem tillige den høieste Uret, og Portia beklager sig med fuld Grund over „den ende Tid, der forholder Giermandene deres Ret“ (3 Akt 2 Sc.) Hvo vilde kaste den første Steen paa hende, om hun havde brudt sin Ed og med Vink og Antydninger ledet den elskede og elskværdige, hende saa værdige Mand til det rigtige Valg! Den Uret, som ligger i hui faderlige Ret, vilde være falden ud med tragisk Bøgt, hvis ikke Tilfældet, som hist et godt Indfald, havde ført til en lykkelig Udgang. Jessicas Flugt og Giftermaal imod Faderens Villie indeholder aabenbar den meest afgjorte Uret. Dog — hvo vil fordomme hende at hun undrager sig en saadan Faders Myndighed og Ret, som, ifald hun i Sandhed havde været ham lydig, vilde have tilintetgjort hendes timelige og evige Lykke? Ogsaa her dreier sig tilmed Alt om Retspunktet, hvad ogsaa Shakespeare klart nok antyder allerede 2 Akt 3 Sc. og endnu bestemtere 3 Akt 5 Sc. (imellem Lancelot og Jessica). Ved den Død, som Retten paa lægger Joden, og hvorved Shylock bliver nødsaget til at bifalde sin Datters Gæstskab med Lorenzo, blive ogsaa her de stridende Medsatninger havede mere yderligt og tilfældigt, end ved sand indre Udjerning. Ikke mindre vise sig endelig Ret og Uret stillede paa den høieste, skarpeste Spids og netop derved i en balancerende Ujævnhed i Striden mellem begge de for- elskede Par om de bortskjenede Ringe og de dermed

brudte Eder, hvormed det Hele ender. Ogsaa her afspejler sig tydelig Sætningen *Summum jus summa injuria*; ogsaa her er Ret og Uret dialektisk drevne saaledes i Klemme, saaledes til den yderste Grændse, at begge ikke mere ere at adskille, men umiddelbar gaae over i hinanden.

Allsaa, see vi, forener sig det Heles tilsyneladende saa heterogene Bestanddeles Betydning i eet Punkt; det er kun Variationer af det samme Thema. Det hele menneskelige Liv nemlig bliver selv som en stor Retsfag, Retten opfattet som Fundament og Middelpunkt for hele den menneskelige Tilværelse. Fra denne Anskuelse gaaer Dramaet ud. Men dette Fundament, jo mere det bliver urgeret, jo mere der bliver bygget derpaa, desto usikkrere og grundlosere viser det sig; dette Middelpunkt, jo bestemtere og tydeligere det bliver opfattet, desto mere overfladisk og excentrisk viser det sig, desto mere opbaver det sig i sin egen Tynghedskraft. Vistnok skulle Ret og Lov holde og befæste det menneskelige Liv. Men de ere ikke Basis og Middelpunktet, i dem ligger ikke den menneskelige Tilværelses fulde Gehalt, dens hele Sandhed indbegrebet. Opfattet i en saadan Gensidighed, opløser sig meget mere hele Livet dialektisk i sig selv; Ret bliver til Uret og Uret til Ret. Lov og Ret udgjøre snarere kun en enkelt Side af det Hele. De have deres Gyldighed og Sandhed ikke ved og i sig selv, men de beroe paa den sande Sædeligheds højere Princip, hvorfra de kun udgaae som enkelte Straaler. Mennesket har i og for sig slet ingen Rettigheder, men kun Pligter; han er af Gud skabt ikke med Rettigheder, men kun med Pligter. Men hans Pligter ere tillige overfor Andre hans Rettigheder, og der gives ingen sand levende Rettighed, som ikke tillige indeholdt og selv var en Pligt. Ikke paa Retten,

men paa den guddommelige Naade beroer derfor det menneskelige Væsen og Liv; den guddommelige Naade, hvorved Mennesket bliver kaldet til Forening med Gud, er den sande Basis for hans Tilværelse. Den menneskelige Villies Forening med den guddommelige er Menneskets sande levende Sædelighed, ved hvilken først Ret og Uret erholde deres Gyldighed og Betydning. Dette antyder Shakspeare i de skjenne Vers (4 Akt 1 Sc.):

„Men Naaden overstiger Sceptrets Balde,
den har i Kongers Hjerte selv sin Throne,
den er Guddommens eget Attribut
og jordist Magt da kommer Himlens nærmest,
naar Naade krydrer Retfærd. Derfor, Jøde,
endstjondt Dit Krav er Retfærd, dog betank,
hvis Retfærd fik sin Gang, ei Noget af os
sin Frelse saae; om Naade bede vi,
og denne samme Bøn os Alle lærer
at øve Naade.“

At en anden, det ydre Blik sig unddragende, dybere Magt end den materielle, positive Ret ligger til Grund for den menneskelige Tilværelse, viser sig ogsaa i Antonios Charakter og Skjæbne. Et selsomt, ubekjendt Tungstind er kommet over ham; han er kjed af sit tidligere Liv, han er pludselig saa forandret, at han ikke mere kjender sig selv. Og dog veed han ikke hvad og hvorledes det er kommet over ham — dette hemmelighedsfulde Noget, som haandhæver dets Plads imod alle hans Venners Bestræbelser, imod alle en glad Livslyst som imod den ræsonnerende Forstands Angreb. Først efterat Ulykken, som endnu midt under den høieste Lykke har foruroliget hans anelsesfulde Sjæl, er indtraadt virksom, bliver paa eensgang Alting ham klart. Det var den overdrevne

store Masse af jordist Rigdom, der, hvorvel hans Hjerte ingenlunde hang derved, dog uvilkaarlig hemmede hans Sjæls frie Flugt, der som en svær Ballast nedtrykkede hans Aand; det var Overmættelsen af jordist Lykke, der gjorde ham led af Livet. Fordi denne Fylde af det jordiste Mænnen fører Fristelsen med sig og uvilkaarlig drager Aanden med, bærer den ogsaa allerede selve Synden i sig, tilmed naar Mennesket selv har paalæstet sig Byrden. Den nedtrykker ham; den drager en Bod efter sig, der ikke afgjøres for den almindelige Lov og Rets Domstol, men af hiin Sædelighedens høiere Magt, en Bod, der vel ikke er retslig, men vel sædelig nødvendig. Dette indseer Antonio selv og finder atter i Straffen en Naade, naar han 4 Akt 1 Sc. siger:

„Sorg ei at dette rammer mig for Eder,
thi Lykken heri bedre viser sig
end den er vant; det altid er dens Skik
at den Glendige skal overleve
sin Rigdom, for huuloiet at betragte,
med rynket Bryn, en fattig Alderdom;
fra saadan Usselheds langvarige Bod
befrier den mig. —“

Støttede paa det Heles udsundne i Sandhed ideelle og organiske Enhed, ville vi nu ogsaa med Sikkerhed kunne bestemme den Kunstform, som det tilhører. Aabenbar er det Komædie, et Intrige-Lystspil i Shakspearest Stil; aabenbar er det Hele opstillet paa den komiske Verdensanskuelses Grund. Kun paa dette Poesiens Standpunkt lader Opfatningen af Livet fra Rettens ensidige Synspunkt sig forklare og retfærdiggjøre. Thi den Ensidighed, hvori det enkelte, som saadant vel nødvendige Moment bliver gjort til Grundlag for det Hele, viser sig ved hiin Ironiens

Dialektik ophævet i sig selv. Idet hiint Grundlag i de mangfoldigste Livsforholde viser sig som aldeles ufyldestgjørende, idet Retten netop paa dens høieste Spids overalt forvandler sig til Uret, træder ved Contrasten den fulde, hist og her antydede Sandhed for Lyset. Ret og Uret, som netop i deres skarpeste Modsatning ikke mere lade sig seende, gaae tilsidst tilgrunde i Allivets evige Kilde, i Kjærlighed og Naade.

Følge heraf viser sig da ogsaa hvor uforstandig og grundløs den ofte gjentagne Vebredelse er, som om Stykkets sidste Akt var et overskødigt Appendix, der maatte og kjedsommeligt hinkede bagefter, efterat allerede al Interessé var fordampt. Netop denne sidste Akt er aldeles nødvendig til det Heles Forstaaelse og Afrunding. Her blive de maaskee tilbageblevne tragiske Indtryk fra fjerde Akt fuldkommen udslettet; de sidste Svingninger i de anslaaede Dissharmonier hendoe, i Kjærlighedens glade, yndige Spøg opløse sig legende de skarpe Modsatninger mellem Ret og Uret. Som allerede tidligere overalt den tragiske Smerte, der ligger i Antonios Skjæbne, bliver fremstillet med de mildeste Farver og blødeste Dmrids og det Bittre viser sig opløst i et musikalisk, lindrende og trøstende Bemod, gennem hvilket den lykkelige Udgang alt skinner tydelig nok igjennem; saaledes paatrykkes nu til Slutningen bestemt det Hele den komiske, sit dybe, alvorlige Gehalt legende maskeerende Verdensanskuelses det tilkommende Præg. Vi kunne kun beundre Digterens kunstneriske Viisdom, som med en tilsyneladende Krænkelse af sin Kunsts Regler, udsættende sig for Faren at blive dadlet og gaae glip af Effekten hos en eenfoldig Mængde, saa fast og consequent forfulgte sit Diemed, saa sikkert og uimodstaaeligt vidste at opnaae det. —

Ligesaa uheldbar er den dadlende Bemærkning

at Stykkets Clown, Lancelot Gobbo, ikke passede til det Hele med sine naragtige Loier, eller idetmindste stod i Modsatning til de første fire Akters tragiske Alvor, og i bedste Tilfælde var overflødig. Gverken det One eller Andet. Narren er ikke blot her paa sin Plads, men aldeles nødvendig, fordi han her som overalt i Shakspeares Lysispil er den komiske Repræsentant for selve Stykkets Grundidee; han fremstiller denne parodisk concentreret i sin Personlighed og sin aldeles individuelle Gjerer og Liden, og bringer den saaledes til den meest levende Anskuelse. Man see kun nærmere til, med hvilket feroieligt Lune han afveier og parodierer Ret og Uret med Hensyn til det Spørgsmaal, om han skal løbe bort af Jodens Tjestykke eller ei (2 Akt 2 Sc.), og hvorledes han senere paa samme Maade spiller Dommer over Jessica og Lorenzo (3 Akt 5 Sc.) Bistnok har han her ikke Spillerum nok til nærmere at udfolde sin Betydning for det Hele og sin egen elskværdige Individualitet. Saavidt imidlertid Kunstværkets Organisme tillod det, har Shakspeare ogsaa benyttet ham, for at anskueliggjøre den til Grund liggende Hovedidee.

Lige for Lige.

Overfat

af

Offe Hoyer.

Personerne.

Vicentio, Hertug af Wien.

Angelo, Statholder i Hertugens Traværelse.

Escalus, en gammel Herre af Raadet, Medlem af Regentsskabet.

Claudio, en ung Adelsherre.

Lucio, en Bølløfning.

To unge Adelsmænd, hans Stalbrødre.

Barrius, en Adelsmand i Hertugens Tjeneste.

En Slutter.

Thomas, }
Peter, } to Munk.

En Dommer.

Albue, en ensoldig Retsbetjent.

Skum, et tosset ungt Menneſke.

Narren, i Tjeneste hos Moer Overende.

Rædsom, en Skarpretter.

Bernardino, en Morder.

Isabella, Claudios Søster.

Mariane, Angelos Forlovede.

Julie, Claudios Elſtede.

Francisca, en Kone.

Moer Overende, en Koblerſke.

Herrer, Vagt, Retsbetjente og andet Folge.

Scenen er i Wien.

Lige for Lige.

Første Akt.

Første Scene.

Et Bærelse i Hertugens Pallads.

Hertugen, Escalus, Herrer af Hoffet og Folge.

Hertugen.

Escalus —

Escalus.

Min Tyrste?

Hertugen.

Regjeringens Principer at indvillse
for mig var ifkun tomt Dredghderi,
fordi jeg veed, at Eders egen Kundskab
langt overgaaer den Sum af gode Raad,
det staaer i min Magt Jer at give: Tag da
og brug vor Magt, som Eders ædle Sind
og Værd gier Adkomst til. Vort Folks Natur
som Byens Love og den hele Stats
Retspleie er I saa forfaren i,
som Kunst og Dvælske end bragte Nogen
høem vi kan hufte. Her vor Guldmagt er,

fra hvilken nødig J maa vige. — Gjent nu —
jeg mener, bed nu Angelo at komme.

(En Betjent gaaer.)

Hvad Billede mon han af os vil være? —
Thi J maa vide, efter noie Prove
vi har ham valgt til at erstatte os;
laant ham vor Rædsel, ham vor Naade iført,
og skjenket ham som vor Statholder alle
vore egne Midler: Siig nu hvad J tykkes?

Escalus.

Hvis nogen Mand i Wien fortjente vel
saa rig en Guld og Naade at erfare,
er det Lord Angelo.

(Angelo kommer ind.)

Hertugen.

Der er han selv.

Angelo.

Beständig Eders Hoiheds Villie lydig,
jeg rede er Jert Hverv at høre.

Hertugen.

Angelo,

der i Dit Levnet staaer en Skrift at læse,
som for Betragteren udsolder klart
hvad Du erfoer. Du selv og Dine Dyder
ei Dig tilhører, saa Du ode tør
Dig selv for Dit Talent, ei det for Dig.
Då Himlen bruger som vi Falken bruge:
den lyser ei for sig. Og hvis vor Kraft
ei virker udenfor os, gjaldt det lige
om vi den havde, eller ei. For Medet
er Manden præget skjønt; Naturen aldrig
udlaaner mindste Gran af høie Evner,
den som en flog Huusholderinde jo

en Gjældners Fordeel udbetinger sig:
 Ens Tak og Renter. Dog mit Ord sig vender
 jo til en Mand, som mig belære kunde;
 bliv ikkun Dig, min Angelo!

Mens vi er borte, er Du fuldt vort Selv,
 og Død og Naade leve her i Wien
 kun i Din Mund og i Dit Hjerter. Escalus,
 skjøndt kaldet først, dog kommer efter Dig:
 Modtag Din Fuldmagt.

Angelo.

Alf, min hulde Tyrste,
 lad mit Metal en større Prove staae,
 fer et saa ædelt og ophøiet Billed
 blier præget paa det.

Hertugen.

Ingen Udflugt meer.

Med vel betænkt og længe modnet Valg
 blev Du udseet; modtag Din Værdighed.
 Saa hastig Jil vor Reise fordrer af os,
 at den mig neder uafgjort at lade
 heel mangen vigtig Sag. Men vi vil skrive,
 naar Tid og Leiligheden kræver det,
 hvordan det gaaer os; og vi ønske Budskab
 om hvad der hændes her. Saa lev nu vel,
 og Held og Lykke være med Jer Færd,
 det ønsker jeg.

Angelo.

Tillad dog end, min Tyrste,
 at vi et Stykke Bei Jer Leide give.

Hertugen.

Min Jil det ei forunder.

J, paa mit Ord, ei skal med nogen Tvivl
 Jer plage: Eders Magt er lig min egen,
 saa J kan Loven skærpe eller mildne,

alt efter Eders Indsigt. Ræk mig Haanden;
i Stilhed vil jeg bort. Jeg Folket elsker,
men ynder ei at stille mig til Skue;
hvor vel end meent, saa smage mig dog ei
dets høie Naab, dets stærke Jubelskrig,
og ei jeg anseer den Mand for besindig,
som Sligt kan glæde. End engang, Farvel.

Angelo.

Gid Himlen Jer i al Jer Dæd ledsage!

Escalus.

Den lede Jer og bringe Jer tilbage!

Hertugen.

Jeg takker Jer; lev vel.

(gaaer.)

Escalus.

Jeg ønsked at anmode Eder om
en Samtale; det er mig magtpaaliggende
mit Kald at gennemskue indtil Bunden.
Jeg Guldmagt har, dog af hvad Art og Virkning
erføer jeg ei endnu.

Angelo.

Saa er det og med mig: — Lad os da følges,
og Alt vil sikkert snart opklares for os
hvad det angaaer.

Escalus.

Jeg følger Eders Naade.

(de gaae.)

Anden Scene.

En Gade.

Lucio og to Adelsmænd.

Lucio.

Isfald Hertugen og de andre Hertuger ikke

komme overeens med Kongen af Ungarn, nu, saa
falde alle Hertugerne over Kongen.

Første Adelsmand.

Himlen forunde os Fred, men ikke Kongen af
Ungarns.

Anden Adelsmand.

Amen!

Lucio.

Du ender ligesom den gudfrygtige Sorøver, der
stak i Soen med de ti Bud, men kradsede det ene ud
paa sin Tavle.

Anden Adelsmand.

Du skal ikke stjale?

Lucio.

Ja, det kradsede han ud.

Første Adelsmand.

Nu, det var ogsaa et Bud, der bed Kapiteinen
og hele Vanden at opgive deres Levebrød: de vare
gaaede i Soen for at stjale. Der er ikke een Sol-
dat blandt os alle, som i Vennen for Maaltidet
nyder ret Vennen om Fred.

Anden Adelsmand.

Jeg har endnu aldrig hørt Noget, som den ikke
har behaget.

Lucio.

Jeg troer Dig; for jeg tænker Du har aldrig
været tilstede hvor der blev sagt Gratias.

Anden Adelsmand.

Ikke? Et Dusin Gange i det mindste.

Første Adelsmand.

Hvorledes har Du da hørt det? Paa Vers?

Anden Adelsmand.

I hvilketjemhelt Versemaal og Sprog.

Første Adelsmand.

Dg vel ogsaa i hvilketjemhelt Troesbekjendelse?

Lucio.

Ja, hvorfor ikke? Gratiās er Gratiās, trods al Troesforskjel: ligesom Du selv, *exempli gratia*, er en durkdreven Skjelm, der veed ligesaa meget om Gratiar som om Gratiās.

Første Adelsmand.

Godt, vi ere vel begge skaarne over een Kam.

Lucio.

Du har Ret, ligesom Floiel og Eggen; Du er Eggen.

Første Adelsmand.

Dg Du Floilet: Du er et deiligt Stykke Floiel, og det af det tre Gange overskaarne Slags. Jeg vil dog heller være Eggen af et Stykke godt engelsk Kirsei, end være raget som Du med en fransk Floiels-sax. Har jeg nu engang talt saa Du kan føle det?

Lucio.

Det skulde jeg troe, og det med en overordentlig piinlig Følelse ved Din Tale. Jeg vil efter Din egen Tilstaaelse lære at udbringe Din Sundhed; men saa længe jeg lever glemme at drikke efter Dig.

Første Adelsmand.

Jeg har formodentlig været slem mod mig selv, har jeg ikke?

Anden Adelsmand.

Jo Du har, enten Du har brændt Dig eller ikke.

Lucio.

See blot, der kommer jo vor Moer Elskovs-

trost! Jeg har lagt mig saa mange Sygdomme til
under hendes Tag, at de staae mig i —

Anden Adelsmand.

J hvor meget?

Første Adelsmand.

Gjet.

Anden Adelsmand.

J tre tusinde Daler om Aaret.

Første Adelsmand.

J mere.

Lucio.

Og endnu en fransk Krone.

Første Adelsmand.

Altid vil Du paadigte mig Sygdomme, men
Du tager fejl: jeg feiler Intet.

Lucio.

Det er for saa vidt man kan sige om Noget
der er huult, at det Intet feiler. Dine Knokler ere
hule: Ryggeløsheden har svalget i Dig.

En Koblerste kommer.

Første Adelsmand.

Nu, hvor gaaer det? J hvilken af Dine Lænder
har Du nu Sciatica?

Koblerstien.

Godt, godt. Nys blev En arresteret og ført i
Fængsel, der var mere værd end fem tusinde af Eders
Slags.

Første Adelsmand.

Hvem var det, sig mig det.

Koblerstien.

For Pokker, Herre, det er Claudio, Signor
Claudio.

Første Adelsmand.
Claudio i Fængsel? Det er umuligt.

Koblersffen.

Ja men jeg veed det er Tilfældet. Jeg saae ham blive arresteret, saae ham blive ført bort, og hvad der er mere, inden tre Dage bliver hans Hoved kappet af.

Lucio.

Nu, trods alle disse Narrestreger, det vilde jeg nødig have. Er Du vis derpaa?

Koblersffen.

Jeg er kun altsor vis derpaa, og det er fordi Broken Julie er bleven svanger ved ham.

Lucio.

Tro mig, det er ikke umuligt. Han lovede at møde mig for to Timer siden, og han har altid været punktilig til at holde Ord.

Anden Adelsmand.

Jeg veed desuden at det kommer temmelig nær til det vi talte om i den Anledning.

Første Adelsmand.

Men i Særdeleshed stemmer det med det offentlige Udraab.

Lucio.

Affsted, at vi kunne saae Sammenhængen at vide.

(Lucio og de to Adelsmand gaae.)

Koblersffen.

Saaledes skiller mig deels Krigen, deels Svædningen, deels Galgen og deels Almoden ved alle mine Runder. Hvad nu? Hvad Nyt bringer Du?

Narren kommer.

Narren.

Der have de sat en Mand i Arrest.

Koblersken.

Hvad har han havt for?

Narren.

Et Truentimmer.

Koblersken.

Men hvad er hans Forseelse?

Narren.

Han har fisket efter Foreller i en anden Mands

Bak.

Koblersken.

Hvad for noget, er der en Pige som har faaet
Barn ved ham?

Narren.

Nei, men en Kone har faaet en Pige ved ham.
J har da vel hert om Bekjendtgjorelsen?

Koblersken.

Hvad for en Bekjendtgjorelse?

Narren.

Alle Husene i Wiens Forstæder skulde rives ned.

Koblersken.

Dg hvad skal der gøres ved dem i Byen?

Narren.

De skal blive staaende til Sæd: de vare ogsaa
gaaede ned, naar ikke en velvils Borger var gaaet
imellem.

Koblersken.

Men skal da alle vore Vertshuse i Forstæderne
rives ned?

Narren.

Pige ned i Grunden, Moer.

Koblersken.

Naa, det kan man kalde en Forandring i Sta-
ten! Hvad skal der blive af mig?

Narren.

Na, I skal ikke være bange: gode Advokater mangle ikke Sogning. Din I ogsaa forandrer Jeres Qvarteer, behøver I ikke at forandre Jeres Næring; jeg bliver ved at være Tapper hos Jer. Trist Mod, man vil have Medlidenhed med Jer; I som næsten har slidt Jeres Dine op i Jeres Næring, I vil nok blive taget i Betragtning.

Koblersken.

Hvad skal vi nu gjøre, Thomas Tapper? Lad os gaae tilside.

Narren.

Her komme Signor Claudio, færdig til Fængslet af Slutteren, og der er Broken Julie.

(De gaae.)

Tredie Scene.

(Samme sted s.)

Slutteren kommer med Claudio, Julie og Retsbetjente; Lucio og to Adelsmænd.

Claudio.

Hør Karl, hvorfor skal hele Verden see mig?
Hør mig til Fængslet, som det er Dit Hverv.

Slutteren.

Jeg gjør det ei af egen Ondskabsskuldhed,
men kun fordi Lord Angelo det byder.

Claudio.

Saaledes kan hiin Halvgud, Majestæten,
os efter Vægt vor Synd indgjælde lade —
og Himlens Ord: Hvem jeg har valgt, jeg vælger,
hvem ei, forstøder jeg — dog streng retfærdigt!

Lucio.

Hvad nu, Claudio? Hvorfor denne Dvang?

Claudio.

Al for stor Frihed, Lucio, for stor Frihed!

Som Overhyldning Fader er til Gaste,
saaledes Frihed, brugt til Overmaal,
til Dvang sig vender. Hjertet efterhiger
(som Rotten graadig egen Bane sluger)
en tørstig Synd, og naar vi drikke, dør vi.

Lucio.

Skald jeg var istand til at tale saa viist naar
jeg var arresteret, vilde jeg lade nogle af mine Kredi-
torer hente. Men sandt at sige er dog Frihedens
Marreskab mig klarere end Dvangslets Moral. — Hvad
er Din Brøde, Claudio?

Claudio.

Nu, blot at nævne det nyt Anstod gav.

Lucio.

Hvad er det? Mord?

Claudio.

Nei.

Lucio.

Utgang?

Claudio.

Kald det saa.

Slutteren.

Vort, Herre; I maa affted.

Claudio.

Et Ord, gode Ven: — Lucio, et Ord med Eder.

(Tager ham tilside.)

Lucio.

Et hundrede, hvis de hjælpe Dig. — Bliver der
seet saaledes efter Udgang?

Claudio.

Det staaer saadan: — da jeg trolovet var,
jeg tog Besiddelse af Julies Seng.
Du kjender hende; hun min Hustru er —
kun at vi ei endnu har kundgjort det,
som Formen kræver. Vi det undlod blot
paa Grund af den ei udbetalte Medgift,
som end beroer i Slægtens Kufferter,
hvorfor vi tænkte vores Pagt at skjule
til Tiden dem forsonet havde. Dog,
de stjaalne Kjerategns Hemmelighed blev
med altfor stor en Skrift paa Julie præget.

Lucio.

Er hun da svanger?

Claudio.

Ja desværre;

og nu den nye Statholder, vi har faaet —
er det blot Nyheds Skyld og falske Glæde,
hvad heller synes ham det hele Jæll
en Hest at ligne, som en Foged rider,
der, knap i Sædlen, læser den Sporen føle,
at den sin Herre kan fornemme strax;
er det kun simpelt Embedstyranni,
hvad heller er det medfødt i hans Hjerte:
— jeg veed det ei; men denne nye Dommer
gjenbækker længst forglemt Etraffelove,
der lig bestøvet Rustning hang i Krogen,
saa nitten Aarløb ere svundne siden
man brugte nogen af dem. — Nu af Vigtighed
maa den forsmættede, dørste Ret opstaae igjen
imod mig; ja det er kun Vigtighed!

Lucio.

Ja, i Sandhed, saaledes er det, og Dit Hoved
sidder saa løst paa Dine Skuldre, at en forelsket

Malképige kunde sukke det ned. Send Budskab til Hertugen og appellerer til ham.

Claudio.

Det har jeg gjort, men han er ei at finde.
Jeg beer Dig, Lucio, viis mig en Tjeneste:
Idag min Søster skal i Kloster træde
for at begynde der sin Provetid —
fortæl nu hende Baren, som mig truer,
og bed i mit Navn hun vil sende Venner,
ja selv sig vende til den strenge Dommer.
Jeg haaber meget deraf: hendes Ungdom
er uden Ord en kraftig Taler gave,
som Manden rører. Naar hun vil, hun tilmed
begavet er med Vid og høi Forstand,
og let hun vinde kan Enhver.

Lucio.

Himlen give at hun kunde, saavel til Trøst for alle dem, som ellers vilde staae under svær Tugt, som for at Du kunde glæde Dig ved Livet; thi det vilde gjøre mig ondt om Du paa saa tofsset en Maade skulde miste det i et Spil Triftrak. Jeg skal gaae til hende.

Claudio.

Jeg takker Dig, min bedste Ven.

Lucio.

Om to Timer —

Claudio.

Kom, Sluttes; lad os gaae.

(De gaae.)

Fjerde Scene.

Et Kloster.

Hertugen og Pater Thomas.

Hertugen.

Nei, hellige Fader, kast den Tanke bort!
Tro ei at Kjærlighedens lette Piil
kan gjennemføre mandigt Bryst. At jeg
Dig bad om Skjul har meer alvorlig Hensigt,
end Ungdomsdaarskab.

Munken.

Eders Naade tale.

Hertugen.

Min fromme Ven, I selv veed altfor godt
hvor jeg har stedsse elsket Gensæmbeden;
kun ringe Priis jeg satte paa hiin Sværmen,
hvor Ungdom, Guld og Ddselheden hersker.
Jeg har betroet til Grev Angelo
(en Mand med Kydsfthed og af strenge Sæder,)
min fulde Magt og Myndighed i Wien,
og han antager jeg er reist til Polen —
saaledes har blandt Folket jeg det udspreidt,
og saa man troer. Men nu, min fromme Ven,
I spørger vel, hvorfor jeg dette gjorde?

Munken.

Jeg gjerne spurgte saa.

Hertugen.

Her gjælder heel streng Ret og skarpe Love
som Bidsel og Kapsun for stive Heste,
dem vi i fjorten Aar har ladet slumre
lig alderstegen Love i dens Hule,
der ei meer rober. Naar en kjærlig Fader
vel end med Virkeriset true kan

og det for Børnene ophænge kun
til Skæmsel, ei til Straf, da bliver Riset
snart spottet meer end frygtet; saa vor Lov,
for Straffen død, er for sig selv og død,
og Frihed trækker Dommeren ved Næsen,
og Børnet slaaer sin Amme, kort al Unstand
tilgrunde gaaer.

Munken.

Min Tyrste, Jer det paalaa

at løse naar I syntes Rettens Lanker, —
da den sig havde viist end mere rædsom
end nu Tilfældet er.

Hertugen.

For rædsom, troer jeg.

Da min Forsømmelse lod Folket Frihed,
det grusomt var, om jeg med Gaardhed straffed
hvad jeg har tilladt. Thi Tilladelse
det er lade Ondet have frit Løb,
i Stedet for at straffe. Derfor, Fader,
har dette Hverv jeg lagt paa Angelo,
som ramme kan, beskyttet af mit Navn,
imens jeg selv mig holder fjern fra Kampen,
og bliver fri for Dadel. For at prøve
hans Fremfærd vil jeg som en Ordensbroder
besøge Folk og Tyrste; derfor vil I
vel skaffe mig en Rutte og mig lære
hvordan jeg i det Ydre mig kan vise
som rigtig Munk. End flere Grunde herfor
skal jeg ved anden Leilighed Jer give;
blot dette end: — Lord Angelo er streng
og iversyg, og tilstaaer knap at Blodet
kan rulle i hans Arer, at han hungrer
meer efter Brød end Steen — at see vi faae
om han og denne Prøve kan bestaae.

Femte Scene.

Et Nonnekloster.

Isabella og Francisca.

Isabella.

Og har I Nonner ingen anden Frihed!

Francisca.

Er denne Dig for liden?

Isabella.

O ja! Jeg taler ei som meer jeg ønsked;
 jeg vilde tværtimod end større Strenghed
 for Sante Claras Søsterskab og Orden.

Lucio (udenfor.)

Hei, Fred med dette Sted!

Isabella.

Hvo kalder der?

Francisca.

Det er en Mandsbøst. Kjære Isabella,
 luk I ham op og spørg hvad han begjærer:
 I kan det end, I har ei Løftet afslagt,
 thi, ifklædt, kan med Mand I tale kun
 i Overværelse af Abbedissen,
 og mens I taler, bliver I tilhyllet;
 afflører I Jert Nafn, maa I tie.
 Han kalder atter: giv ham dog et Svar.

(Francisca gaaer.)

Isabella.

Fred og Lykfsalighed! Hvo kalder der?

Lucio kommer ind.

Lucio.

Hil, Jomfru! — at I er det, Kindens Roser
 jorkynde høit. Kan I mig tjene med

at føre mig for Jomfru Isabella,
som her Novice er, den skjønneste Søster
til den ulykkelige unge Claudio?

Isabella.

Hvorfor ulykkelige? Jeg maa spørge
saameget meer, fordi jeg maa Jer melde
at jeg er selv hans Søster Isabella.

Lucio.

Min unge Skjønneste, Eders Broder hilser —
for ei at trætte Jer, han er i Fængsel.

Isabella.

Dee mig, hvorfor?

Lucio.

For det, hvorfor, hvis jeg hans Dommer var,
hans Straf kun skulde være en Belønning:
Han hjalp sin Elskte til et Barn.

Isabella.

Min Herre, spøg ei med mig.

Lucio.

Det er sandt;
ei vilde jeg — endskjøndt det er min Feil
at lege Gæst med Piger og at spøge, —
med Tungen langt fra Hjertet, — gante Alle:
J er mig en forklaret Himlens Gæst
og aandiggjort ved Jer Forsagelse,
derfor man tale maa med Jer oprigtig
som med en Helgen.

Isabella.

Det Dphoiede

J spotter, naar J vil forhaane mig.

Lucio.

Tro ikke det! J Sandhed, saa staaer Sagen:
Jer Broder elsket har sin Brud, og som

Midsommertiden hjælper tore Jure
til fyldig Grode, hendes Skjød frembærer
Beriset for hans travle Virksomhed.

Isabella.

Er min Cousine Julie svanger ved ham?

Lucio.

Er hun da Jer Cousine?

Isabella.

Ved Valg: som Skoleborn kan bytte Navn
af barnlig trofast Vennskab.

Lucio.

Hende er det.

Isabella.

Lad ham da ægte hende!

Lucio.

Det er Sagen.

Vor Hertug er heel selsomt bortreist nu,
og mangeln Adelsmand, mig selv iregnet,
med Haab om Embed narred han. Vi høre
imidlertid af dem som see til Bunden,
at hvad han foregav var himmelvidt
forskjelligt fra hans Hensigt. I hans Sted
og med hans fulde Myndighed regjerer nu
Lord Angelo, en Mand hvis Alarer fyldes
med Snevand, ei med Blod; som aldrig kjendte
til muntre Drifter eller Sandsers Loffen,
men hemmer og afftumper deres Braad
ved aandigt Arbeid, Studium og Faste.
Han har, for nu at skræmme Lyst og Frihed,
der i saa lang Tid dreve Spøg med Loven
som Muus med Loven, truffet frem et Bud,
hvis tunge Indhold Eders Broders Liv
hjemfaldet er: paa det han fængsler ham,

og noie følger han det døde Ord
til streng Advarsel. Hvert et Haab er ude,
hvis ikke Eders hulde Bøn formaaer
at røre Angelo. Nu har J Kjernen
af Hvervet, som Jer Broder gav mig til Jer.

Isabella.

Han vil altsaa hans Død?

Lucio.

Han har alt dømt ham;

og som jeg hører Ordren udstedt er
til hans Genrettelse.

Isabella.

Al, hvordan staaer det i min ringe Erne
at hjælpe ham?

Lucio.

Forsøg blot Eders Magt!

Isabella.

Bee mig! jeg tvivler —

Lucio.

Tvivel er en Forræder,

der tidt forspilder hvad vi kunde naaet,
af Angest for Forsøget. Gaa til Angelo
og lær ham, naar en Jomfru beder, Mand da
som Guder give; græde de og knæle,
er deres Bøn indrømmet dem saa frit
som om Indrømmelsen paa dem beroed.

Isabella.

Jeg vil forsøge hvad jeg kan.

Lucio.

Blot hurtig!

Isabella.

Jeg siebliffelig gaaer;
forinden jeg kun Abbedissen melder

at jeg maa bort. Jeg ydmygt Eder takker,
og hils min Broder fra mig; end for Nat
erfarer sikkert han hvad Held jeg har.

Lucio,

Saa taer jeg Afsked.

Isabella.

Gud befalet, Herre.

(Begge bort.)

Anden Akt.

Første Scene.

En Sal i Angelos Huus.

Angelo, Escalus, en Dommer, Slutter,
Retsbetjente og andet Følge.

Angelo.

Et Retten maa en Fugleskræmsel worde
som stod den der for Høge bort at gjenne,
men ei sig rørte, saa den blev ved Banen
et Sæde for dem, ei en Rædsel.

Escalus.

Lad os

da være hvassse, skjære lidet, heller
end falde ned saa dræbende. Hiin Ungling,
som jeg at redde ønsked, har en ædel Fader.
Jeg beder Eders Naade overveie
(hvorel jeg troer I streng i Dyden er,)

om ei i Eders Lidenſkabers Dyrer,
 hvis Tid med Sted og Sted med Dnske ſtemte,
 om, hvis Jert Blod i heftig Volgegang
 det Maal, ſom loſked Eder, vilde opnaae, —
 om J da ikke ſtundom i Jert Liv
 foer vild i dette Punkt, hvorfor J nu
 fordommer ham, og ſelv hjemfaldt til Loven?

Angelo.

Et er det, Eſcalus, at blive friſtet,
 et Andet, falde. Regte vil jeg ikke
 i Retten, ſom en Dødsdom fælder, ſtundom
 en Tyv, ja tvende tælles kan, end værre
 end den Anklagede. Hvo ſom blev aabenbar
 for Retten, ſtraffer Retten. Hvad veed Loven
 om Tyven fælder Tyven? En Juveel,
 ſom vi paa Jorden finde, taer vi op
 fordi vi ſee den; den vi ikke ſee,
 vi træde paa, og tænke aldrig paa den.
 J maa hans Feil ei gjøre ringere
 fordi jeg og har Feil, J heller ſige:
 hvis jeg, hans Dommer, ſamme Feil begaaer,
 min Dom da være for mig Dødens Speil,
 og Intet mig undſkyld. Han maa døe!

Eſcalus.

Som Eders Wiisdom tykkes.

Angelo.

Hvor er Slutteren?

Sluttteren.

Her, Eders Naade,

Angelo.

See nu til at Claudio
 imorgen tidlig Kloffen ni er rettet;

bring ham en Skriftefader, lad ham skrifte,
thi det er yderst Grandsø for hans Balsart.

(Slutteren gaaer.)

Escalus.

Nu, Gud forlade ham, forlade Alle!
Ved Skyld En stiger, En ved Dyd maa falde:
hiin uden Ansvar gjør Alt hvad han vil,
hiin for een Feil sit Liv har sat paa Spil.

Albue, Skum, Narren, Retsbetjente.

Albue.

Kom, bring dem hid. Hvis det er gode Borgere i en Stat, som ikke gjøre Andet end udrette deres Urigtigheder i gemene Huse, saa kjender jeg ikke til Landslov. Bring dem hid.

Angelo.

Hvad er der, min Ven? Hvad er Eders Navn og hvad har J at klage?

Albue.

Med Eders Velbyrdigheds Gunst, jeg er den stakkels Hertugs Retsstjener og mit Navn er Albue; jeg støtter mig til Retsfærdigheden, Herre, og fremfører her for Eders strenge Naade to notoriske Relinquenter.

Angelo.

Relinquenter? hvad er det da for Relinquenter? Er det ikke Delinquenter?

Albue.

Med Eders Velbyrdigheds Gunst, jeg veed ikke ret hvad de ere, men dunkdrevne Gavyve ere de, det er jeg vis paa, og uden en eneste Contribution i Verden, som en god Christen bør have.

Escalus.

Fortræffeligt foredraget; det er en snild Betjent.

Angelo.

Til Sagen. Hvad er det for Folk? Albue er
Dit Navn? Hvorfor taler Du ikke, Albue?

Narren.

Han kan ikke; Albuen er i Stykker.

Angelo.

Hvem er J, Ven.

Albue.

Han, Herre? Kjeldervend, Herre; et Slags
Kobler. Han tjener hos et slet Qvindemenneske, hvis
Huus som man siger blev revet ned i Forstaden, og
nu holder hun et Badehuus, hvilket jeg antager ogsaa
er et meget slet Huus.

Escalus.

Hvor veed J det?

Albue.

Min Kone, naadige Herre, som jeg detesterer
for Himlen og Eders Velbyrdighed —

Escalus.

Hvorledes, Din Kone?

Albue.

Ja, naadige Herre, for hun er Gud skee Lov
en skikkelig Kone —

Escalus.

Og af den Grund detesterer Du hende?

Albue.

Jeg siger, Herre, at jeg selv vil detestere ligesaa
godt som hun, at hvis dette Huus ikke er et Ruffer-
huus, vilde det være Skade, for det er et jammerligt
Huus.

Escalus.

Hvoraaf veed Du det, Constabel?

Albue.

Naturligviis fra min Kone, Herre, thi hvis hun havde været hengiven til Borgemeisterlyderne, kunde hun der være bleven forført til Proskription, Egte= skabsbrud og alskens Ureenlighed.

Escalus.

Paa hiin Kones Anstiftelse?

Albue.

Ja, Herre, paa Moer Overendes Anstiftelse; men da hun spyttede ham i Ansigtet, saa vidste han Bested.

Narren.

Med Eders Naades Tilladelse, det forholder sig ikke saaledes.

Albue.

Beviiis det engang for disse Gavtyve her, Du Hadersmand; beviis det.

Escalus (til Angelo.)

Hører I hvor han forsnakker sig?

Narren.

Hun var heit svanger, Herre, da hun kom der ind, og var, med Eders Belhyrdigheds Respekt, i Ly= sten for kogte Svedsker. Vi havde nemlig kun to i Huset, og de stod netop i hiint sjerne Tidspunkt paa en Frugttallerken, en Tallerken til omtrent tre Pen= dinge. Eders Naade maa have seet den Slags Tal= lerkener; de ere just ikke af Porcelain, men dog me= get gode Tallerkener.

Escalus.

Videre, videre; Tallerkenen kan det være det samme med.

Narren.

Ja, i Sandhed, Herre, den er ikke en Knappe=

naal værd; deri har J Ret. Men for at komme til Sagen: Som sagt, Fru Albue var, som sagt, i gode Omstændigheder og overmaade svær, og var, som sagt, i Lysten for Svedster. Og da vi, som sagt, kun havde to paa Tallerkenen, da den unge Herr Skum, der staaer her, som sagt, havde spist Nøsten, — og jeg maa sige at han betalte dem overmaade anstændig; — for som J nok veed, Junker Skum, jeg kunde ikke give Jer tre Pendinge igjen. —

Skum.

Nei, det er sandt.

Narren.

Seer J vel? J var netop, om J vil mindes ret, ifærd med at knække Stenene af bemeldte Blommer.

Skum.

Ja, det er rigtig; det gjorde jeg.

Narren.

Ja, seer J det? Jeg sagde netop til Eder, hvis J mindes det, at Den og Den ikke vare blevene saaledes kurerede for den Ting J nok veed, hvis ikke de havde holdt saa udmærket Diæt, som jeg fortalte Jer.

Skum.

Alt det er rigtigt.

Narren.

Seer J?

Escalus.

Na, J er en fedelig Nar: kom til Sagen. — Hvad gjorde man ved Albues Kone, siden han fører Klage? kom nu til hvad man gjorde ved hende.

Narren.

Herre, Eders Naade kan ikke endnu komme til det.

Escalus.

Det er heller ikke min Hensigt.

Narren.

Men I skal komme til det, Herre, med Eders Naades Gunst. Jeg beder Eder, betragt engang den unge Herr Skum her, — en Mand paa firfjendstyve Pund om Aaret, og hans Fader døde Allehelgens Dag. — Var det ikke Allehelgens Dag, Junker Skum?

Skum.

Allehelgens Aften.

Narren.

Nu, seer I vel? Jeg haaber det er Sandhed man her saaer at høre. Han sidder netop paa en lav Stol, naadig Herre; det var i „Viindruetkassen,“ hvor I sidder saa gjerne — gjør I ikke?

Skum.

Jo, det gjør jeg, fordi det er et aabent Bærelse og saa godt om Vinteren.

Narren.

Nu, seer I vel? — Jeg haaber her saaer man Sandhed.

Angelo.

Det varer jo en Vinternat i Rusland naar Natten der er længst: jeg Afsted taer og overlader Jer at høre Sagen, i det Haab I dem Alle lader prygle.

Escalus.

Det tænker jeg, og ønsker Jer god Morgen.

(Angelo gaaer.)

Nu, mine Venner, videre! Hvad gjorde man saa ved Albues Kone, endnu engang?

Narren.

Engang, naadige Herre? Man har Jngenting gjort ved hende engang.

Albue.

Jeg besværges Eder, Herre, spørg ham hvad denne Mand her gjorde ved min Kone.

Escalus.

Nu da, hvad gjorde denne Herre ved hende?

Narren.

Jeg besværges Eders Naade, see blot engang denne Herre ind i Ansigtet. — Kjære Junker Skum, see dog paa Hans Naade; jeg siger det i en god Mening. Lægger Eders Naade Mærke til hans Ansigt?

Escalus.

Ja vel; meget godt.

Narren.

Nei, jeg beder, betragt det ret nøie.

Escalus.

Velan, det gør jeg.

Narren.

Opdager Eders Naade noget Urigtigt i hans Ansigt?

Escalus.

Na nei.

Narren.

Jeg vil gøre min Ed for Retten, at hans Ansigt er det Værste der er ved ham. Altsaa godt: Naar hans Ansigt er det Værste der er ved ham, hvor kunde da den unge Herr Skum gøre Constablen's Kone nogen Fortrød? Det ønskede jeg at høre af Eders Naade.

Escalus.

Han har Ret: Constabel, hvad siger J dertil?

Albue.

For det Første, med Eders Velbyrdigheds Til-
ladelse, er det et respektteerligt Huus; for det Andet
er dette en respektteerlig Karl og hans Madmoder er
et respektteerligt Fruentimmer.

Marren.

Bed denne Haand, Herre, hans Kone er et
mere respektteerligt Fruentimmer end Noget af os Al-
lesammen.

Albue.

Knekt, Du lyver; Du lyver, ugudelige Knekt.
Den Tid er endnu ikke kommen, da hun nogensinde
blev respektteert med Mand, Kvinde eller Barn.

Marren.

Herre, hun var allerede respektteert med ham,
førend han blev gift med hende.

Escalus.

Hvem er den Klogeste her? Retfærdigheden eller
Ryggesløsheden? — Er dette sandt?

Albue.

O, Du Lumpenkarl! O, Du Slyngel! O Du
skjendige Hannibal! Jeg respektteert med hende førend
jeg blev gift med hende? Hvis jeg nogensinde blev
respektteert med hende eller hun med mig, saa skal
Eders Velbyrdighed ikke ansee mig for den stakkels
Hertugs Tjener. — Beviis det, Du skammelige Han-
nibal, ellers lægger jeg Sag an imod Dig for legem-
ligt Dverfsald.

Escalus.

Hvis han nu gav Jer en Dreftigen, kunde J
ogsaa lægge Sag an imod ham for Bagvaskelse.

Albue.

For en Skam, jeg takker Eder gode Velbyrdighed for det. Hvad behager Eders Velbyrdighed jeg skal gjøre ved denne skammelige Slyngel?

Escalus.

Jeg mener, Betjent, at siden han bærer paa alffens Hornærmsler, som Du gjerne vilde bringe for Dagen isald Du kunde, burde Du lade ham seile sin Sø, til Du fik at vide hvori de bestaae.

Albue.

For en Skam, jeg takker Eders Velbyrdighed derfor. — Du seer nu, Du skammelige Slyngel, hvor vidt det er kommet med Dig: Du skal seile Din egen Sø, Slyngel, Du skal seile Din Sø.

Escalus (til Skum.)

Hvor var I fød, Ven?

Skum.

Her i Wien, Herre.

Escalus.

Har I siirindstyve Pund om Haret?

Skum.

Ja, med Eders Naades Gunst.

Escalus.

Saa. — (Til Narren) Hvad er Eders Forretning, Ven?

Narren.

Rypper; Rypper hos en stakkels Enke.

Escalus.

Hvad hedder Eders Madmoder?

Narren.

Moer Dverende.

Escalus.

Har hun havt meer end een Mand?

Narren.

Ni, Herre; Overende var den sidste.

Escalus.

Ni! — Kom hen til mig, Junker Skum. Junker Skum, jeg synes ikke I skulde indlade Jer med Kyper: de trækker Jer kun op, Junker Skum, og I bringer dem i Galgen. Gaa nu Jeres Vei og lad mig ikke høre mere om Jer.

Skum.

Jeg takker Eders Velbyrdighed. Jeg for min Deel har heller aldrig været i nogen Skjenkestue, uden jeg er bleven trukken derind.

Escalus.

Godt; det er godt, Junker Skum, Farvel. (Skum gaaer.) — Kom I engang herhen til mig, Mester Kyper; hvad hedder I, Mester Kyper?

Narren.

Pompeius.

Escalus.

Hvad meer?

Narren.

Bludderhose, naadig Herre.

Escalus.

Jerre Hoser ere rigtignok ogsaa det der er størst paa Jer, saa I, i dyrist Forstand, vilde være Pompeius den Store. Pompeius, I er et Stykke af en Kobler, Pompeius, hvordan I saa vil sætte Couleur paa det med Jeres Kyperstab; er I ikke? Siig mig nu Sandheden, det skal ikke være til Jeres Skade.

Narren.

Oprigtig, Herre, jeg er en stakkels Karl, som gjerne vilde leve.

Escalus.

Hvorledes vilde Du leve, Pompeius? Ved at spille Kobler? Hvad synes Du om den Forretning, Pompeius? Er det en lovlig Næringsvei?

Narren.

Jfsld Loven vilde tillade den, naadig Herre.

Escalus.

Men Loven vil ikke tillade den, Pompeius, og aldrig skal den blive tilladt i Wien.

Narren.

Er det da Eders Velbyrdigheds Mening, at gjøre Kapuner og Vallaker af al Byens Ungdom?

Escalus.

Nei, Pompeius.

Narren.

J Sandhed, Herre, saa vil de efter min fatige Mening ikke lade det være. Jfsld Eders Velbyrdighed kun vil holde Laptaskerne og Gavytyrene i Orden, behøver J slet ikke at være bange for Koblerne.

Escalus.

Jeg kan fortælle Dig at der nu ogsaa begynder en skjønne Orden: der er kun Tale om Halsbhugning og Hængning.

Narren.

Hvis J bare i ti Mar i Rad halshugger og hænger dem der forsee sig i det Stykke, vil J komme til at ønske J kunde forskrive nogle flere Hoveder. Hvis den Lov holder sig ti Mar i Wien, vil jeg leie det smukkeste Huus til tre Pendinge for hvert

Stokværk, og skulde J opleve at see det komme saa vidt, saa kan J sige Pompeius har forudsagt Jer det.

Escalus.

Tak, min gode Pompeius, og til Gjengjæld for Din Spaadom saa vil jeg give Dig et godt Raad, hører Du. Lad mig ikke træffe Dig for mig igjen paa nogensomhelst Klage, og heller ikke i det Huus hvor Du nu opholder Dig; for hvis det skulde skee, Pompeius, vil jeg slaae Dig tilbage i Dit Telt og blive en slem Cæsar for Dig, ja, reent ud sagt, Pompeius, jeg vil lade Dig pidske. Og nu for denne Gang, Pompeius, kan Du seile.

Narren.

Jeg takker Eders Velbyrdighed for Eders gode Raad, og jeg skal følge det som Kjødets og Skjæb-
nen ville bestemme.

Ha, Pidsk! Lad Kudsken pidske sine Mære,
ei pidskes fra sit Kald en Mand af Vre!

(gaaer.)

Escalus.

Kom engang hid, Mester Albue; kom hid, Mester Constabel. Hvor længe har J været i Embede som Constabel?

Albue.

Ehv og et halvt Aar, naadig Herre.

Escalus.

Jeg tænkte mig nok efter Eders Duelighed i Embedet, J maatte have været i det længere Tid. Saa J siger syv hele Aar?

Albue.

Og et halvt.

Escalus.

Al, hvad det har været for en Bepær for
Eder! Det er Uret at man faa ofte har lagt Beslag
paa Eders Tjeneste. Er der ingen andre Folk i
Eders Sogn, der ere i Stand til at besørge det?

Albue.

For en Skam, naadig Herre, der er faa, som
besidde Indsiget i slige Sager; naar de blive valgte
ere de glade ved at vælge mig for dem. Jeg gjør
det for et Par Skilling og overtager det saaledes for
Alle.

Escalus.

Hør, bring mig Navnene paa sex eller syv af
de Brugbareste i Eders Sogn.

Albue.

J Eders Velbyrdigheds Huus?

Escalus.

Ja, i mit Huus. Lev vel. (Albue gaaer.) Hvad
er vel Kloffen?

Dommeren.

Elleve, naadige Herre.

Escalus.

Vil I ikke følge med hjem og spise til Middag
hos mig?

Dommeren.

Jeg takker Eder ydmygt.

Escalus.

Det gjør mig ondt at Claudio skal døe, men
der er ingen Udvei.

Dommeren.

Lord Angelo er streng.

Escalus.

Det er nødvendigt:

Ei naadig er, hvo tidt sig viser saa,
 Tilgivelse kun avler atter Brøde.
 Og dog, — af, Claudio, der er ei Udvei!
 Kom, Herre.

(De gaae.)

Anden Scene.

Et andet Bærelse sammesteds.

Slutteren og en Tjener.

Tjeneren.

Han holder end Forhør, men kommer strax;
 jeg skal Jer melde.

Slutteren.

Gjør det. (Tjeneren gaaer.)

Jeg vil vide

hvad han beslutter, maaskee er han naadig, —
 af, han har jo kun syndet som i Dromme!
 Den Feil jo klæber ved hver Sekt, hver Alder,
 og han skal doe derfor! —

Angelo kommer.

Angelo.

Hvad er der, Slutter?

Slutteren.

Vil I, at Claudio skal doe imorgen?

Angelo.

Har jeg ei sagt Dig det? Har Du ei Ordre?
 Hvi spørger Du?

Slutteren.

Al Frygt, for rask at være.

Tilgiv, jeg har det Tilfælde oplevet
 at Retten har, naar den fuldbyrdet var,
 sin Dom fortrudt.

Angelo.

Lad den Sorg være min! —

Gjør I Jer Pligt, hvis ei, opgiv Jer Plads;
man skal Jer vel undvære.

Slutteren.

I tilgive —

hvad skal med stakkels Julie gøres, Herre,
thi hendes Tid sig nærmer.

Angelo.

Bring hende til

et Sted, som passer bedre, men blot hurtig.

Tjeneren kommer tilbage.

Tjeneren.

Her er en Søster til den nys Domsældte,
som ønsker Jer at tale.

Angelo.

Har han en Søster?

Slutteren.

Ja, Eders Naade, og en herlig Pige,
som snart nu træder ind i Søsterskabet,
hvis ei det alt er skeet.

Angelo.

Lad hende komme.

(Tjeneren gaaer.)

Pas I paa at den Svangre bliver flyttet;
lad hende faae hvad hendes Rødtørst kræver,
det skal Jer anvist blive.

Lucio og Isabella komme.

Slutteren.

Gud Jer skjeme!

(vil gaae.)

Angelo.

Bliv lidt endnu. — (Til Isabella) J er velkommen;
hvad er Eders Begjæring?

Isabella.

Sorgfyldt jeg har en Bøn til Eders Naade,
hvis J vil høre mig.

Angelo.

Hvad ønsker J?

Isabella.

Der er en Last, jeg hader fremfor alle,
og fremfor alle ønsker ramt af Loven, —
hvis Sag jeg førte ei, hvis ei jeg maatte,
hvis Sag jeg maatte føre ei, hvis ikke
min Villie med Uvillien stred.

Angelo.

Og Sagen?

Isabella.

Jeg har en Broder, som er dømt til Døden:
jeg Jer besværges, lad hans Synd kun bøde —
min Broder ei.

Slutteren.

Gud skjenke Kraft Din Bøn!

Angelo.

Jeg skulde Broden domme, ikke Manden!
Hver Synd jo alt er dømt, før end begaaet.
Mit Embed til et Nul indsvandt, isald
jeg Broden straffed efter Lovens Bud,
men Manden lod gaae fri.

Isabella.

Det er dog strengt!

Jeg har da hørt en Broder. — Gud med Eder!
(vil gaae.)

Lucio (til Isabella.)

Dygtig ham ikke saa! End eengang bed,
knæl for ham ned, hang Eder ved hans Kæppe.
J er for kold; forlangte J en Naal,
Jer Tunge ei meer tamt bønfulde kunde. —
Grift Mod! —

Isabella.

Maa han da døe?

Angelo.

Alt er forgjæves.

Isabella.

Jeg tør dog troe J kunde ham tilgive,
og hverken Himmel eller Jord J krænkede.

Angelo.

Jeg gjør det ei.

Isabella.

Dog, kan J, hvis J vil?

Angelo.

Hvad ei jeg vil, jeg kan ei heller gjøre.

Isabella.

Men kunde J det uden Synd mod Verden,
isald Jert Hjerte sølte sig bevæget
som mit?

Angelo.

Han er alt dømt: det er for seent.

Lucio (til Isabella.)

J er for kold.

Isabella.

For seent? Al nei; naar jeg har talt et Død,
jeg kan tilbagekalde det. Tro mig,
at intet Attribut paa Herskervælden,
ei Kongekrone, Rigsforstander-Sværdet,

ei Marstallstaven eller Dommerstrudet,
ei Noget smykker halvt med saadan Glands
som Naaden gjør. Var han i Eders Sted
og J i hans, som han J havde snublet;
dog han ei Eders Strengthed havde viist.

Angelo.

Jeg beder Jer, hold inde.

Isabella.

Al gode Gud, besad jeg blot Jer Magt,
og J var Isabella! Stod det saa,
jeg viste hvad det var at være Dommer,
og hvad, en Fange.

Lucio (affides.)

Rigtig, det er Naaden!

Angelo.

Til Loven Eders Broder er hjemfalden,
og Eders Ord J spilder kun.

Isabella.

Al, vee mig!

Altverden var hjemfalden til Guds Brede,
og Han, som kunde lade Straffen udgaae,
udfandt Forsøningen. Hvor gif det Eder
hvis Han, som Dommen holder i sin Haand,
Jer demte som J er? Betænk blot det,
og Naaden vil paa Eders Læber aande
med Barnets Ulfyld.

Angelo.

Fat Jer, skjonne Pige,

thi Loven, ikke jeg, Jer Broder straffer.
Var han min Fætter, Broder, ja min Son,
det gif ham saa: — hans Hoved faldt imorgen.

Isabella.

Imorgen alt? Saa tidlig? Skaan ham, skaan ham!

Han er ei end bered. Vi slagte jo
for vore Koffener selv Hjærtra kun
naar det er Tid; skal vi da Himlen tjene
med mindre Agtelse end vi betjene
vort eget grove Selv? Tænk, naadige Herre,
hvo har end denne Skyld med Døden sonet?
Saa mange dog begik den.

Lucio.

Det er ret.

Angelo.

Ei død var Loven, omendstjændt den sov,
og ikke havde hine Skjændslen vovet,
ifald den Første, som hiin Forskrift brød,
sin Gjerning havde bødet. Nu den vaagen
bemærker hvad der skeer; lig en Profet
den skuer i et Speil hvad Fremtids Synder
(ved Gstergivenhed paany fremavlede,
for senere at klækkes ud og fødes,) ei
mere gradviis skulle sig udvikle,
men ferend Fødslen dee.

Isabella.

Viis endda Naade.

Angelo.

Det ved Retsfærdighed jeg bedst kan gjøre:
Da er mod dem jeg naadig, jeg ei kjender,
hvem slig en Mildhed kunde eengang saare,
og ham skeer Ret, som ved sin Skyld at sone
ei lever for at synde atter. Det er nok:
imorgen doer Jer Broder, thi vær fattet.

Isabella.

Saa skal fra Jer da først slig Dom udgaae,
han først skal lide for den? Det er stort

at eie Kæmpens Kraft — tyrannisk er det
at bruge den som Kæmpen.

Lucio.

Det er prægtigt!

Isabella.

Isald de Store kunde tordne
som Jupiter, ei Guden havde Ro,
thi hver den mindste, usle Dommer brugte
hans Æther til sin Torden, Nat og Dag. —
O, naaderige Himmel,
Du med Din skarpe Tordenkile gjerne
den knudret-haarde Eggestamme spalter,
ei sine Myrte. — Men den stolte Mand,
isort en ussel, stakket Myndighed,
forglemmende hvad mindst han bør betvivle,
sit skjøre Væsen, — lig en arrig Abbe
den høie Himmel spiller slige Streger,
at Engle græde, der i anden Stemning
som Dødelige vilde alle lee.

Lucio.

Bliv ved, bliv ved, min Pige; han gier efter.
Det virker, seer jeg.

Slutteren.

Give Gud, det lykkes!

Isabella.

Man tør sin Broder med sig selv ei maale.
Den stærke Mand med Hellige tør spøge:
hos ham er Vid, hvad ellers var Formastelse.

Lucio.

Det er den rette Maade! bliv kun ved!

Isabella.

Gvad i Feltsherrens Mund kun er et Død,
i menig Mands klier til Bespottelse.

Lucio.

Hvorfra har sligt Du lært? Bliv ved med det!

Angelo.

Hvorfor anvender Du alt Sligt hos mig?

Isabella.

Fordi al Høihed, skjøndt den vel kan seile,
dog i sig et Slags Lægemiddel gemmer,
som luffer Feil og Saar. Gaa i Jer Barm,
bank der og spørg Jer Hjerter om det kjender
ei Noget, som min Broders Feiltrin ligner:
hvis det en saadan Svaghed tilstaaer da,
lad ei en Lyd paa Eders Tunge stige
imod min Broders Liv.

Angelo (affides.)

Hun taler saa

dybsindigt, at mit Sind deraf bevæges. —
Nu lev vel.

Isabella.

Min Herre, ak, betænk Jer.

Angelo.

Jeg vil betænke mig. — Kom hid imorgen.

Isabella.

Hør, hvor jeg skal bestikke Jer; betænk Jer,
min ædle Herre.

Angelo.

Hvad, bestikke mig?

Isabella.

Med Gaver, som selv Gud vil med Jer dele.

Lucio.

J ellers havde Alt fordærvet.

Isabella.

Med Sæller ei af fattigt, præget Guld,
med Stene, som snart høit, snart lavt man sætter,

som Lunet giver: Nei, med fromme Bønner,
som vil til Himlen stige og indtrænge der
for Sol staaer op; Forhen fra rene Sjæle,
fra unge Klostermøer, hvis Hjerte ei
ved denne Verden hænger.

Angelo.

Vel, kom til mig
imorgen.

Lucio (affides til Isabella.)

Gaa nu; Alt staaer vel. — Kom med!

Isabella.

Gid Himlen skjerme Eders Naade!

Angelo (for sig selv.)

Amen!

Jeg er paa den Vej alt til Fristelsen,
som krydser Bønnen!

Isabella.

Hvilken Tid imorgen
tør jeg Jer Høihed søge?

Angelo.

Førend Middag.

Isabella.

Gud skjerme Jer!

(Lucio, Isabella og Slutteren gaae.)

Angelo.

— For Dig, ja for Din Dyd! —

Hvordan? Er Skylden hendes eller min?
Hvo synder meest? Er det den Fristede,
hvad heller Fristerinden? Ikke hun;
ei heller frister hun, men det er mig,
som hos Violens i Solskinnet staaer,
og Nadslet, ikke Blomsten lig, forraadner
ved Luftens søde Duft. Er det vel muligt

at Qvindens Blyhed mere Sandsen fængsler
 end hendes Letsind? Da vi Num ei mangle,
 skal vi da Helligdommen kryde ned,
 at trælle der for Lasten? Sy dog, sy! —
 Hvad gjør Du, af, hvad er Du, Angelo?
 Altraaer Du hendes Undergang for det
 som hæver hende? Hendes Broder leve!
 Fri Ret til Tyveri har Tyven jo
 naar Dommeren først stjæler. Er det Elskov,
 som gjør, jeg længes hende atter høre,
 i hendes Syn mig bade? Drømmer jeg?
 D snilde Frister, for at fange Helgene,
 med Helgene Du sætter Madding! Færlig
 er Fristelsen, som lokker os til Synden
 ved Kjærlighed til Dyden! Aldrig Belyst
 med al sin Dobbeltmagt, Natur og Kunst,
 mig loffede, — men denne fromme Pige
 besejrer mig, skjøndt hidtil dog et Smil
 jeg kun har havt for Saar af Elskovs Piil! —
 (gaaer.)

Tredie Scene.

Et Bærelse i Fængslet.

Hertugen træder ind; klædt som en Munk, og
 Slutteren.

Hertugen.

Hil Eder, Slutter, thi det er I, troer jeg.

Slutteren.

Ja vel, men hvad er Eders Dnske, Pater?

Hertugen.

Følge Christenkjærlighed og Løfte
 jeg kommer, Sjælene i dette Fængsel

at bringe Trøst. Lad efter Stedets Bedtægt mig see dem, og gjør mig bekendt med Begten af deres Straffskyld, at jeg opfyldte kan mit Hverv som det sig bør.

Slutteren.

Jeg gjerne mere
gad gjort for Eder, hvis I meer behøved.

Julie kommer.

See, her er En: en Frøken, fængslet her, hvis Lykke er i hendes Ungdoms Flamme brændt og fortært. Hun er frugtsommelig, og Elskeren til Døden dømt, — en Ungling, meer egnet til hiin Brode at gjentage, end døe for denne.

Hertugen.

Naar skal han døe?

Slutteren.

Saa vidt jeg veed, imorgen. —

(Til Julie) Jeg har alt truffet Anstalt: vent blot lidt, saa skal I blive ført hersfra.

Hertugen.

Siig, angrer I, mit Barn, hvad I har syndet?

Julie.

Ja, og min Skjændsel jeg med Taalmod bærer.

Hertugen.

Jeg vil Jer lære hvordan I skal prøve om Eders Anger er oprigtig følt, om i dens Indre hnuil.

Julie.

Det skal mig glæde.

Hertugen.

Siig, elsker I den Mand, som har Jer styrtet?

Julie.

Som Dvinden, der har styrtet ham, jeg elsker.

Hertugen.

Det synes altsaa som I begge have
gjensidig syndet?

Julie.

Ja, gjensidig var det.

Hertugen.

Jer Synd var da af værre Slags end hans.

Julie.

Det tilstaaer jeg, og angreer det, min Fader.

Hertugen.

Ret, kjære Barn: dog ei I angre derfor
at Synden har Jer bragt i denne Skjændsel —
slig Sorg seer til sig selv og ei til Himlen,
og viser, vi ei mindes den i Kjærlighed,
men kun i Frygt —

Julie.

Jeg angreer det fordi det er en Synd,
min Skam i Glæde bærer jeg.

Hertugen.

Ret saa!

Jer Medskyldner skal nok imorgen doe;
til ham jeg gaaer, for Trost og Raad at bringe.
Nu Fred med Eder! **Benedicite!**

(Han gaaer.)

Julie.

Skal han imorgen doe! O, grumme Mildhed,
som skaaner mig et Liv, hvis Trost kun er
at skue Dødens Rødsel!

Slutteren.

Synd det var!

Fjerde Scene.

Et Bærelse i Angelos Huus.

Angelo.

Isald jeg beder eller tanker, bort
 gaaer Ben og Tanke. Bonnen stiger tom
 mod Himlen, medens Tanken mod min Willie
 hos Isabelle ankrer. Gud i Munden,
 som mægted Læben kun hans Navn at forme,
 mens i mit Hjerte svulmer giftig-stærk
 den onde Higen's Synd! Den Stat jeg elsked
 er, som en god Bog man for tidt har læst,
 forhadet og kedelig — ja min Berømmelse
 som (Ingen hørte det!) min Stoltthed var,
 jeg gjerne hengav for en Tjer, der spiller
 i Vinden ledig. — Rang og Værdighed,
 hvor ofte vrister Du ved ydre Skæl
 fra Daaren Vrefrygt; den Bedre selv
 Dit Skin kan lokke! Blod, Du dog er Blod!
 Skriv blot et „Engel“ hen paa Dævlens Horn,
 og de er ei hans Tegn.

En Tjener kommer.

Hvad bringer Du?

Tjeneren.

En Nonne, som sig kalder Isabella,
 begjærer Udgang.

Angelo.

Tør da hende ind.

(Tjeneren gaaer.)

O Himmel,
 hvi stormer dog mit Blod til Hjertet saa
 at al dets Kraft det qvæler,
 og røver alle mine andre Lemmer
 fornødent Herredømme?

Saa trænger Mængden sig om den der daaner,
 og for at hjælpe ham, den Luft ham røver
 der skulde ham oplive: ret saaledes
 sig Hoben trænger om en elsket Konge,
 og i sin byrdesfulde Iver sværmer
 omkring ham, saa den uopdragne Gødhed
 blier til Fornærmelse.

Isabella kommer.

Nu, skjenne Jomfru?

Isabella.

Jeg kommer at erfare Jert Behag.

Angelo.

Langt meer behaged mig om I det vidste,
 end dette Spørgsmaal. — Claudio maa døe.

Isabella.

Er det Jert Svar? — Gud Jer beskytte, Herre!
 (vil gaae.)

Angelo.

Vel kunde han end leve, og maaskee
 saa længe som I og jeg; — dog maa han døe.

Isabella.

Ved Eders Dom?

Angelo.

Ja.

Isabella.

Naar, beder jeg. — For at han i sin Frist,
 — lang eller kort — kan forberede sig,
 saa han ei Skade tager paa sin Sjæl.

Angelo.

Ha, denne fule Last! Med samme Ret
 jeg tilgav den, der har berøvet Verden
 et særdigt Væsen, som saae gennem Tingre

med æfle Lyst, der præger Himlens Billed
med utilladte Stempel: — Det er eens
at røve falsk et Liv af ægte Udspring,
og uden Lov at tænde Livets Gnist,
et falsk at avle.

Isabella.

Det staaer i Himlen skrevet, ei paa Jorden.

Angelo.

Det mener J? Da er J hurtig fangen.
Hvad vil J helst: At en retfærdig Dom
Jer Broder fælder, eller til Udløsning
Jert Legem offrer samme søde Skam
som hun, han ødet har.

Isabella.

Al, tro mig, Herre,
jeg ser mit Legem offrer, end min Sjæl.

Angelo.

Gi taler jeg om Sjælen; tvungne Synder
kun tælles, regnes ei.

Isabella.

Hvad er Jer Mening?

Angelo.

Nei, derfor ei jeg borger, thi jeg tør
imod min egen Tunge tale. Svar mig:
Jeg, som er Lovens anerkjendte Røst,
nu Eders Broders Dødsdom fælde maa, —
var der da ei Barmhertighed i Synden,
som redded ham?

Isabella.

Al, saa begaae den da;
jeg tager hele Faren paa min Sjæl; —
det var jo kun Barmhertighed, ei Synd.

Angelo.

Begif I den, med Fare for Jer Sjæl,
Synd og Barmhjertighed da veied lige.

Isabella.

Hvis det er Synd jeg beder om hans Liv,
da lad mig bære den — er det en Synd
at tilstaae det, min Morgenbon det være,
at den til min Skyldbyrde soies maa,
og ei til Eders.

Angelo.

Hør mig: — Jer Forstand
ei fatter min. Er det Enfoldighed?
er det kun listig Kunst? — Det var ei godt.

Isabella.

Lad mig enfoldig, uden Fortrin være —
blot at min Svaghed ydmyg jeg erkjender.

Angelo.

Saa Blisdom attraaer klarest Glands, naar den
sig selv nedsætter, som den sorte Maske
ti Gange meer fremhæver dulgte Skjenhed,
end Inden, uafhyllt. — Læg nu Mærke,
jeg tale vil saa I mig kan forstaae:
Jer Broder kan ei leve.

Isabella.

Nu!

Angelo.

Forseelsen er saa, at aabenbar
kun efter Loven denne Straf ham rammer.

Isabella.

I Sandhed!

Angelo.

Antag han frelstes ei ved andet Middel,
(hvorel for Intet jeg tør indestaae,

men kun Tilfældet sætter;) — J, hans Søster, begjærtes af en mægtig Mand, hvis Rang og hvis Indflydelse hos Dommeren Jer Broder kunde frie af Lovens Pænker, og der ei gaves anden jordisk Udvei til at befrie ham, end J maatte offere Jer Skjønheds Skatte til den Mægtige, hvis ei Jer Broder skulde Døden lide: — Hvad gjorde J?

Isabella.

Saa meget for min Broder som for mig, det er: hvis Døden svæved over mig, jeg Svøbens Strimer som Rubiner bar, og kaldte selv paa Døden som en Gern jeg havde smægtet efter, for mit Legem til Skam jeg hengav.

Angelo.

Da Jer Broder deer.

Isabella.

Og det det Bedste er!
Langt heller maa en Broder eengang dee,
end Søsteren, for ham at kjøbe fri,
for evigt skulde dee.

Angelo.

Var J da ei saa grusom som den Dom,
J lasted for saa stærkt?

Isabella.

Et Skændigt Løskjøb og en fri Benaadning
er ikke Søstre: Lovens Naade ei
beslægtet er med sliig elendig Handel.

Angelo.

End nys J agted Loven en Tyran,
og Eders Broders Feiltrin tyktes Eder
en Spøg meer end Forbrydelse.

Isabella.

O tilgiv, Herre! Tidt man før at opnaae
sit Onske siger hvad man ikke mener.
Saa jeg før dens Skyld, som saa høit jeg elsker,
har undskyldt hvad i Grunden dog jeg hader.

Angelo.

Vi ere alle svage.

Isabella.

Lad ham doe,
saafremt alene han befindes være
Bafal af Arvesynden.

Angelo.

Dvinden og er svag.

Isabella.

Som Speilet, ja, hvori dem selv de skue, —
saa let det knækker, som det Formen præger.
Dvinden! — Jo Manden træder hende ned
ved sine Misbrug. Kald os tifold svage,
thi vi er bløde som vor hele Skabning,
og tage let mod falske Indtryk.

Angelo.

Rigtig;

og paa Jert eget Vidnesbyrd om Svaghed,
(da og jeg troer vi Mand ei ere stærkere
end Feil os kunne ryste,) saaer jeg Mod.
Jeg griber Ordet: vær kun hvad I er, —
en Dvinde. Er I meer, I ingen er;
men er I en, (som al Jer ydre Vnde
saa herligt borger før,) da vilis det nu,
og bær de Farver Skjæbnen Jer bestemte.

Isabella.

Gen Tunge har jeg ifkun, ædle Herre;
jeg beder Jer, tal samme Sprog som før.

Angelo.

Forstaa mig ret: jeg elsker Jer.

Isabella.

Min Broder elsked Julie, og I siger
at han skal døe derfor.

Angelo.

Det skal han ei, hvis Du vil elske mig.

Isabella.

Jeg veed at Eders Dyd et Fribrev har;
det synes noget større end det er,
og prøver Andre.

Angelo.

Tro mig paa min Tre,
mit Forsæt kun jeg her udtaler.

Isabella.

Ha, ringe Tre, skal man fuldt Dig troe!
Hvor skammeligt et Forsæt! — Skin, o Skin! —
Men vogt Dig, Angelo, jeg ei Dig rober:
Strax underskriv Benaadning for min Broder,
hvis ei jeg høit udraabe skal for Verden
hvad Mand Du er.

Angelo.

Hvo troer det, Isabella?

Mit uplettede Navn, mit strenge Lernet,
mit Vidnesbyrd mod Dig, min Rang i Staten
saaledes vil nedslaae Beshyldningen,
at Du vil quæles i Dit eget Udsagn
og staae mistænkelig. Jeg har begyndt,
thi lad nu Sandserne blot Toilen skyde:
Hengiv Dig til min glødende Begjærlighed,
bortkast al Vagring, al undseelig Rødmen,
som negter egen Altraa. Kjøb Din Broder
ved Dig at hengive i min Villie, —
hvis ikke, ei alene døer han Deden,

men for Din Haardhed Døden skal udstrækkes
til langsom Marter. Giv mig Svar imorgen,
thi med den Videnskab, som mig behersker,
jeg bliver grusom hvis jeg ei kan seire —
og hver Betskyldning skal jeg let henveire.

(gaaer.)

Isabella.

Hvem skal jeg klage for? Hvo vil mig tro,
om jeg fortæller det? O, falske Mund,
som med selvsamme Tunge kan udtale
Fordømmelse og Bisald, som vilkaarlige
kan byde Loven sig at bøie ydmygt,
og Ret og Uret efter Lyst kan krumme,
saa de sig soie! Jeg vil til min Broder.
Om og hans altfor hede Blod ham styrter,
dog lever høit end i ham Grens Land,
saa havde tyve Hov'der han at strække
paa tyve blodige Blokke, han dem hengav,
for han sin Søsters Legem lod vanhellige
i saa afskyelig Besmittelse.

Ja, Claudio, dø; lydst lever Isabelle,
min Tre mere end min Broer bør gjælde.
Jeg siger kun fra Angelo Bessed,
da gjennem Død han gaaer til evig Fred!

(hun gaaer.)

Credie Akt.

Første Scene.

En Stue i Fængslet.

Hertugen, Claudio og Slutteren.

Hertugen.

Jhaaber altsaa Naade af Lord Angelo?

Claudio.

Ulykken levrer ingen anden Trost
end Haabet kun:
jeg haaber Livet, er paa Døden fattet.

Hertugen.

Vent Døden uden Redning; Død som Liv
blier derved sødere. Til Livet sig:
Hvis jeg Dig mister, mister jeg hvad kun
en Daare holder fast; Du er et Pust,
afhængig af som Vinden dreier sig;
hver Time truer denne Solig Du,
som er Dig anvist. Du er Dødens Nar:
ved Flugt Du stræber for at undgaae den,
og iler evig mod den. Du er ei ædel,
thi hver Behagelighed som Dig fryder,
af Lævhed søstres. Modig er Du ei,
thi Du jo frygter for den stakkels Dm,
som gnaver flint. Sevn er Din bedste Hrile,
den kalder tidt Du, frygter seigt dog Døden,
som intet Andet er. Du er Dig selv ei,
thi Du bestaaer af Tusinder af Korn,
af Støv oprundne. Lykke ei Du kjender:
hvad Du ei har, Du evigt efterjager,
forgjætter hvad Du har. Du er ei stadig,

thi Dit Befinden verler selsomt om
 som Maanen. Er Du rig, Du dog er fattig,
 thi Vælet lig, der segner under Guldet,
 den svære Skat Du slæber kun een Dag,
 og Døden Dig aflæsser. Ei har Du Venner,
 thi selv Dit Blod, som Fader hilser Dig,
 Afkommet af Din egen Land, forbander
 Din Gigt, Din Lamhed, kort hvert Sygdomsanfald,
 at ei det før kan gjøre Ende paa Dig.
 Du eier hverken Ungdom eller Alder,
 nei kun en Eftermiddags-Sovn Du ligner,
 om begge drømmende; thi al Din Ungdom
 som gammel lever, og Almisse tigger
 af visne Alder, — er Du rig og gammel,
 Du mangler Barne, Drift, og Marv og Skjenhed
 til Dig at glæde. Hvad staaer nu tilbage,
 som Liv kan kaldes? Dette Liv jo skjuler
 Død tusindfold; og dog vi frygte Døden,
 som al Ullighed jevner.

Claudio.

Jeg Jer takker!

Jeg indseer, ved at hige efter Livet,
 jeg Døden søger; søger Døden jeg,
 jeg Livet finder. — Lad den komme da!

Isabella kommer.

Isabella.

Luf op! Hil med Jer; Fred og Naade!

Slutteren.

Hvem der? Kom ind! Velkommen for Jert Dnske.

Hertugen.

Snart, kjære Son, jeg Jer igjen besøger.

Claudio.

Erværdige Herre, jeg Jer takker.

Isabella.

Jeg ønsker et Par Ord med Claudio at tale.

Slutteren.

Af Hjertet gjerne. Herre, Eders Søster!

Hertugen.

Slut, et Ord med Eder.

Slutteren.

Saa mange J behager.

Hertugen.

Skjul mig et Sted hvor jeg kan høre den.

(Hertugen og Slutteren gaaer.)

Claudio.

Nu, Søster, sig hvad Trøst Du bringer.

Isabella.

Jh, som al Trøst, fortræffelig i Sandhed:
 Lord Angelo har Grinde til Himlen
 og har udsøgt Dig som et hurtigt Bud,
 hvorfor Du der til evig Tid skal blive;
 thi maa Du ufortøvet Dig berede —
 imorgen reiser Du.

Claudio.

Er intet Middel?

Isabella.

Get Middel kun, som for et Hoved at frelse
 et Hjerte vilde knuse.

Claudio.

Er der eet da?

Isabella.

Ja, Broder, Du kan leve. —

Hos denne Dommer er en djævelsk Mildhed;
 vil Du paakalde den, Dit Liv Du frelser,
 men Du til Graven lænkes.

Claudio.

Evigt Fængsel?

Isabella.

Ja, kald det evigt Fængsel; det en Tvang er, som, stod Dig Verdensrummet aabent, bandt Dig bestandig til een Dval.

Claudio.

Alf hvilken Art?

Isabella.

Alf saadan Art, hvis Du samtykkede, Du skalled Vren af Din egen Stamme og nogen stod.

Claudio.

Lad mig erfare Sagen.

Isabella.

Alf, jeg Dig frygter, Claudio, og jeg zitterer, at Du et feberagtigt Liv udstrække vil, og ser, syv Vintere agte høiere end evig Vre. Har Du Mod til Døden? Dødsmerter paa Indbildning meest beroer; det stakkels Insekt, Du med Foden knuser, de samme legemlige Smerter føler som naar en Kæmpe doer.

Claudio.

Hvi taler saa Du?

Troer Du jeg Mod og Fasthed henter mig af fine Blomsters Duft? Nei, maa jeg doe, da vil jeg hilse Mørket som en Brud, og det i mine Arme kryste.

Isabella.

Det var min Broders Røst; min Faders Grav oplod sin Mund! Ja, Du maa Døden vente; Du er for adel til at kjøbe Livet

for Skjandselspriis. Hiin skinhellige Dommer, —
 hvis mørke Pande og udsøgte Flostler
 Ungdommen angster og Daarskaben skræmmer
 som Falken Duen, — er en Djævel dog:
 Uldtom hans Indres Slam, og han sig viser
 en Pøl, som Helved dyb.

Claudio.

Den stolte Angelo?

Isabella.

Ja, det er netop Helvedes snilde List
 den værste Skjelm at skjule og indhylle
 i herligt Dragt! Troer Du vel, Claudio,
 at Du blev fri, isald jeg vilde offre
 min Uskyld for ham?

Claudio.

Himmel, er det muligt!

Isabella.

Ja han indrømmer Dig, for denne Synd,
 Du kunde synde meer. I denne Nat
 skal skee hvad jeg med Afsky nævner kun;
 hvis ei, Du døer imorgen.

Claudio.

Det skal Du aldrig.

Isabella.

O, var det kun mit Liv,
 jeg det bortkastede let som en Naal
 for Dig at frie.

Claudio.

Hav Tak, Du elskte Søster!

Isabella.

Bered Dig da imorgen til at døe.

Claudio.

Ja. — — Føler ogsaa han Begjærligheden,

hvorfor han Loven vil med Foden træde
 mens han den skærper, er det ingen Synd, —
 den mindste Dødsynd alfslds.

Isabella.

Hvad er den mindste?

Claudio.

Var det saa slemt, hvor kunde da saa viis
 en Mand for Diebliffets Nydelse
 sin Salighed tilfætte? — Isabella!

Isabella.

Hvad siger Claudio?

Claudio.

Døden er dog rædsom!

Isabella.

Og Livet uden Gæ afstyværdigt.

Claudio.

Ja, men at døe! At gaæ, man veed ei hvorehen;
 at ligge kold, indspærret der, og raadne;
 at dette varme, stærke Legem bliver
 en skrumpen Klods, imens den lette Aand
 sig dukker i Jldovæ, eller dvæler
 i gyselige, evige Gisorkner;
 at være fængslet i usynlige Storme
 og voldsomt jages uden Rast omkring
 den svævende Jord; at blive noget Værr
 end selv det Værr,
 som Tanken i sin toilesløse Sværmen
 opfinder hylende! — det er for rædsomt!
 Det tungeste, kvalfsyldte Jordeliv,
 som Alder, Sygdom, Rod og Fængsel kan
 paalægge Mennefsket, er Paradis
 mod det som vi af Døden frygte.

Isabella.

Ak, ak!

Claudio.

O Søster, lad mig leve! —
Hvad Du og gjør, Din Broders Liv at redde,
Naturen denne Synd saa reent udsletter
at den til Dyd forvandles.

Isabella.

Du Uhyre!

Du feige Ridding, Du trolose Skurk!
Vil Du ved min Synd frelse Dig fra Døden?
Er det ei Blodskam, at Din Søsters Skjædsel
skal give Livet Dig? Hvad skal jeg troe?
Hjælp Gud, har Moder da min Fader søget?
thi aldrig sligt vanartet Ufrugt spired
af hans Blod! Jeg frasiger mig Dig ganske:
do, far hen! Selv om mit Ræfald kunde
Din Skjæbne vende, lod jeg den dog raade.
Jeg tusind Gange for Din Død vil bede,
et Ord ei spille paa Din Redning.

Claudio.

Ak, hør mig, Isabella!

Isabella.

Hy, o hy!

Din Synd var ei Tilfælde, var Haandtering,
og Raaden blev mod Dig en Koblerske:
bedst er det at Du strax doer.

(vil gaae.)

Claudio.

Hør mig, Søster!

Hertugen kommer tilbage.

Hertugen.

Forund mig et Ord, unge Søster; kun eet Ord.

Isabella.

Hvad er Eders Ønske?

Hertugen.

Fald Eders Tid tilstøder det, vilde jeg gjerne have en kort Samtale med Eder. Opfyldelsen af min Begjæring vilde tillige være til Eders eget Gavn.

Isabella.

Jeg har ingen overflødig Tid; jeg maa stjæle den fra andre Forretninger. Imidlertid vil jeg vente her lidt endnu.

Hertugen (affides til Claudio.)

Min Son, jeg har hørt hvad der er foregaaet mellem Eder og Eders Søster. Angelo havde aldrig til Hensigt at forføre hende; han har blot anstillet et Forsøg med hendes Dyd, for at skærpe sin Dom over den menneskelige Natur. Hun har, i Følelsen af den sande Gæde, givet ham et fromt Afslag, som det har glædet ham at modtage. Jeg er Angelos Skriftestæder, og veed derfor at dette er sandt; bered Eder desaaarsag paa Døden. Smigre ikke Eders Standhaftighed med et Haab, som er skuffende, thi imorgen maa I døe. Fald paa Eders Knæ og gør Eder færdig.

Claudio.

Lad mig bede min Søster om Tilgivelse. Kjærligheden til Livet har i den Grad forladt mig, at jeg kun higer efter at blive befriet derfor.

Hertugen.

Derved bliver det; Farvel.

(Claudio gaaer.)

Slutteren kommer tilbage.

Slutter, et Ord med Eder.

Slutteren.

Hvad er Eders Ønske, Pater?

Hertugen.

Alt I vil gaae igjen, ligesom I er kommen. Lad mig en Stund være ene med den unge Pige. Min Tankemaade og min Dragt borge for at hun ikke vil tabe noget ved mit Selskab.

Slutteren.

Det være sagt i en god Tid.

(Slutteren gaaer.)

Hertugen.

Den Haand, der skabte Eder skjon, skabte Eder ogsaa god. Godheden, der ringeagtes af Skjonheden, lader heller ikke Skjonheden lange beholde sit Værd, men Fromheden, der er Sjælen i Eders Træk, vil ogsaa stedse bevare Eder skjon. Tilfældet har givet mig Underretning om det Angreb Angelo har forsøgt paa Eder, og hvis ikke den menneskelige Svaghed tilbød Exempler paa en saadan Snublen, vilde jeg undres over Angelo. Hvorledes vil I nu være Eder ad for at tilfredsstille denne Statholder og redde Eders Broder?

Isabella.

Jeg vilde netop nu hen for at sige ham min Beslutning. Heller vilde jeg see min Broder døe for Leven, end at en Søn skulde fødes mig mod Leven. Men af, hvor er den gode Hertug bleven bedraget i denne Angelo! Hvis han nogensinde vender tilbage, og jeg kan faae ham i Tale, vil jeg aldrig mere aabne mine Læber, eller afløre denne Bestyrrelse.

Hertugen.

Det vilde ikke være forgjæves. Som Sagen imidlertid nu staaer, vil han besvare Eders Anklage med at han blot har anstillet en Prøve. — Daan derfor Eders Dre til mit Raad, thi en Udvei frembyder sig for mit Ønske om at stifte Vel. Jeg er overty-

det om at J i al Retfærdighed kan bevise en stakkels forurettet Dame en fortjent Belgjerning, unddrage Ederes Broder fra den fortornede Lov, holde Ederes egen fromme Sjæl reen, og overordentlig glæde den fraværende Hertug, isald han engang skulde vende tilbage og faae Noget at høre om denne Sag.

Isabella.

Lad mig høre Eder nærmere. Jeg har Mod til at gjøre Alt, som ikke maatte vise sig forkasteligt for mit Hjerte.

Hertugen.

Dyden er modig og Gødheden frygter aldrig. Har J aldrig hørt tale om Mariane, en Søster til Frederik, den tappre Helt, der forulykkede paa Søen?

Isabella.

Jeg har hørt om denne Trøken, og Lov ledsagede hendes Navn.

Hertugen.

Hende skulde Angelo have ægtet. Han var høitidelig trolovet med hende og Bryllupet fastsat, men i Tiden mellem Forlovelsen og Vielsen forliste hendes Broder Frederik paa Søen, og paa det undergaaede Skib var hans Søsters Brudestyr. Tænk Eder nu hvor haardt den stakkels Trøken blev truffen heraf. Hun mistede en adelig og navnkundig Beskytter, hvis Kjærlighed til hende altid havde været særdeles søm og broderlig; tillige med ham sin Medgift, hendes Arv og Grundstenen for hendes Lykke, og dermed ogsaa sin bestemte Brudgom, denne saa redelig laddende Angelo.

Isabella.

Er det muligt? Forlod Angelo hende virkelig?

Hertugen.

Han forlod hende i hendes Taarer og astørrede

ikke en eneste ved sin Trost; gjenkaldte sine Døster, under Paaskud af at have opdaget ærerørige Ting, fortsagt overlod hende til hendes Kummer, som hun endnu for hans Skyld er nedfænket i, og han er som en Marmorstøtte overfor hendes Taarer: han vades af dem, men giver ikke efter.

Isabella.

Hvilken Belgjerning af Døden, om den tog denne stakkels Pige ud af Verden? Hvilken Uretfærdighed af dette Liv, at det lader denne Mand leve! — Men hvorledes kan hun hjælpes ved dette?

Hertugen.

Det er et Brud, som I med Lethed kan læge, og Helbredelsen deraf frelser ikke alene Eders Broder, men beskytter Eder for Banære, hvis I paatager Eder det.

Isabella.

Vilis mig hvorledes, gode Fader.

Hertugen.

Him Pige har endnu bevaret sin første Tilboielighed; hans uretfærdige Ufsjærlighed, som efter al Rimelighed skulde have qvalt hendes Omhed, har som en Dige for Strømmen kun gjort den voldsommere og uroligere. Gaa I til Angelo og besvar hans Begjæring med en tilsyneladende Føielighed, indrøm ham den i Hovedsagen, men forbehold Eder blot disse Betingelser: — For det Første at I ikke skal blive længe hos ham, dernæst at Tiden skal begunstiges af Dunkelhed og Stilhed, og Stedet passe efter Omstændighederne. Da han selvfølgelig indrømmer dette, vil Alt lykkes. Vi ville overtale den frænkede Pige til i Eders Sted at indfinde sig efter den bestemte Aftale. Hvis Sammenkomsten siden efter bliver bekjendt, kan det maaskee bevæge ham til at give

Opreisning, og da bliver paa den Maade Eders Broder frelst, Eders Vre uplettet, den stakkels Mariane lykkelig og den flette Stattholder faaer Massen reven af sig. Bigen vil jeg give Underretning og overtale til Forsøget. Hvis I indvilliger i at udføre alt dette, saa beskytter den dobbelte Belgjerning Bedrageriet for Dadel. Hvad synes I nu derom?

Isabella.

Tanken derom forneier mig allerede, og jeg haaber det vil udføres med det lykkeligste Udfald.

Hertugen.

Det beroer meget paa Eders Opførsel. Vil ufortøvet til Angelo, og hvis han beder Eder om denne Nat, da løv ham Opfyldelsen deraf. Jeg gaaer nu strax til Sant Lucas; der boer den forstødte Mariane i en eensom Hytte. Opsøg mig der og afgjør Alt med Angelo, at Sagen hurtig kan blive bragt til Ende.

Isabella.

Jeg takker Eder for denne Bistand: — Lev vel, gode Fader.

(De gaae bort til forskellige Sider.)

Anden Scene.

Gade udenfor Fængslet.

Hertugen kommer som Munk; Albue, Narren og Netsbetjente.

Albue.

Ja, hvis det ikke bliver afhjulpet, men I med al Magt vil købe og sælge Mandfolk og Fruentimmer ligesom Dvæg, saa vil snart hele Verden driske bruun og hvid Bastard.

Hertugen.

O, Himmel, hvad have vi her for Løi?

Narren.

Det er forbi med den lystige Verden, siden de af to Magerkarle gjorde Ende paa den Lystigste, og den Værste paa Nettens Begne blev tilstaaet en Foerskind's Pels for at holde ham varm, og ovenikjøbet var den foret med Faarekind og besat med Ravekind for at betegne, at Lysten skal vendes udad, da den bedre kommer igjennem end Ufskyldigheden.

Albue.

Gaa Jeres Bei, min Ven. — Gud være med Jer, gode Fader Broder.

Hertugen.

Og med Jer, gode Broder Fader. Hvormed har denne Mand krænket Jer, min Ven?

Albue.

For Skam, han har krænket Loven, Herre; og ovenikjøbet holde vi ham for en Dyv, Herre, for vi have fundet en ganske besynderlig Slags Dirf hos ham, Herre, hvilken vi have sendt til Statholderen.

Hertugen.

Fy, Skurk; en Kobler, en foragtet Kobler! Den Synd, Din Bistand hjælper til at fremme, Dig skaffer Underhold. Tænk dog hvad det vil sige at fylde Bugen eller klæde Ryggen med sliq en ureen Last! Siig til Dig selv: — af deres Skam og dyrist-vilde Dmgang jeg drikker, spiser, klæder mig og lever. Og troer Du vel, Dit Liv og er et Liv, naar det for Himlen stinker? Gaa, gjør Bed!

Narren.

Bistnok stinker det paa en Maade, Herre; men dog kunde jeg bevise — —

Hertugen.

Ja, giver Djævlén Dig Beviis for Synd,
da er Du hans. — Før ham i Fængsel flur.
Tugt og Formaning maae anvendes her,
før sligt et Dyr sig bedrer.

Albuc.

Han maa for Statholderen, Herre; han har
advaret ham. Statholderen kan ikke udstaae sligt
Koblerpak. Ifald han driver slig Rufferhandel, og
kommer for ham, maatte han heller ønske sig en Misl
borte.

Hertugen.

O, at vi vare hvad vi synes, Alle,
for Feiler frie — hvor Gaa da vilde falde.

Lucio kommer.

Albuc.

Hans Hals vil nu snart være ligesom Jeres
Liv, Herre: han vil bære en Strikke om den.

Narren.

Jeg sporer Redning, jeg paakalder en Vorgen:
her kommer en Aldelsmand, som er en Ven af mig.

Lucio.

Hvad gjør Du nu, min ædle Pompeius? Hvad,
i Hælene paa Cæsar? Bliver Du ført i Triumf? Er
det ikke muligt nu at faae nogen af Pygmalions Bil-
leder, nyslebende Truentimmer, som kunne stifke Haan-
den i Lemmen paa En og trække den op igjen knyt-
tet? Hvad Svar har Du at give hertil, hvad? Hvad
synes Du om den Melodi, Maade og Methode? Er
den ikke druknet i den sidste Regn? Nu, hvad siger
Du, Steensliber? Staaer Verden endnu som før, min
Ven? Hvad Vise synger Du nu? Er den bedrøve-
lig og af saa Stavelser? Eller hvordan? Hvad er
Humoret deraf?

Hertugen.

Bestandig det samme! Stedse værre og værre!

Lucio.

Hvordan er det med min søde Skat, Din Madmoder? Besørger hun endnu stedse Smaasforretninger?

Narren.

Min Sandten, Herre, hun er kommen til Bunden med sit saltede Kjød, og ligger nu selv i Lagen.

Lucio.

Det er fortræffeligt; saaledes skal det være. Det er ret: altid Jere Varer friske, og Ruffersten i Saltet. Det er Verdens Lob, saaledes maa det være. Begiver Du Dig i Fængsel, Pompeius?

Narren.

Paa min Tro, ja, Herre.

Lucio.

Det er ikke saa tøsset, Pompeius; Farvel! Gaa og siig, jeg har skicket Dig derhen. Er det for Gjæld, Pompeius, eller hvorfor?

Albue.

Fordi han er en Ruffer, fordi han er en Ruffer.

Lucio.

Skjont! sæt ham saa i Fængsel. Ifald Fængslet hører til for en Ruffer, saa skeer ham jo hans Ret: Ruffer er han unegtelig, og det har han været i mange Tider; han er en fød Ruffer. Løvel, gode Pompeius, anbefal mig til Fængslet. I bliver nu en god Huusholder, for Du vil blive holdt til Huset.

Narren.

Jeg haaber dog at Eders Velbyrdighed vil gaae i Bergen for mig.

Lucio.

Nei, Pompeius, det vil jeg i Sandhed ikke.

Jeg vil bede om at man vil lade Dig sidde endnu længer, Pompeius, og hvis Du taber Taalmodigheden, viser Du at Du har Haar paa Tænderne; Farvel, min rettskafne Pompeius. — God Aften, Pater.

Hertugen.

Ligeledes.

Lucio.

Sminker Virgitte sig endnu bestandig, Pompeius?

Albue.

Afsted med Jer! Kom nu!

Narren.

J vil da ikke gaae i Borgen for mig, Herre?

Lucio.

Hverken da eller nu, Pompeius. — Hvad Nyt er der udenlands, Pater? Hvad Nyt?

Albue.

Afsted med Jer! Kom!

Lucio.

Afsted — til Hundehullet, Pompeius! Afsted!

(Albue, Narren og Retsbejiente gaae.)

Hvad Nyt om Hertugen, Pater?

Hertugen.

Jeg veed Intet; kan J ikke fortælle mig Noget?

Lucio.

Nogle sige han er hos Keiseren af Rusland, og Andre han er i Rom; men hvor mener J han er?

Hertugen.

Det veed jeg ikke; men hvor han er, ønsker jeg det maa gaae ham vel.

Lucio.

Det var et taabeligt, fantastisk Anfald af ham at stjæle sig bort fra Staten og kaste sig paa Diggeriet, som han dog ikke var fød til. Lord Angelo hertuger imidlertid dygtigt i hans Traværelse; han tager Galanteriet med.

Hertugen.

Dg deri gjør han vel.

Lucio.

En lille Smule mere Mildhed for denne Svag-
hed kunde dog ikke skade: han er lidt for prikken i det
Kapitel, Pater.

Hertugen.

Det er altfor almindelig en Last, og der maa
Strengheid til for at helbrede den.

Lucio.

Ja vistnok er Lasten af en stor Familie og for-
nemt Slægtskab, men det er umuligt at udrydde den
ganske, Pater; man maatte da ganske afskaffe Spiise
og Drikke. Man siger at denne Angelo slet ikke er
frembragt ad ordentlig naturlig Wei af Mand og
Qvinde. Hvad mener I, skulde det vel være sandt?

Hertugen.

Hvordan skulde han da være frembragt?

Lucio.

Nogle fortælle at en Havfrue har klækket ham
ud, Andre at han er bleven avlet af to Stokfiske. —
Men vist er det, at naar han lader Vandet er hans
Urin frossen til Is; det er der aldeles ingen Tvivl
om. Dg at han er en mechanisk Indretning uden
Arlingsberne, det er sikkert.

Hertugen.

I speger, Herre, og ferer løs Tale.

Lucio.

Er det da ikke ubarmhjertigt af ham, at han tager Livet af et Menneske for et Par oprørske Høfers Skyld? Vilde Hertugen, som nu er fraværende, vel nogensinde have gjort det? For han havde hængt en Mand, om han saa havde lavet hundrede Bastarder, vilde han have betalt Kostpenge for tusinde, thi han havde et Slags Interesse for den Veg. Han kjendte Tjenesten, og det gjorde ham overbærende.

Hertugen.

Jeg har aldrig hørt at man havde den fraværende Hertug mistænkt for Gruentimmer; den Slags Tilbeieilighed havde han ikke.

Lucio.

O, Herre, der er I i Bidsfarelse.

Hertugen.

Det er umuligt.

Lucio.

Hvad, Hertugen ikke? Jo, saadan en gammel halvtredsindstyveaarig Hegle; — og han pleiede at stifte en Dukat i hendes Klappebøsse. Hertugen havde sine Rykker. Han vilde ogsaa gjerne drikke sig fuld, det kan jeg fortælle Jer.

Hertugen.

I gjer ham ganske sikkert Uret.

Lucio.

Herre, jeg var en fortrolig Ven af ham. En listig Hund var Hertugen, og jeg troer jeg veed hvorfor han er stukken af.

Hertugen.

Siig mig da, hvorfor han gjorde det.

Lucio.

Nei, om Forladelse, — det er en Hemmelighed,

som maa bevares imellem Tanderne og Læberne. Men saameget kan jeg dog give Jer at forstaae: — den største Deel af Undersaatterne holde Hertugen for at være en fornuftig Mand.

Hertugen.

Fornuftig? Det er der vel intet Spørgsmaal om han var.

Lucio.

Han var en aldeles overfladisk, uvidende, ubrugelig Karl.

Hertugen.

Enten er det Nid hos Jer, eller Laabelighed, eller Misforstaaelse. Hele hans Levnetsløb og den Maade hvorpaa han har styret Statens Røer maae, hvis han trængte til en sliq Borgen, aflægge et bedre Vidnesbyrd om ham. Lad ham kun blive bedømt efter sine egne Gjerninger, og han vil for selve Misundelsen vise sig som en Lærd, en Statsmand og en Soldat. Derfor taler J uden Indsigt, eller ifald J har mere Forstand, bliver den meget fordukklet af Eders Ondskab.

Lucio.

Herre, jeg kjender ham, og jeg elsker ham.

Hertugen.

Kjærligheden taler med bedre Indsigt, og Indsigten med mere Kjærlighed.

Lucio.

Snak, Herre, jeg veed hvad jeg veed.

Hertugen.

Det kan jeg neppe troe, siden J ikke veed hvad J siger. Men hvis Hertugen nogensinde vender tilbage, som vi bede til maa skee, lad mig da anmode Eder om at svare til Eders Beskyldninger for ham

selv. Har I talt overeensstemmende med Sandheden, da har I vel Mod til at vedstaae det. Jeg er forpligtet til at opfordre Eder dertil, og beder Eder derfor om Eders Navn.

Lucio.

Herre, mit Navn er Lucio; Hertugen kjender mig godt.

Hertugen.

Han skal lære at kjende Eder bedre, Herre, hvis jeg lever saa lange jeg kan give ham Uundretning.

Lucio.

Jeg er ikke bange for Eder.

Hertugen.

O, I haaber at Hertugen ikke mere vil vende tilbage, eller I bilder Eder ind jeg er for ubetydelig en Modstander. Jeg kan i Sandhed ogsaa kun skade Eder lidet: I vil fraspørge alt dette.

Lucio.

Før vil jeg lade mig hænges: Du tager feil af mig, Pater. Men Intet mere herom. Kan Du sige mig om Claudio skal døe imorgen, eller ikke?

Hertugen.

Hvorfor skulde han døe, Herre?

Lucio.

Hvorfor? Fordi han har fyldt en Flaske med en Dragt. Jeg vilde ønske at Hertugen, vi tale om, var vendt tilbage igjen. Denne magtesløse Magthaver vil ellers affolke Provindsen ved sin Afholdenhed: Spurveene tør jo ikke engang bygge under hans Tagstjæg, fordi de ere liderlige. Hertugen vilde vistnok have Mørkets Handlinger henvisse til Mørket: han vilde aldrig have trukket dem for Lyset. Jeg vilde

enske han var her tilbage! Paa min Tro, Claudio bliver jo fordømt fordi han har løst et Baand! Lev vel, gode Fater; jeg beder Dig, indeslut mig i Dine Bønner. Jeg gjentager for Dig, Hertugen vilde ikke forsmaae Bedesjød en Fredag. Han er nu ude over den Tid, og dog siger jeg Dig, han vilde tage til-
takke med en Tiggerqvinde, om hun saa stank af Rugbrød ogæg. Siig kun at det har jeg sagt.
Lev vel! (han gaaer.)

Hertugen.

Alt, ingen Magt og Storhed undgaar dog
at sværtes; reneft Ulfyld rammer bagfra
Bagtalelsen, og ingen Konge vover
at binde galdefyge Ondskabs Tunge.
Hvo kommer her?

Escalus, Slutteren, Koblersken og Retsbetjente
komme.)

Escalus.

Uffted, før hende til Hængflet.

Koblersken.

Kjæreste naadige Herre, hav Medlidenhed med
mig. Eders Naade gjælder for at have et medlidende
Hjerte; kjæreste naadige Herre.

Escalus.

Dobbelt og tredobbelt advaret, og endnu bestan-
dig den samme Forseelse? Det kunde jo bringe selve
Naaden i Raseri og til at blive en Tyran.

Slutteren.

Det er en Koblerske, der har drevet det i elleve
Aar, med Eders Naades Gumsf.

Koblersken.

Naadige Herre, det har en vis Lucio anstiftet
Altjammen. Jomfru Katharine Holdved var frugt-

sommelig ved ham i Hertugens Tid og han lovede hende Egetskab. Hans Barn er nu fem Hjerdingaar gammelt næste Philips og Jacobsdag. Jeg har selv kostet det, og see nu hvordan han handler med mig.

Escalus.

Det Menneske viser en meget slet Opførsel: kald ham for os. — Vort med hende til Tængslet; afsted, ikke et Ord mere.

(Koblerken og Retsbetjenten gaar.)

Slutter, min Broder Angelo vil ikke lade sig overtale; Claudio maa dø imorgen. Besørg ham geistligt Tilsyn, at han kan faae al christelig Opbyggelse. Ifald min Broder sølte den samme Medlidenhed som jeg, skulde det ikke staae saaledes til.

Slutteren.

Med Eders Gunst, denne Pater har været hos ham og staaet ham bi med Raad for at han kunde gaare Døden imøde.

Escalus.

God Aften, gode Pater.

Hertugen.

Raade og Fred være med Eder!

Escalus.

Hvor er I fra?

Hertugen.

Ei herfra, skøndt tilfældigviis for Tiden jeg mig opholder her. Jeg hører til en Klosterorden; nys jeg sevnarts kom i vigtigt Erind fra Hans Hellighed.

Escalus.

Hvad Nyt er der i Verden?

Hertugen.

Intet, uden at Retskaffenheden lider af saa stærk en Feber, at dens Oplosning maa helbrede den. Der bliver kun spurgt efter det Nye, og det er ligesaa farligt at blive gammel paa hvilken som helst Løbekane, som det nu alt er en Dyd at blive standhaftig ved et eller andet Foretagende. Der er neppe endnu saa megen Oprigtighed virksom, at den kan yde Borgen for Selskabets Sikkerhed, men Borgen nok til at man kunde forbande al Dingang. Om denne Gaade dreier sig Verdens Wiisdom omtrent. Dette Nye er gammelt nok, men dog er det Dagens Nyhed. Jeg be-
der Eder, Herre, af hvad Tænkemaade var Hertugen?

Escalus.

Fremfor alt Andet stræbte han fornemmelig efter at lære sig selv at kjende.

Hertugen.

Hvad Fornøielse var han hengiven til?

Escalus.

Han fornøiede sig mere ved at see Andre glade, end glædede sig ved Noget, der skulde have fornøiet ham: han var en Herre, som i alle Maader var maa-
deholden. Men lad os overlade ham til hans Skjæbne, med en Ben for at den maa være ham gunstig, og tillad mig det Spørgsmaal, hvorledes I finder Claudio forberedet. Som jeg hører har I forundt ham et Besøg.

Hertugen.

Han bekjender at hans Dommer ikke har maalt ham med noget strengt Maal, og villigt ydmygger han sig under Retsfærdighedens Bestemmelse. Imidlertid havde han, følgende sin Svagheds Indskydelser, dannet sig mangt et skuffende Livshaab, hvilke jeg efterhaanden har nedstemt hos ham, og nu er han besluttet paa at døe.

Escalus.

J har opfyldt Eders Løfte til Himlen og alle Eders Kalds Pligter mod Tungen. Jeg er gaaet i Forben for den stakkels unge Mand lige til den yderste Grændse af min Betsedenhed, men min Medbroders Retfærdighed har jeg fundet saa streng, at han tvang mig til at sige sig, at han var — Retfærdigheden selv.

Hertugen.

Hvis hans egen Vandel svarer til hans Fremfærd's Ubøielighed, da vil det være godt for ham, men skulde han selv feile, da har han fældet sin egen Dom.

Escalus.

Jeg vil besøge Tungen; Farvel!

Hertugen.

Fred med Eder.

(Escalus og Slutteren gaae.)

Den Mand, som Sværdet fik af Gud,
bør stadigt følge Dydens Bud;
i Sind, som Handling, bør han være
et Mønster, som man heit kan ære;
han fremmed Svaghed strengt bør maale
og egen Feil langt mindre taale.

Dog vee den Mand, som sælger Andre
paa den Vei, som han selv vil vandre!
Vee Dig, Angelo, som ham har dømt,
men egen Feil at rette forsomt?

Hvor tidt en Djævel man i Sindet
en Engel møder lig i Skindet!

Hvor tidt man hykkelsk Synd har truffet,
som Tidens Die let har skuffet,
saa den med tynde Spindelvæve
kan tungest Byrde sikkert hæve! —

Nu List skal tage Ondskab fat:

Hos Angelo i denne Nat

Skal slumre haaret Fæstegvinde.
 Saa Falskhed vil mod Falskhed vinde,
 og Ewig man vil mod Ewig benytte
 for atter gammelt Baand at knytte.

(gaaer.)

Fjerde Akt.

Første Scene.

Et Bærelse i Marianes Huus.

Mariane sees at sidde; en Dreng synger.

Sang.

Bort med disse Løbers Par,
 som meenederst svor saa sødt;
 bort Du Blik, som skjer og klar,
 ivigfuld Morgenglands har sødt!
 Men mit Kys mig giv igjen,
 giv igjen:
 Trostespantet, falske Ven,
 falske Ven!

Mariane.

Bryd af Din Sang, og skynd Dig hurtig bort;
 her kommer Trostens Bud, hvis Raad har ofte
 beroliget mit vildt oprorte Sind.

(Drengen gaaer.)

Hertugen kommer.

Tilgiv mig, Herre; fast jeg kunde ønske
 I havde ei saa sangrig fundet mig.

Men tro mig, ikke har jeg Glæden villet, —
min Trang til Sorg kun har jeg faaet stillet.

Hertugen.

Ret vel; Musiken er det Ondes Fjende,
skjendt stundom og den Gødt til Slet kan vende.

Jeg beder Eder, sig mig om Ingen har spurgt
her efter mig idag? Netop ved denne Tid har jeg
lovet at møde her.

Mariane.

Der er Ingen som har spurgt efter Eder; jeg
har siddet her hele Dagen.

Isabella kommer.

Hertugen.

Jeg troer Eder ubetinget; Tiden er netop nu
kommen. Jeg maa bede Eder om at fortsætte Eder
et Dieblis; maaskee jeg inden ret længe atter vil an-
mode Eder om en Samtale, til Eders eget Bedste.

Mariane.

Jeg er Eder stedse forpligtet.

(gaaer.)

Hertugen.

J mig velkommen er.

Hvor staaer det med vor herlige Regent?

Isabella.

Hans Have er omgivet af en Muur,
som imod Vesten støder til et Bjerg,
og til det Bjerg fører ind en Laage,
som denne større Nogle aabne kan;
den anden lukker op en lille Dør
som fra Bjergjæret leder ind i Haven —
der har jeg lovet at indfinde mig
ved Slaget af den dunkle Midnatstid.

Hertugen.

Men er J vis paa J kan Veien kjende?

Isabella.

Omhyggeligt jeg har lagt Mærke til den:
Med hvissende og syndig Ivrighed,
noiagtig Alt betegnende, han viste
mig tvende Gange den.

Hertugen.

Er intet Tegn
aftalt af Jer, som hun maa mærke sig?

Isabella.

Nei; kun at vi i Dunkelheden mødes,
og jeg har meddeelt ham at jeg kun kort
tor dvæle hos ham, thi jeg har ham sagt
en Pige vilde følge mig derhen,
som venter paa mig, i den faste Mening
jeg kommer for min Broder.

Hertugen.

Herligt udtænk!

Jeg har endnu ei meddeelt Mariane
et Ord af det. — Hei, Broden; kom kun frem!

Mariane kommer tilbage.

Vil I Bekjendtskab ei med denne Dame stifte;
hun kommer Jer at gavne.

Isabella.

Det jeg ønsker.

Hertugen.

Er det Jer faste Tro at jeg Jer agter?

Mariane.

Jeg reed I gjør det; jeg det har erfaret.

Hertugen.

Saa tag da Jer Veninde hist ved Haanden:
hun Noget har hun vil fortælle Eder.

Jeg venter Jer imens. — Skynd Eder dog,
den vaade Nat sig nærmer.

Mariane.

Vil I følge?

(Mariane og Isabella gaae ud.)

Hertugen.

O Storhed, Millioner falske Dine
sig fæste paa Dig! hele Bind af Snak
og Selvmodsigelser om Dine Handlinger
opfylder Speidningen! falsk Vittighed
gjør Dig til sine tomme Drommes Fader,
alt efter Lune! — Er I enige?

(Mariane og Isabella komme tilbage.)

Isabella.

Hum Foretagendet vil vove, Fader,
hvis I det billigere.

Hertugen.

Ei blot jeg raader,
jeg fordrer det.

Isabella.

I lidet har at sige
undtagen, naar I skilles, svagt at hvile:
Hust nu min Broder.

Mariane.

Vær kun ikke bange.

Hertugen.

Vær, elskte Datter, heller ikke bange:
han er ved sin Forlovelse Jer Husbond.
Alt sammensoie Eder er ei Synd,
da Eders Fordrings ubestredne Ret
fuldt adler Skuffelsen. Kom, lad os gaae;
hvo heste vil, først Kornet jo maa saae.

(De gaae.)

Anden Scene.

Et Bærelse i Fængslet.

Slutteren og Narren.

Slutteren.

Kom hid, Knekt; kan I hugge Hovedet af et Menneske?

Narren.

Ifald Mennesket er en Ungkarl, Herre, saa kan jeg, men ifald han er en gift Mand, da er han sin Kones Hoved, og jeg kan aldrig hugge et Truentimmerhoved af.

Slutteren.

Hør, min Ven, lad de Narrestreger fare og svar mig ligefrem. Imorgen tidlig skulle Claudio og Bernardino døe. Her i Fængslet have vi en sædvanlig Skarpretter, som mangler en Medhjælper til Tjenesten; hvis I vil paatage Jer at staae ham bi, skal I slippe for Godboilerne, hvis ikke skal I udstaae Jeres fulde Tid i Fængslet og til Afsked faae en ubarmhertig Dragt Prygl, for I har været en berøgtet Ruffer.

Narren.

Herre, jeg har i umindelige Tider været Kobler udenfor Lauget, men nu vil jeg finde mig i at blive Rakker i Lauget. Det vilde være mig en Fornøielse at modtage nogen Underretning af min Embedsbroder.

Slutteren.

Heida, Rædsom! Hvor er Du, Rædsom?

Rædsom kommer.

Rædsom.

Kaldte I, Herre?

Slutteren.

Seer J, her er en Karl som vil hjælpe Jer imorgen ved Henrettelsen. Hvis J synes om det, saa tag ham paa et Mar og lad ham blive her hos Jer, hvis ikke, saa benyt ham for denne Gang og lad ham saa gaae. J kan ikke komme op at trættes for Wrens Skyld; han har været Ruffer.

Rædsom.

Ruffer, Herre? Ty, han bringer Vanære over vor Kunst.

Slutteren.

Snak, Karl, J veie ligemeget: en Tjer kan rippe Bægten op.

(gaaer.)

Narren.

Med Eders Gunst, Herre (for J har ganske vist et gunstigt Udseende, med Undtagelse af J har saadan et Par hængende Dine,) J kalder Eders Haandtering en Kunst?

Rædsom.

Ja, Herre, en Kunst.

Narren.

Maleri har jeg hørt sige er en Kunst, og da Horerne, til hvis Laug jeg har hørt, kruge at male dem, saa var min Haandtering ogsaa en Kunst; men hvad Kunst der skulde være i at hange, om jeg blev hængt, det kan jeg ikke forestille mig.

Rædsom.

Herre, det er en Kunst.

Narren.

Berøis det.

Rædsom.

Enhver ærlig Mands Klædning og Halsduk

maa passe en Dyb; Er den for snever for Dyben, saa holder den ærlige Mand denne dog for rummelig nok, og er den altfor rummelig for Dyben, saa anseer Dyben den dog for snever nok; saaledes passer enhver ærlig Mands Klædning Dyben.

Slutteren kommer.

Slutteren.

Er I bleve enige?

Narren.

Herre, jeg vil tjene ham, thi jeg seer, at Skarpretteren dog har en mere bødferdig Haandtering end Rufferen: han maa oftere bede om Tilgivelse.

Slutteren.

I der, hold Eders Blov og Dre færdige til Klokken fire imorgen.

Rædsom.

Kom med, Ruffer, jeg skal undervise Dig i Din Haandtering; følg mig.

Narren.

Jeg er begjærlig efter at lære, Herre, og jeg haaber hvis I engang skulde have Leilighed til at benytte mig for Eder selv, skal I finde mig flink, thi I har i Sandhed saamegen Godhed for mig, Herre, at jeg skylder Eder en Villighed.

Slutteren.

Kald mig Bernardino og Claudio hid.

(Narren og Rædsom gaar.)

Den Gne jeg beklager, ei den Anden, thi han en Morder er, var han min Broder.

Claudio kommer.

Her er Din Dødsdom, Claudio, læs den selv;

nu er det Midnat, Klokken otte imorgen
gaaer Du til Evigheden. — Hvor er Bernardino?

Claudio.

Saa fast i Slummer som uskyldigt Arbeid,
naar tungt det fængsler Vandringssmandens Lemmer:
han kan ei vaagne.

Slutteren.

Ham kan Ingen hjælpe.

Nu gaa, bered Jer selv. Dog ths, hvad Stoi?

(Det banker. Claudio gaaer ud.)

Gud skjenke Dig sin Trost! Alt godt, jeg kommer!
Jeg haaber det er Naade eller Udsatning
for vores Claudio. — Velkommen, Fader.

Hertugen kommer.

Hertugen.

Jer Nattens bedste Vænder, gode Slutten,
omhyll! Har her nylig været Nogen?

Slutteren.

Nei, ikke siden Aftenklokken ringed.

Hertugen.

Ei Isabella?

Slutteren.

Nei.

Hertugen.

Da komme de.

Slutteren.

Med Trost for Claudio?

Hertugen.

Vi nære Haab.

Slutteren.

Statholderen er haard.

Hertugen.

Det er ei saa! Hans Liv noiagtigt følger
hans store Retfærds strenge Menmaal.
J helligt Afhold hos sig selv han kuer
hvad i sin Myndighed hos Andre han
neddæmpe vil. Ifald han plettet var
af det han straffer, var tyrannisk han;
nu er han kun retfærdig. — Der de ere. —

(Det banker. — Slutteren gaaer.)

Det er et venligt Hjerte. Sjelden viser
den haarde Slutter sig saa menneskelig. —
Hvad nu? Hvo banker? Den Aand maa have Hast
som slaar saa haardt imod den stille Dør.

Slutteren kommer tilbage, talende med En udenfor.

Slutteren.

Der maa han vente indtil Portneren
ham lukker ind; han er alt undervejs.

Hertugen.

Er Claudios Benaadning end ei kommen?
Skal han imorgen døe?

Slutteren.

Alt er det Samme.

Hertugen.

Hvor nær det er ved Daggr, Slutter, skal J
før Morgendagen høre meer.

Slutteren.

Maaskee

J Noget veed? Dog frygter jeg, han blier
benaadet ei; sligt saae jeg aldrig end.
Desuden har fra selve Dommerstedet
Lord Angelo i hele Folkets Paaher
erklæret det Modsatte.

Et Sendebud kommer.

Hertugen.

Dette er hans Herligheds Bud.

Slutteren.

Dg her have vi Claudios Benaadning.

Sendebudet.

Min Herre sender Eder denne Seddel, og desuden igjennem mig det mundtlige Bud, at I ikke afviger fra det mindste Punkt deri, enten hvad Tiden, Maaden eller nogen anden Omstændighed angaaer. God Morgen, for efter min Mening er det nu snart Dag.

Slutteren.

Jeg skal adlyde.

(Sendebudet gaaer.)

Hertugen.

Det er hans Naadesbrev, betalt med Synder, som Angelos egen Brøde kun forkynder. Der Fasten blomstrer rask og trives let, hvor Magten selv beskytter hvad er slet: For Syndens Skyld for megen Naade vides naar Ondet, blot fordi det ondt er, prises. Hvad skriver han da til Jer?

Slutteren.

Som sagt, Lord Angelo, der formodentlig anseer mig for skjodesløs i Opfyldelsen af mine Pligter, ansporer mig ved denne ubante Paastyndelse. Det forekommer mig selsomt, thi han har aldrig tidligere brugt det.

Hertugen.

Jeg beder Eder, lad os dog faae det at høre.

Slutteren (læser.)

„Hvad I ogsaa maatte erfare, som staaer i Modstrid hermed, saa lad Claudio blive henrettet Kloffen

„fire, og Bernardino ud paa Eftermiddagen. Send mig til bedre Forsikkring Claudios Hoved Kloffen fem. Lad dette blive nøiagtig udført, og tænk paa at Mere berøer herpaa, end vi nu tør meddele. Undlad derfor ikke at gjøre Eders Pligt, da I med egen Fare maa staae til Ansvar derfor.“ — Hvad siger I dertil, Herre?

Hertugen.

Hvem er denne Bernardino, som skal henrettes om Eftermiddagen?

Slutteren.

En Zigeuner af Fødsel, men opdragen og bleven stor her i Landet; han har allerede fiddet fængslet i ni Aar.

Hertugen.

Hvor kommer det, at den fraværende Hertug ikke enten har sat ham i Frihed, eller ladet ham henrette? Jeg har hørt det var aldrig hans Maade at undlade sligt.

Slutteren.

Hans Venner udvirkede bestandig Udsættelse for ham, og virkelig blev hans Forbrydelse ogsaa først under Lord Angelo utvivlsomt godtgjort.

Hertugen.

Er den nu bevist?

Slutteren.

Aldeles aabenbar, og han har selv tilstaaet den.

Hertugen.

Har han viist sig angergiven i Fængslet? Synes han at være bevæget?

Slutteren.

En Mand, hvem Døden ikke forekommer frygteligere, end en beruset Søvn; sorgløs, ubekymret og

uforsærdet for Fortid, Nutid og Fremtid; ufølsom for Døden, og en ryggesløs Morder.

Hertugen.

Han mangler Belæring.

Slutteren.

Den vil han ikke høre paa. Han har bestandig haft megen Frihed i Fængslet: man kunde give ham Lov til at flygte, og han vilde ikke gjøre det. Han er drukken mange Gange om Dagen, ofte mange Dage i Træk aldeles drukken. Vi have meget ofte vækket ham, som om vi vilde føre ham bort for at rettes, og viist ham en foregIVEN Befaling dertil, men det har ikke gjort det mindste Indtryk paa ham.

Hertugen.

Siden mere om ham. I Ederes Ansigt, Slut-
ter, staaer Redelighed og Fasthed skrevne. Hvis jeg ikke læser rigtig, skuffer min gamle Erfaring mig; men i Tillid til min sikke Dom, vil jeg vove det. Claudio, til hvis Genrettelse I nu har Befaling, er ikke mere hjemfalden til Løven end Angelo, der har dømt ham. Til at forsikre Eder derom ved et øiensynligt Beviis, kræves der kun en Opsættelse af fire Dage, i hvilke I maa vise mig baade en hurtig og farlig Villighed.

Slutteren.

Og hvormed, Herre?

Hertugen.

Med at opsætte hans Død.

Slutteren.

Ik, hvor kan jeg gjøre det, da Timen er fastsat og jeg under Dødsstraf har Befaling til at sende Angelo hans Hoved? Jeg vilde paadrage mig Claudios Skjæbne, dersom jeg i ringeste Maade afveg derfra.

Hertugen.

Bed mit Ordensløfte vil jeg indestaae Eder for Alting, ifald I vover at følge min Anviisning. Lad denne Bernardino blive henrettet til Morgen og send Angelo hans Hoved.

Slutteren.

Angelo har seet dem begge, og vilde opdage Forverlingen.

Hertugen.

O, Døden er en Mester i Forstillingskunsten, og I kan jo komme den tilhjælp. Rag Hovedet og studs Skjæget, og siig at dette var den angrende Syn- ders Ønske for hans Død: I veed at dette Tilfælde hyppig forekommer. Skulde heraf opstaae nogen anden Følge for Eder, end Tak og stor Lykke, ved den Helgen jeg har viet mig, da vil jeg med mit Liv staae til Ansvar derfor.

Slutteren.

Tilgiv mig, gode Fader, det er imod min Ed.

Hertugen.

Aflagde I den til Hertugen eller til hans Stat- holder?

Slutteren.

Til ham og hans Statholder.

Hertugen.

I vilde ikke troe I havde begaaet nogen For- seelse, hvis Hertugen billigede Eders Dpførsel?

Slutteren.

Men hvad Rimelighed har jeg derfor?

Hertugen.

Ikke blot en Mulighed, men en Visshed. Dog siden jeg seer Eder saa frygtløs, og hverken min geist- lige Dragt, min rene Tænkemaade eller min Dverta-

lelse formaaer at vinde Eder, saa vil jeg gaae videre end jeg havde haat i Sinde, for at betage Eder al Frygt. See her, Ven, er Hertugens Haandskrift og Segl. I kjender uden Tvivl Skriften, og Signetet er ikke fremmed for Eder.

Slutteren.

Jeg kjender begge.

Hertugen.

Indholdet heraf er Hertugens Aiterkomst; I kan strax gjennelese det i Mag, og I vil see at han inden to Dage vil være her. Dette er Noget, Angelo ikke veed, thi han modtager netop idag Breve af et forunderligt Indhold: maaskee at Hertugen er død, maaskee at han er gaaet i et Kloster, men Intet af hvad her staaer skrevet. See, Morgenstjernen vækker alt Hyrden. Forundre Eder nu ikke altfor meget over hvorledes alt dette hænger sammen; alle Bamskeligheder ere lette at løse naar man blot kjender dem. Kald paa Eders Profos og bort med Bernardinos Hoved: jeg vil strax modtage hans Skriftemaal og forberede ham for et bedre Sted. I er endnu forhauset, men dette maa dog fuldkommen bestemme Eder. Kom med, det er allerede næsten lys Dag.

(De gaae.)

Tredie Scene.

Et andet Bærelse sammesteds.

Narren.

Jeg er ligesaa godt kjendt her som jeg var hjemme i vort eget Huus: man skulde næsten troe det var Moer Overendes Huus, for her er mange af hendes gamle Kunder. Først er her den unge Hr. Raaf; han sidder her for en Provision Karduuspapir

og gammel Ingefær, hundrede og syv og halvfemfindstyve Pund tilsammen, hvoraf han fik fem Mark ud i rede Penge. Paa min Tro, Ingefærren maa ikke have været stærkt søgt og de gamle Kjellinger alle have været døde. Dernæst er her en Herr Kapriol, paa Grund af en Forderung fra Silkehandleren Mester Tredobbelt, for en tre fire Dragter af blankt Silketoi, hvorfor han nu har blanket ham saaledes af at han er bleven til en Tigger. Dernæst have vi her den unge Snurrepande, og den unge Herr Bandedelt, og Herr Kobberspore, og Herr Sultentarm, Hugge- og Fægtemesteren, og den unge Glubsk, der slog den muntre Budding ihjel, og Junker Hugud, Klopsægteren, og den brave Skorem, den store Rejsende, og den vilde Halvkande, der gjorde det af med Pottemaal, og jeg troer endnu en fyrretyve Stykker: lutter udmærkede Folk i vores Haandtering, og nu hjemses de for deres Dyds Skyld.

Rædsom kommer.

Rædsom.

Karl, bring mig Bernardino herhid.

Narren.

Mester Bernardino? J maa staae op, for J skal hænges, Mester Bernardino!

Rædsom.

Heida, holla! Bernardino!

Bernardino (udenfor.)

Fanden fare i Halsen paa Jer, hvem er det som gør den Stoi der? Hvem er J?

Narren.

Jerens gode Venner, min Herre: Skarpretterne. J maa være saa god, Herre, at staae op og lade Jer rette.

Bernardino (udenfor.)

Affed, Din Skurk, affed; jeg er søvnig.

Rædsom.

Slig ham han skal vaagne, og det i en Bart.

Narren.

Jeg beder, Mester Bernardino, bliv blot vaagen til I er hals hugget; bagefter kan I sove.

Rædsom.

Gaa ind til ham og træk ham ud.

Narren.

Han kommer allerede, Herre, han kommer; jeg hører hans Straa rasle.

Bernardino kommer.

Rædsom.

Ligger Dren paa Blokken, Karl?

Narren.

Altting er parat, Herre.

Bernardino.

Hvad nu, Rædsom? hvad har I nu for?

Rædsom.

Alvorlig, min Ven, vilde jeg ønske I vilde ramse Gere Bonner frem, for, seer I, nu er Besælingen kommen.

Bernardino.

I Kjeltring, jeg har druffet hele Natten; det er mig ikke beleiligt.

Narren.

Na, saameget desto bedre, for den som har druffet hele Natten, og saa bliver hængt tidlig paa Morgenens, kan sove desto bedre næste Dag.

Hertugen kommer.

Rædsom.

Seer I, her kommer Jeres Mandefader; mener I endnu vi spøge?

Hertugen.

Min Ven, da jeg har hørt hvor snart I maa forlade denne Verden, har Christenkjærlighed bevæget mig til at opsoge Eder for at formane Eder, trøste Eder og bede med Eder.

Bernardino.

Munk, deraf bliver Jngenting. Jeg har drukket tæt hele Natten, og jeg vil have mere Tid til at betænke mig, ellers maae de slaae Hjernen ind paa mig med Koller. Med det Gode vil jeg ikke døe idag, det er vist.

Hertugen.

O, Ven, I maa; jeg dersfor Jer besværger, Iku fremad til den Bei, der ligger for Jer.

Bernardino.

Jeg sværger paa at intet Menneske skal bringe mig til at døe idag.

Hertugen.

Saa her dog —

Bernardino.

Ikke et Ord. Har I Noget at sige mig, saa kom ind i mit Fængsel, for det vil jeg ikke ud af idag.

(gaaer.)

Slutteren kommer.

Hertugen.

Uforberedt paa Liv, paa Død: Steenhjerte! —
Vort, Karle, efter ham, før ham til Blokken.

(Rædsom og Narren gaae.)

Slutteren.

Nu, Herre, hvordan fandt I Delinqventen?

Hertugen.

Torstokket heelt og ei for Døden moden;
i sliq Torfatning ham at rykke bort
var uforsvarligt.

Slutteren.

Fader, her i Fængslet
imorges af en voldsom Feber døde
Ragozyn, en berøgtet Sørøver,
en Mand paa Claudios Alder: Skjæg og Haar
af ganske samme Farve. Hvad om vi
nu denne Morder Tid til Anger undte,
imens Statholderen vi skuffet med
Ragozyns Hoved, som meer Claudios ligner?

Hertugen.

Det er et Held, som Himlen sender os!
Besørg det strax, thi alt sig nærmer Tiden,
som Angelo bestemte. Lad det siden
med Punktlighed besørges; jeg forkynder
imedens Skriftens Trost for denne Synder.

Slutteren.

Ser Willie, gode Fader, strax skal skee;
men Bernardin maa døe i Eftermiddag.
Dog hvad skal nu med Claudio foretages,
og hvordan frelses jeg for mulig Fare,
om man erfarer at han lever end?

Hertugen.

J bringe Bernardin og Claudio
i hemmelig Forvaring. Ferend Solen
har i sit Dagløb tvende Gange hilset
de nedre Jordbeboere, J finder
Seri i fuldkommen Sikkerhed.

Slutteren.

Med Glæde jeg Sert Bud opfylder.

Hertugen.

og send til Angelo bevidste Hoved.

Skjnd Jer,

(Slutteren gaaer.)

Nu vil jeg skrive flux til Angelo, —
det Slutteren besørge kan, — hvori
der meldes ham at jeg er Hjemmet nær,
samt at en vigtig Grund bestemmer mig
til offentligt Indtog. Ham stævner jeg
til mig at møde ved den hellige Kilde
en Miil fra Staden: dersfra vil vi da
i koldt Forher, med strengt afveiet Form,
hans Handlemaade undersøge.

Slutteren kommer tilbage.

Slutteren.

Her Ho'det er, jeg selv vil bære det.

Hertugen.

Saa er det ogsaa bedst. Vend snart tilbage,
thi jeg vil Noget Jer betro, som ei
af andet Ore høres maa.

Slutteren.

Jeg iler.

(gaaer.)

Isabella (udenfor.)

Fred med Jer; luk mig op!

Hertugen.

Det Isabella er: hun vil erfare
om hendes Broder er benaadet bleven.
Dog jeg hans Redning endnu skjule vil,
at hendes Sorg til Trost forvandles kan
naar mindst hun venter det.

Isabella kommer.

Isabella.

Undskyld mig, Herre!

Hertugen.

Vær hilset mig, min skønne, fromme Datter.

Isabella.

Fra sig en hellig Mand er Hilsen kjær.

Er Claudio af Regenten alt benaadet?

Hertugen.

Han har fra Verden ham forløst, min Datter;
hans Hoved er ham allerede sendt.

Isabella.

Det er umuligt!

Hertugen.

Det sig saa forholder:

viis Eders Viisdom i Hengivelse.

Isabella.

Jeg vil til ham, hans Dine at udrive.

Hertugen.

J saaer ei Lov at komme for hans Ansigt.

Isabella.

Min arme Broder — vee Dig, Isabella!

Du grumme Verden, Du forhadte Angelo!

Hertugen.

Derved J ham ei skader, Jer ei hjælper,
vær derfor rolig og voldgiv Jer Gud.

Mærk hvad jeg siger, og J finde skal
hver Stavelse troværdig Sandhed er.

Imorgen Tyrsten kommer; — grad ei saa!

En Ordensbroder og hans Skriftestader
gav mig den Esterretning; alt har han
det meldt til Escalus og Angelo,
som mede ham ved Porten for at afstaae

al deres Magt. I fald I kan, saa led
 Jer Klogskab i det Spor jeg enſker helſt,
 og I Jer Harm paa den Forvorpne Kjolner,
 erhverver Tyrſtens Naade, Hjertets Hevn,
 og Roes af Alle.

Isabella.

Gjerne jeg Jer følger.

Hertugen.

Saa giv da Broder Peter dette Brev —
 ham er det, ſom mig meldte Tyrſtens Hjemkomſt.
 Siig, ham paa dette Tegn i Nat jeg ſtevner
 til Marianes Bolig. Begges Sag
 jeg lægger i hans Haand; han bringer Eder
 for Hertugen. Klag da ret høit Jer Sag
 i Anſigtet paa Angelo. Jeg Arme
 er bunden ved et helligt Loſte, ſom
 mig holder borte. Tag nu dette Brev,
 let Eders Hjerte og bandlys fra Diet
 hiin bittere Taare. — Stol paa Munkens kun,
 han hjælper Eder viſt. — Hvem der?

Lucio kommer.

Lucio.

God Aften!

Munk, ſiig mig hvor er Slutteren?

Hertugen.

Gi her.

Lucio.

Alf, ſnuffe Isabella, jeg blegner i ſelve mit
 Hjerte ved at ſee Dine Dine ſaa røde: Du maa
 have Taalmodighed. Jeg maa ogsaa finde mig i at
 neies til Middag og Aften med Vand og Meel. Jeg
 tør ikke ſor mit Hoveds Skyld fylde Maven: et
 enefte ſolid Maaltid, og jeg var færdig. Men ſom

det hedder kommer Hertugen tilbage imorgen. Paa min Tro, Isabella, jeg elskede Din Broder: havde blot den gamle fantastiske Hertug været hjemme, i Stedet for at forstikke sig i Krogene, havde han levet endnu.

(Isabella gaaer.)

Hertugen.

Herre, Hertugen er Gder overordentlig liden Tak skyldig for hvad I siger om ham; det Bedste er at det ikke siger ham noget.

Lucio.

Munk, Du kjender ikke Hertugen saa godt som jeg: han er en bedre Bildtskytte end Du troer.

Hertugen.

Nu, I vil engang komme til at staae til Ansvar for dette. Lev vel!

Lucio.

Nei, vent lidt; jeg vil gaae med Dig. Jeg kan fortælle Dig deilige Historier om Hertugen.

Hertugen.

I har allerede fortalt mig altfor mange om ham hvis de ere sande; hvis de ikke ere sande, vilde een eneste være for mange.

Lucio.

Jeg var engang sternet for ham, fordi et Fruentimmer var blevet frugtommeligt ved mig.

Hertugen.

Har I gjort det?

Lucio.

Ja, for en Skam, har jeg gjort det. Men jeg svor mig derfra, ellers vilde de have tvunget mig til at gifte mig med det raadne Tresur.

Hertugen.

Herre, Eders Selskab er mere underholdende end anstændigt; sov vel.

Lucio.

Paa min Tre, jeg vil følge med Dig hen til Hjernet. Ifald Fruentimmerhistorier ere Dig imod, ville vi ikke have ret meget af dem. — Ja, Munk, jeg er et Slags Burre, jeg hænger mig fast.

(De gaae.)

Fjerde Scene.

Et Bærelse i Angelos Huus.

Angelo og Escalus komme ind.

Escalus.

Enhvert Brev, han har skrevet, modsiges det foregaaende.

Angelo.

Paa den forunderligste og urimeligste Maade. Hans Handlinger vise sig næsten som Banvid: Gud give hans Forstand ikke har lidt Skade! Og hvorfor skulle vi møde ham udenfor Porten og nedlægge vore Embeder der?

Escalus.

Jeg kan ikke gjette det.

Angelo.

Og hvorfor skulle vi lade udraabe en Time før end hans Ankomst, at hvis Noget har at klage over Uret, skal han fremsøge sin Klage paa aabne Gade?

Escalus.

Herfor angiver han Grunde: Han vil afsjøre alle Klager paa eengang, og sidenefter befrie os for

Søgsmaal, der da ikke mere skulle have nogen Kraft imod os.

Angelo.

Vel, jeg Jer beder, lad det raabe ud;
imorgen ganske tidlig jeg Jer henter.
Dg meddeel det Enhver, hvis Stand og Stilling
tillader ham at møde ham.

Escalus.

Det skal jeg;

og, Herre, lev nu vel!

Angelo.

God Nat! —

(Escalus gaaer.)

Hiin Daad afftumper ganske mig og lammer
min Kraft til Virksomhed. — En Pige skjændet!
Dg ved den samme Dommer, som har Loven
nys skjærpet! — Hvis ei Blusel hende afholdt
fra selv at røbe hvad hun mistet har,
hvor kunde hun mig stemple! Dog Fornuften
til Tausshed nøder hende. Slig en Tillid
sig hænger til min Værdighed, at hvis
Bagtalelsen at røre ved den vover,
den sig tilintetgjør. — Dog, gid han leved!
Endskjendt hans vilde Ungdoms hidrige Blod
i Fremtid vel paa Hvernen kunde tænke,
hvis saa vanæret Liv var kjøbt for ham
ved slig en Skjændsel. — Gid han leved dog!
Al, har man først opgivet Raadens Vej,
gaaer Alting galt — man vil og man vil ei! —

(gaaer.)

Femte Scene.

Aaben Mark udenfor Staden.

Hertugen optræder i sin egen Dragt, og Broder Peter.

Hertugen.

Bring disse Breve mig naar Tiden er der.

(giver ham nogle Breve.)

Nu Slutteren vor Plan og Hensigt kjender, og Sagen er i Gang: følg Eders Forskrift og gaa med faste Tjed imod Bert Maal, om I og stundom lidt maa vige fra det, naar ydre Forhold byde. Gaa til Flavius og siig ham hvor jeg er; det Samme meld til Valentin, til Roland og til Crassus, og byd Trompeterne dem mod mig skikke; dog send mig Flavius først.

Broder Peter.

Seg hurtig skal besørge det.

(gaaer.)

Barrius kommer.

Hertugen.

Tak, Barrius, at Du saa hurtig kom; men lad os gaae, der er end andre Venner, som ville hilse paa os, kjære Barrius.

(De gaae.)

Sjette Scene.

Gade ved Porten.

Isabella og Mariane.

Isabella.

Min ubestemte Tale tungt mig falder;
jeg gjerne Sandhed sagde — siig Anklage

var Eders Sag. — Dog maa jeg gjøre det
for vores Plan at skjule, som han siger.

Mariane.

Følg kun hans Raad.

Isabella.

Endvidere han siger, hvis maaskee
han mod mig taler for min Gjenpart, ei det
skal undre mig: det er en Lægedom,
vel bitter, men dog gavnlig.

Mariane.

Gid Broder Peter —

Isabella.

Stille, der han er alt.

Broder Peter kommer.

Broder Peter.

Kom, Froken, jeg en høist beleilig Plads
har fundet, hvor Jer Hyrsten ei kan undgaae.
To Gange gav Trompeterne alt Tegnet,
de Vdseste og Værdigste i Staden
er alt ved Porten samled', og nu strax
begynder Hyrstens Indtog: derfor skynd Jer!

(De gaae.)

Femte Akt.

En offentlig Plads i Nærheden af Porten.

Mariane, tilføret, Isabella og Broder Peter i Baggrunden. Fra den ene Side kommer Hertugen, Varius, Herrer fra Hoffet; fra den anden Angelo, Escalus, Lucio, Slutteren og Borgere.

Hertugen.

Min ædle Fætter, vi Jer høilig takke; —
nu gamle Ven, det glæder os at see Jer!

Angelo og Escalus.

Dybsalig Hjemkomst ønske vi Jer Høihed!

Hertugen.

Vi hjerteligen takke Eder begge.
Vi have forespurgt os og fornummet
en saadan Nøds for Eders Statsforvaltning,
at vi maa takke Eder offentlig,
til bedre Len.

Angelo.

J os end meer forpligter.

Hertugen.

Høit taler Jer Fortjeneste, og Uret
det var at glemme den i Varmen taus,
uuar den fortjener i Malmstift at præges,
for Tidens grumme Tand og Glemfelses Sægel
at kunne trodse. Ræk mig Eders Haand,
at Folket seer og derved kan erfare
hvoreledes Hjertets Kjærlighed kun svagt
ved ydre Høflighed forkyndes. — Escalus,

kom, I maa paa vor anden Side gaae;
ja, I er vakkre Støtter!

Broder Peter og Isabella komme frem.

Broder Peter.

Nu er det Tid; tal høit og knal ned for ham.

Isabella.

Retsfærdighed, min Fyrste! Sank Jert Blik
paa en høit krænket — når jeg sagde — Jomfru!
O, ædle Fyrste, vanær ei Jert Die
ved det at kaste paa en anden Gjenstand,
for I har hørt min sandhedssvære Klage
og skjenket mig Retsfærdighed, Retsfærdighed!

Hertugen.

Hvorved er I da krænket? hurtig, siig!
Her staaer Lord Angelo, han Ret Jer skaffer;
for ham Jer aabenbar!

Isabella.

Alf, ædle Hertug,
I byder mig hos Djævlens søge Frelse!
Her selv mig, thi hvad jeg fortæller her
maa enten Straf paadrage mig, som usandt,
hvis ei, Jer Hjælp afvinge. — Her mig, her!

Angelo.

Jeg frygter, Herre, hun forvirret er:
hun har om Naade bedt mig for sin Broder,
som faldt for Rettens Gang.

Isabella.

For Rettens Gang!

Angelo.

Og hun vil bittert nu, og selsomt tale.

Isabella.

Høist selsomt, men dog sandt jeg tale vil.

Alt Angelo Meeneder er, hvor selsomt!
 at Angelo en Morder er, hvor selsomt!
 at Angelo en nedrig Gresthy,
 en Hykler og en Jomfrusskjænder er,
 er det ei selsomt, selsomt?

Hertugen.

Tifold selsomt!

Isabella.

Det er ei mere sandt at han er Angelo,
 end dette Alt saa sandt som det er selsomt;
 ja tifold sandere, thi Sandt er sandt
 hvordan man regner.

Hertugen.

Vort med hende! — Stakkelt,
 det maa i Banvid være saa hun taler.

Isabella.

O, Tyrste, jeg besværges Dig, saa sandt
 Du troer paa anden Trost end denne Verdens,
 forstod mig ikke i den falske Mening
 at jeg affindig er. Gjør ei umuligt
 hvad kun utroligt synes, ei umuligt
 det er, at største Skurk som Jorden bærer
 kan vise sig saa kydsk og streng og from
 som Angelo: saa kan og Angelo,
 trods al hans Heihed og hans ydre Holdning,
 dog et Uhyre være. Var han mindre,
 da var han Intet; men han mere var,
 hvis jeg hans Skjændsel kunde bedre tegne.

Hertugen.

Nu ved min Tre,
 er hun affindig, og det troer jeg sikkert,
 har hun et selsomt Anstrog af Fornuft,

et Sammenhæng der er i hendes Ord,
som jeg end aldrig hørte.

Isabella.

Edle Hertug,

tal ei saa: forkast Fornuften ei
for Selvmodsigelse, lad Jer Fornuft
fremloffe Sandhed hvor den synes skjult,
og skjulte Falskhed, der som Sandt fremtræder.

Hertugen.

Hvor mangen, som dog ikke synes gal,
har ikke Din Forstand. — Hvad vil Du sige?

Isabella.

Jeg er en Søster, Herre, til en Claudio,
som blev paa Grund af Utugt dømt af Angelo
til Hovedet at miste. Jeg, som dengang
Novice i et Nonnekloster var,
fik fra min Broder Bud: en Lucio
som bragte det —

Lucio.

Det mig er, Eders Naade.

Jeg kom fra Claudio, og bevæged hende
at prøve hendes Forben hos Lord Angelo,
for hendes stakkels Broder.

Isabella.

Det er rigtig.

Hertugen (til Lucio.)

Jer bad man ei at tale.

Lucio.

Nei, min Tyrste,

dog heller ei at tie.

Hertugen.

Gjør det nu.

Jeg beder, mærk det; og ifald I faaer

at tale for Jer selv, da bed til Himlen
ei Ordet svigter.

Lucio.

Derfor indestaaer jeg.

Hertugen.

Staa inde for Jer selv; tag Jer i Agt!

Isabella.

Him Herre har Begyndelsen fortalt —

Lucio.

Ret!

Hertugen.

J Ret kan have, dog J selv har Uret
at tale for Jer Tid. — Bliv ved!

Isabella.

Jeg kom
til denne falske, fjændige Statholder —

Hertugen.

Det ligner næsten Banvid!

Isabella.

Tilgiv, Herre,
Udtrykket passer vel til Sagen.

Hertugen.

Forbedret saa! — Til Sagen nu, hvad meer?

Isabella.

Kort da, for Uførsødent at undlade, —
hvordan jeg talte til ham, bad og knælte,
hvordan han mig afviste, hvad jeg svared, —
(thi dermed lang Tid gif,) begynder jeg,
med Sorg og Skam, for Jer min Spee at klage.
Han vilde kun for Dffret af min Kydsfshed
til hans utæmmelige Lysts Begjær
min Broder give fri. Dmsider seired

min Kjærlighed i Kampen med min Vre,
og jeg hengav mig ham; dog næste Morgen
i Dndskabs Dvermaal han fordrer end
min stakkels Broders Hoved.

Hertugen.

Heist sandsynligt!

Isabella.

O, at det var sandsynligt blot som sandt!

Hertugen.

Ha, Taabe, ikke veed Du hvad Du taler,
hvad heller er Du til Dit Angreb fristet
af giftigt Had. Nu først hans høie Dyd
er uden Plet; dernæst det var affindigt
med slig en Voldsomhed en Feil at straffe,
som selv han henfaldt til. Hvis saa han synded,
da veied han Din Broder efter sig,
og roved ei ham Livet. Du er loffet;
tilstaa det frit, og siig paa hvis Anstiftning
Du denne Klage førte.

Isabella.

Er det Alt?

da, o, I naaderige Engle hisset,
skjenk mig Taalmodighed, til Tidens Tylde
afflører Synden, som sig her tilhyller
i Fornemhed! — Gud Jer i Dndt bistaae,
skjont haant og frænklet jeg maa hersra gaae.

Hertugen.

Jeg veed I gjerne gif: — kald paa en Slutter!
I Fængslet hende bring! Skal jeg da rolig
see paa at Dndskab aander giftig paa
en saadan Ven? Bedrag her sikkert hersker.
— Hvo kjendte Eders Plan og at I kom her?

Isabella.

En som jeg onsker var her: Pater Ludvig.

Hertugen.

Jer Skriftestader! — Kjender Nogen Ludvig?

Lucio.

Jeg kjender ham: i Alt han blander sig,
jeg ei ham lider. Skjermes ei ham Rutton,
jeg havde ordentlig ham gjennembanket
for visse Talemaader mod Jer Høiher.

Hertugen.

Hvad, taler han mod mig? En deilig Munk!
Og denne stakkels Pige her at hidse
imod vort andet Jeg! — Skaf Munken hid.

Lucio.

End igaar Aftes saae jeg dem, min Tyrste,
i Fængslet tale sammen. Fræk er Munken,
en lurvet Karl.

Broder Peter.

Gud skjerm Eder, Tyrste;
jeg har tilfæde været og har hørt
Jert høie Dre misbrugt. Denne Pige
bagtalerist anklager Jer Statholder,
der er saa fri for Synd og Skyld mod hende,
som hun mod den, der ei endnu er født.

Hertugen.

Ei Mindre aned os. — Men kjender I
den Broder Ludvig, som hun taler om?

Broder Peter.

Jeg som en from og hellig Mand ham kjender,
ei fræk, ei sig i verdslig Sag han blander,
som denne Herre nys omtalte ham,
og, paa mit Ord, en Mand, der endnu aldrig,
som han paaftaaer, har krænket Eders Høiher.

Lucio.

En skjændig Karl; tro mig kun, Eders Høihed.

Broder Peter.

Godt, han med Tiden vel retfærdiggjør sig;
dog nu han netop ligger syg, min Tyrste,
i heftig Feber. Kun paa hans Begjæring
(da han erfoer en Klage trued stærkt
Lord Angelo,) jeg kom her, i hans Navn
at vidne hvad han veed er sandt, hvad falskt,
og hvad han med sin Ed og fuldt Beviis
godtgjøre vil, naar dertil han opfordres.
Først denne Pige, (for Statholderen,
der er saa offentlig og haardt anklaget,
at rense ganske) sigter jeg for Falskhed
i hendes aabne Dine. Hun skal selv
det tilstaae.

Hertugen.

Velan, gode Pater, lad os høre.

(Isabella bliver ført bort af Bagt.)

Ha, smiler I ei heraf, Angelo? —

Hvad disse stakkels Daarer sig indbilde!

Giv Stole os! — Kom, Fætter Angelo,
jeg vil Tilhører være, I er Dommer
i Eders egen Sag. —

Mariane træder frem.

Er dette Bidnet?

Hun vise os sit Ansigt før hun taler.

Mariane.

Tilgiv mig, Tyrste, ei mit Eler jeg løfter,
før min Gemal det byder.

Hertugen.

Er I gift?

Mariane.
 Nei, høie Herre.

Hertugen.

Er I Jomfru?

Mariane.

Nei.

Hertugen.

Er I da Enke?

Mariane.

Heller ei.

Hertugen.

Da er I

jo Intet. — Ikke Jomfru, Enke, Kone.

Lucio.

Naadige Herre, da bliver hun vel holdt, for mange af dem ere hverken Jomfruer, Enker eller Koner.

Hertugen.

Li, Menneſke; jeg onſked Grund Du havde at tale for Dig ſelv.

Lucio.

Vel, naadige Herre.

Mariane.

Jeg tilſtaaer, Herre, jeg var aldrig gift, jeg tilſtaaer ogsaa jeg er ikke Jomfru.

Jeg har min Huſbond kjendt, men han ei kjender, at han mig nogensinde kjendte.

Lucio.

Han har altsaa været drukken, naadige Herre; det kan ikke være Andet.

Hertugen.

Jeg vilde onſke Du ogsaa var det, ſaa taug Du dog engang.

Lucio.

Godt, naadige Herre.

Hertugen.

Det intet Vidne er for Angelo.

Mariane.

Nu kommer jeg dertil, min Fyrste.

Hun, som anklager ham for Krænkelse,
min Egtefælle anklager med det Samme;
og dertil sigter hun ham for en Tid,
da jeg tør vidne, han i Kjærlighed
i mine Arme hvilede.

Angelo.

Er nogen Anden det end mig hun sigter?

Mariane.

Ei at jeg veed.

Hertugen.

J sigter Eders Husbond?

Mariane.

Netop, min Fyrste; det er Angelo,
som troer han veed, han aldrig mig har kjendt,
men veed han troer, han Isabella kjendte.

Angelo.

Det gaaer for vidt! — Lad mig Dit Ansigt see!

Mariane.

Min Husbond lyder; nu mit Slor skal falde.

(hun tager Sloret af.)

Seu her det Ansigt, grumme Angelo,
Du eengang tilsvor mig var værdt at see;
seu denne Haand, som i indviet Pagt
fast lagde sig i Din; seu her mig selv,
som kjøbte Dig fra Isabella fri,
og medte Dig i Hævehuset hift
som var hun hende.

Hertugen.

Kjender I hiin Pige?

Lucio.

Hun siger, kjædelig.

Hertugen.

Ei mere, Menneske.

Lucio.

Alt godt, naadige Herre.

Angelo.

Jeg negter ei, jeg denne Pige kjender; —
for fem Aar siden var vel ogsaa Tale
om Ægteskab imellem os. Jeg afbrød
det, deels fordi den Medgift som blev fastsat
ei svared til Afstalen, deels, og meest,
da jeg erfoer at hun sit Rygte skadede
ved Letvind. Nu i fem Aar siden den Tid
jeg ei har hende talt, ei seet, ei hørt,
ved Tro og Ære svar jeg.

Mariane.

Ædle Hertug,
som Lys fra Himlen kommer, Ord fra Løben,
som der er Sands i Sandhed, Sandt i Dyden:
jeg bunden er til denne Mand, saa fast
som Trostabslofter binde. Ja, min Hertug,
end sidste Tirsdag Nat han i sit Havehuus
har kjendt mig som sin Hustru. Er det Sandhed,
da lad mig fra min Knælen reise mig,
hvis ei, for evig blive fæstet her —
et Marmor-Monument!

Angelo.

Jeg hidtil smilte;
giv, ædle Fyrste, nu kun Ketten Løb,
min Taalmod brister snart. Jeg indseer vel

de stoffels Klagende er intet Andet
end Verktøi i en mere mægtig Haand,
som styrer dem. Giv Frihed mig, min Tyrste,
til Rænkerne at blotte.

Hertugen.

Alf ganske Hjerte;

og straf dem kun som det behager Eder. —

Du taabelige Munk og falske Dvinde,
samt hun som nys gif bort! Troer Du, Din Ed,
om den hver Helgen ned fra Himlen tvang,
var Vidne mod en sliq Fortjeneste,
som vores Tiltro stempler? — J, Lord Escalus,
sæt Eder hos min Fætter; staa ham bi
at finde Kilderne til dette Paafund. —
Der var en anden Munk, som dem ophidsed,
skaf ham tilstede.

Broder Peter.

Gid blot han var her, Herre; ham i Sandhed
det var, som disse Dvinder drev til Klage.
Jer Slutter kjender Stedet hvor han boer,
og kan ham hente.

Hertugen.

Gjør det ufortøvet.

(Slutteren gaaer.)

Og J, min ædle og erfarne Fætter,
hvem det paaligger denne Sag at klare,
forfar med de Mistænkte som Jer tykkes,
og vælg kun Straffen selv. Jeg for en Stund
forlader Jer, dog bliv J, indtil Alt
hvad denne Smædesag angaaer, er afgjort.

Escalus.

Min Tyrste, vi skal ikke det undlade. —

(Hertugen gaaer ud.)

Signor Lucio, sagde J ikke at J kjendte denne Pater Ludvig som et hoist uhæderligt Menneske?

Lucio.

Cucullus non facit monachum: hans Klæder vare det Gnefte der var hæderligt paa ham, og han har talt hoist nederdrægtigt om vor Hertug.

Escalus.

Vi ville anmode Eder om at opholde Eder her indtil han kommer, og da gjentage Beskyldningen for ham. Det vil nok vise sig at denne Munk er en farlig Person.

Lucio.

Saa farlig som Nogen i Wien, paa mit Ord.

Escalus (til en Betient.)

Kald atter bemeldte Isabella hid, jeg vil tale med hende. Tillad mig, naadige Herre, at føle hende paa Tænderne; J skal see hvor jeg kan haandtere hende.

Lucio.

Hun er ikke bedre end han, efter hendes eget Udsagn.

Escalus.

Hvorledes mener J det?

Lucio.

For en Skam, naadige Herre, jeg mener at hvis J haandterede hende i Genrum, vilde hun snarere tilstaae: maaskee hun vil skamme sig naar det skeer offentlig.

Retsbetjente komme tilbage med Isabella; Hertugen, forklædt som Munk, og Slutteren.

Escalus.

Jeg vil have alt det Mærke ved hende opklaret.

Lucio.

Det er rigtig; i Merke kan man altid komme bedst ud af det med Gruentimmer.

Escalus (til Isabella.)

Kom hid, unge Pige; her er et Gruentimmer, som benægter Alt hvad I har sagt.

Lucio.

Naadige Herre, her kommer den Kjeltring jeg talte om; her er han med Slutteren.

Escalus.

Det var netop tilpas. — Men I maa ikke tale til ham førend vi opfordre Eder dertil.

Lucio.

Prægtig!

Escalus.

Kom nærmere, min gode Ven? Har I ægget disse Gruentimmer til at bagvaske Lord Angelo? De have tilstaaet at det var Jer.

Hertugen.

Det er falsk.

Escalus.

Hvorledes! Ved I hvor I er?

Hertugen.

Respekt for Eders Værdighed! Selv Djæblen bliver stundom hædret for sin Flammetrone. — Men hvor er Tyrsten? ham jeg svare vil.

Escalus.

Han er i os, og os I staaer til Ansvar: giv Altså I taler som det sommer sig.

Hertugen.

Jeg dristigt tale vil. I stakkels Bern, kom I at fordre Lammet her af Ræven?

God Nat, Dypreisning? Saa Hans Høihed gif?
 Da gif Jer Sag tilgrunde. Det er Uret,
 at han afviser slikt et aabent Søgemaal
 og lægger Eders Dom i Munden paa
 den Skurk, I her anklage!

Lucio.

Det Skjelman er; det ham er jeg omtalte.

Escalus.

Hvordan, vanhellige og frække Munk!
 Var det ei nok at ægge disse Qvinder
 imod hiin ædle Mand? Du end ham haaner,
 ja for hans egne Dren vover Du
 at kalde ham en Skurk?

Dg Du fra ham endog til Tyrsten skeler,
 og skylder ham for Uret! For ham bort
 til Pinebænken! Slid ham Led fra Led,
 til han sin Hensigt tilstaaer. — Uretfærdig! —

Hertugen.

Var ei saa hidfig! Eders Hertug vover
 ei røre ved min Finger; for han piinte
 sin egen. Jeg er ei hans Undersaat,
 jeg har ei hjemme her. Min Sendelse
 lod meget mig opleve her i Wien:

Jeg saae Fordærvelsen at koge, indtil
 den skummed over; Lov for hver en Synd,
 men Synden skjermet, saa de strenge Love
 som Tavler hange i Barberens Vod,
 og man kun haaner hvad man burde høre.

Escalus.

Han Staten spotter! Bort med ham i Fængslet!

Angelo.

Hvad kan I mod ham forebringe, Lucio?
 Er det den Mand, som før I talte om?

Lucio.

Den samme, naadigste Herre. Kom hid, Mester Skaldepande; kjender I mig?

Hertugen.

Jeg erindrer mig Eder, Herre, paa Klangen af Eders Stemme; jeg traf Eder i Fængslet under Hertugens Gravarelse.

Lucio.

Saa det gjorde I? Og kan I huske hvad I sagde om Hertugen?

Hertugen.

Ganske noiagtigt, Herre.

Lucio.

Gjør I det, Herre? Og var Hertugen en Dvindejæger, en Nar og en feig Hund som I dengang sagde han var?

Hertugen.

I maa først stifte Person med mig, Herre, førend I gjør det til mine Død: I talte rigtignok saaledes om ham, og meget mere, meget værre.

Lucio.

Du fordomte Kjeltring, nappede jeg Dig ikke i Næsen, fordi Du talte saaledes?

Hertugen.

Jeg forsiktrer at jeg elsker Hertugen ligesaa høit som mig selv.

Angelo.

Her blot hvor den Skurk nu vilde sadle om, efter at have fremført slige forraderske Smædeord.

Escalus.

En saadan Karl maa man ikke spille et Død paa: affted med ham til Fængslet! Hvor er Slutte-
ren? — Affted med ham til Fængslet; læg ham godt

i Jern og lad ham ikke tale mere! — Alsted ogsaa med disse letfærdige Qvinder og deres andre Forbundsfaeller!

(Slutteren lægger Haand paa Hertugen.)

Hertugen.

Hold inde; vent lidt!

Angelo.

Hvad, gjer han Modstand? Hjælp ham, Lucio!

Lucio.

Vent blot, Herre; vent blot; sy! Hvad, I skaldede, lognagtige Skurk, skal I være saaledes tilhyllet, skal I? Viis Jeres Kjeltringsjaas og til Salgen med Jer! Vil Du ikke ned!

(Han river Munkenhatten af, og gjenkiender Hertugen.)

Hertugen.

Du er den første Skjelm,
som har en Hertug lavet. — Sluttes, først
lad mig i Morgen gaae for disse trende. —
(til Lucio.) Snig Jer ei bort, min Ven, thi I og
Munken
er end ei færdige; — hold mig ham fast.

Lucio.

Det kan end værre blive end at hænges.

Hertugen (til Escalus.)

Hvad I har sagt, vil jeg tilgive; sæt Jer! —
(til Angelo.) Vi laane denne Plads — med Eders
Gunst.

Har end Du Død, og Vittighed og Trækthed,
som staae til Tjeneste? Ifald Du har,
da gjem dem til jeg færdig er at tale,
og skjælv da!

Angelo.

Al, min frygtelige Tyrste,

meer skyldig var jeg end min egen Skyld,
 isald jeg meente jeg Jer kunde undgaae,
 da jeg erkjender, I min Handlemaade
 Gud lig igjennemskuer. Derfor, Herre,
 afhold ei langer Prove paa min Skjændsel,
 og modtag for Forhør Tilstaaelse:
 en vieblikkelig Dom og hastig Død
 er Alt hvad jeg begjærer.

Hertugen.

Rom, Mariane! —

Siig, har Din Brud hun nogensinde været?

Angelo.

Det har hun, Herre.

Hertugen.

Saa gaa, og lad Jer uden Dphold vie. —

I kan dem vie, Munk, og har I det fuldbragt,
 da bring dem med tilbage. — Slutten, følg dem!

(Angelo, Mariane, Broder Peter og Slutteren gaae.)

Escalus.

O, Herre, meer forfærder mig hans Skjændsel,
 end Sagens Selsomhed.

Hertugen.

Rom, Isabella;

Jer Munk er nu Jer Tyrste. Som jeg forhen

Jer viede et trofast Venneraad,

og Hjerte ei med Rutten veksled, vier jeg
 mig end Jer Tjeneste.

Isabella.

O, Tyrste, tilgiv

at Undersaatten med sin Klage har
 besvaret Majestaten hun er kjendte.

Hertugen.

Det er forladt alt, Isabella!

og nu, Du Kjære, vær og mild mod os.
 Jeg veed Din Broders Død Dit Hjerte trykker,
 og undres maa Du, at jeg kun fornummet
 har stræbt at frelse ham for Dig, og ikke
 rast traadte frem med min forborgne Magt,
 før han til Grunde gik. O, hulde Pige,
 den Jil det var, hvormed hans Død gik for sig,
 imens jeg tænkte den meer langsom hinked,
 der skuffede min Plan. Han hvile blidt!
 Hiint Liv, for Dødsfrygt frit, langt bedre er
 end denne Verdens Angst — det troeste Jer,
 saa lykkelig Din Broder er.
 Angelo, Mariane, Broder Peter og Slutteren
 komme tilbage.

Isabella.

Min Fyrste!

Hertugen.

Du denne Nysformælte der sig nærmer,
 hvis vilde Lystenhed har villet frænke
 Din vel forsvarte Gte, maa tilgive
 for Marianes Skyld.
 Men da Din Broder han har dømt til Døden,
 mens selv han skyldig var i dobbelt Brud
 af hellig Kydsfhed og af svoren Ed,
 hvormed han lovede Din Broders Redning,
 saa kræver selve Lovens Raade nu,
 ja ved hans egen Mund den fordrer heit:
 En Angelo for Claudio, Død for Død.
 For Die bedes Die, Land for Land,
 for Lige, Lige, siger sund Forstand.
 Da, Angelo, Din Brøde saa er godtgjort,
 at selv Din Regten ei Dig kunde hjælpe,
 saa domme vi Dig til den samme Blok

hvor Claudio faldt, og det med samme Hast.
Nu bort med ham.

Mariane.

Alt, Herre, ei jeg haaber,
I kun til Spot mig gav en Egtfælle?

Hertugen.

Ier Mand gav selv til Spot en Husbond Ier.
Jeg kun til Ekferm for Eders Vre ansaae
et Egtteskab nødvendigt, at ei Dndskab,
fordi I Hans var, skulde sigte Ier
og spille Eders Fremtid. Alt hans Guds,
endssjendt det efter Loven tilfaldt os,
vi skjenke som hans Enke Ier til Sie;
en bedre Mand I dermed købe.

Mariane.

Herre,
ei anden eller bedre jeg mig ønsker.

Hertugen.

Torgjæves beder I; det afgjort er.

Mariane (knælende.)

Min hulde Fyrste —

Hertugen.

I Ier Moie spiller;
til Døden med ham. — (Til Lucio.) Nu til Eder,
Herre.

Mariane.

O, ædle Herre! — Isabella, hjælp mig;
laan mig Dit Kna, og hele Livet vil jeg
mit hele Liv Dig laane til Din Tjeneste.

Hertugen.

Mod al Fornuft I hende nu besværer!
Hvis hun i denne Sag om Naade knæled,

da vilde Claudios Mand sin Steenseng sprengte
og rive hende bort i Rædsel.

Mariane.

Isabella,

o, jøde Isabella, knæl kun med mig
og løst blot taus Din Haand; jeg ene taler.
Af Feil, man siger, er de Bedste dannede,
og oftest blive de saameget bedre,
fordi de først lidt onde var: saaledes
maaskee min Husbond og. Af, Isabella,
vil Du ei laane mig Dit Knæ?

Hertugen.

Han doer for Claudios Død.

Isabella (knælende.)

Guldriige Tyrste,

jeg beder Jer, betragt blot denne Synder
som leved end min Broder. Gaa jeg tænker,
oprigtig Retfærd styred al hans Handling
til mig han saae; hvis saa det sig forholder,
lad ham ei døe! Min Broder stete Ret,
da han den Feil begif hvorfor han døde:
dog Ungelo,
hans Handling ei hans flette Hensigt ligned,
og maa begravet hvile som et Forsæt
der fødtes dødt. Ei Tanken Handling er,
og Forsæt er kun Tanke.

Mariane.

Kun en Tanke!

Hertugen.

Jer Bon ei rører mig; staa op, jeg vil det. —
En ny Forbrydelse i Hu mig rinder: —
Hvor kom det, Sluttes, Claudio blev halshugget
paa sliq uvanlig Tid?

Slutteren.

Det var befalet.

Hertugen.

Har I havt skriftligt Bud til det at gjøre?

Slutteren.

Nei, ædle Herre, det var mundtlig Ordre.

Hertugen.

Derfor er I fra Eders Embed affat:
giv Eders Regler fra Jer.

Slutteren.

Tilgiv, Tyrste!

jeg aned der var Feil; skøndt ei jeg vidste
hvori den laa, den dog mit Hoved brød.

Til Vidnesbyrd herom jeg En i Tængslet,
som efter mundtlig Ordre skulde døe,
har reddet Livet.

Hertugen.

Hvem er det?

Slutteren.

Bernardin.

Hertugen.

O, havde Du det Samme gjort ved Claudio, —
gaa, hent ham hid, og lad mig paa ham see.

(Slutteren gaaer.)

Escalus.

Det smertes mig, saa lærd og klog en Mand
som I, Lord Angelo, har stedse viist Jer,
saa grovt har syndet, først i Blodets Hede,
dernæst af Mangel paa retfærdig Dom.

Angelo.

Det gjør mig ondt at jeg sliig Sorg bereder,
og saa dybt trænger Braaden i mit Hjerte,

at Død mig meer velkommen er end Naade:
jeg har den vel fortjent og beder om den.

Slutteren kommer tilbage med Bernardino, Claudio og Julie.

Hertugen.

Hvem af dem er Bernardino?

Slutteren.

Denne, Herre.

Hertugen.

En Munk fortalte mig om denne Mand. —
Man siger, Karl, Dit Hjerte er forstokket,
at Du, hiinsides Dette, Intet frygter,
og derefter Du lever. Du er domsfældt,
men nu Din Jordekskyld jeg Dig forlader.
Stræb blot at denne Naade Dig kan føre
til bedre Fremtid. — Underviis ham, Pater;
jeg Jer betroer ham. — Hvo staaer her fornummet?

Slutteren.

Det er en anden Fange jeg har frelst,
der skulde døe da Claudio blev halsbugget,
og fast han Claudio ligner som han selv.

(han tager Kappen af Claudio.)

Hertugen (til Isabella.)

Er han Jer Broder lig, jeg for hans Skyld
forlader ham; og for Jer egen Unde
skjenk mig Jer Haand, og sliq I Min vil være,
da er min Broder han; dog derom siden.
Lord Angelo seer altsaa at han lever;
jeg synes Haabet glinter i hans Die —
nu, Eders Synd betaler Jer ret godt!
Elsk Eders Hustru; hendes Vard igjen
giver Eder Vard. Skjondt stemt forsonlig mi,
er her dog En, jeg ei tilgive kan: —

(til Lucio.) J, frække Karl, som veed jeg er en Nar, og seig og liderlig og Daarelem, siig mig, hvormed har jeg fortjent at J mig hæder saa?

Lucio.

Paa min Tro, naadigste Herre, jeg talte kun saa af Bane. Skal J vil hange mig for den Sags Skyld, da kan J, men jeg ønskede heller det vilde behage Eder at lade mig gjennempidfke.

Hertugen.

Først pidfket, Herre, siden efter hængt. —

Lad det udraabe, Sluttes, rundt i Byen, hvis nogen Pige Klage mod ham har, (som han mig selv tilsvor, at der var En som fødte ham et Barn,) da melde hun det, og han skal ægte hende. Siden skal han have Pidf og hænges.

Lucio.

Jeg beder Eders Høihed at J ikke vil lade mig gifte mig med et offentligt Fruentimmer! Eders Høihed sagde nys at jeg gjorde Eder til Hertug; naadigste Herre, beløn mig nu ikke med at gjøre mig til Ganrei.

Hertugen.

Jo, paa min Tre, Du skal ægte hende.

Skjældsordene jeg tilgiwer; ligeledes hvad øvrigt Du forbrød. — Før ham til Tængslet, og sørg for vor Befaling bliver udført.

Lucio.

At ægte en liderlig Toite, naadige Herre, er det samme som at blive piint til Dode, pidfket og hængt.

Hertugen.

Sin Tyrste at bagtale, det fortjener. —
 Claudio, I den I krænkert har opreise! —
 Glæd Eder, Mariane! — Angelo,
 jeg skrifsted hende; hendes Dyd jeg kjender. —
 Du, Escalus, hav Tak for al Din Godhed;
 en bedre Ven jeg end Dig har betænkt.
 Tak, Sluttes, fordi Du var taus og tro;
 jeg paa en bedre Plads vil stille Dig. —
 Tilgiv ham, Angelo, at han Dig bragte
 Ragozyns Hoved da Du Claudios ventede;
 den Feil var ingen. — Elfte Isabella,
 jeg har en Ven, som og er Jer til Bedste,
 og vil I laane mig Jert Dre lidt,
 hvad Mit er bliver Jert, og Eders Mit.
 Til Slottet nu, hvor Leilighed jeg faaer
 Jer at fortælle hvad tilbage staaer.

(Alle bort.)

Om

Lige for Lige.

Om dette Stykke bemærker Ulrici:

Endskjendt det sandsynligviis er opstaaet et Marti senere, og i dets ydre Dannelsse, i Tone og Farve er særdeles afvigende, slutter det sig dog efter dets ideelle Gehalt nærmest til „Kjøbmanden i Venedig“. Det har en meget beslægtet, men dog tillige væsentlig forskjellig Basis, hvorpaa det Hele opbygges. En Hertug af Wien fatter den Beslutning engang at ombytte Purpurkaaben med Munkeskutten, under Paaskud af en lang, nødvendig Reise at overlade sit Scepter til en Anden, og incognito at iagttage sit Riges Tilstand og i Særdeleshed Virkningen af hans Statholders Regjering. Forehavendet kan vise sig som et forunderligt, vilkaarligt Indfald, men nærmere betragtet er det vel begrundet i Hertugens Charakter og Situation. Han er en Mand af en varm Kjærlighed til Dyden og ædel Sædelighed. Netop derfor øvede han hidtil sin Magt med Skaansomhed og Mildhed; han frygter alt for mildt, fordi han bemærker at Laster og Forbrydelser begynde at tage til iblandt Folket. Deels for at prøve om hans Frygt er grundet, deels for atter at gjøre sine Feil gode uden dog selv at vise sig insequent, maaſkee ogsaa af uskyldig Længsel efter en interessant Afbrydelse af Forretningernes evige Et og det Samme, hvorved han tillige vilde finde Leilighed til at see sin nærmeste Omgivelse ligesom sit Folk og sit Land mere i Nærheden, overlader han den højeste Magt til den

ivrig, tilsyneladende dydsstrenge Angelo og giver ham i en underordnet Stilling den milde gamle Escalus paa Siden. Som man kunde vente udover Angelo sit Embede med stor Kraft og tilsyneladende Samvittighedsfuldhed. Han bringer vieblikkelig en gammel, hensøvet Lov, der truer alle Kjenshynder med Dødsstraf, atter i Anvendelse og lader en ung, rigtignok høist letfindig, men dog ingenlunde ganske fordærvet Adelsmand, Claudio, der før Bryllupet havde besvangret sin Elskede, sætte i Fængsel, for at fuldbyrde Dødsstraffen paa ham. Om denne unge Mands forsøgte Befrielse og endelige Frelse ved hans Søster under Hertugens Medvirkning dreier sig den ikke meget indviklede Intrige. Netop hin Angelo, der gjør Profession af en rigoristisk Reenbed i Sæderne, stedse puffer paa sin Dyd og kræver Tugt og Strengthed, ubønhørlig forfølger Synd og Svaghed, som i Sandhed ogsaa har den gode Villie til at være hvad han synes, netop han falder imidlertid fra sin anmassende Høide og paa en langt værre Maade ned til den samme Forseelse, som han, endog i mod sit givne Ord, vil straffe med hele Lovens Strengthed. Engang overvunden af den menneskelige Svaghed, bliver han til den usleste Hykler og Bedrager. Den forfængelige, paa sig selv trodsende Dyd viser sig i sin hele Skrobelijkheid og Glendighed. Thi netop denne Dydsstolthed, dette sædelige Hovmod, der overalt mener at være sig selv nok, denne hoffærdige Selvbretfærdighed synker allerlettest og dybest ned i Lastens Pol. — At Hykleren ved Hertugens modvirkende Intrige ved Tilfældets Begunstigelse omsider bliver demaskeret, Claudio reddet og hans virkelig dydige, elskværdige Søster belønnet for sin Høimodighed, ligesom ogsaa den letfærdige Sladderhank Lucio slipper med en grundig Bestemmelse og den foblende Nar Pompeius med en djerv Frettesættelse,

er overeensstemmende med det Heles Væsen, forsaavidt som det indenfor den komiske Verdensanskuelse kan have sin Berettigelse.

Allerede efter de her givne Antydninger vil man let finde, hvor den kunstneriske Organismes indre Midelpunkt her ligger. Den menneskelige Dyd og Sædelighed selv, forsaavidt de i deres Gensidighed ville være og betyde Noget ved og for dem selv, er den Skive, som det Komiskes Magt har rettet sit Skyts imod, som hin Ironiens Dialektik eller snarere som ved sin egen immanente Dialektik opløser sig selv i sit Intet. Dyd og Sædelighed — hvem veed ikke det — ere den menneskelige Tilværelses første Basis og sidste Die-med. Men de ere det kun ved og i Gud. Den blot menneskelige Dyd, den som menneskelig vil gjælde noget for sig, og anmasser sig en Selvstændighed som havde den i guddommelig Skaberkraft frembragt sig selv, denne fabrikeerte Dyd er Intet, en skinnende Sæbeboble, der brister ved Vindens første Pust; ja den er desto værre mere end Intet, fordi den er den værste Synd og Kjernen og Spiren til alle Synder. Stykket hviler altsaa ganske egentlig paa den kristelige Urbevidsthed: Vi ere Alle Syndere — den guddommelige Bredes Børn — som trænge til Guds Naade, d. v. s. Livet er opfattet efter dets dybeste, vigtigste Basis: Dyd og Sædelighed. Men ogsaa dette Fundament viser sig skrøbeligt, huult og ormstuet, saasnart det eensidig opfattet som noget blot jordisk, menneskeligt, skal holde det Jordiske og Menneskelige.

Ikke altsaa Menneskets sædelige Kraft, men den guddommelige Naade er det sande Grundlag for det menneskelige Liv, fordi ved den og i den først den menneskelige Dyd er mulig og er Dyd; — det samme som Kjobmanden i Venedig havde ligeover for Retten. Et det saaledes, har Mennesket kun alene ved

Guds Naade Kraften til Dyden og dens Guldbringelse, saasnart han angrende erkjender sin egen Svaghed og Afmagt, saa skal han ogsaa tilstaae den angrende Broder Naade for Ret, Tilgivelse for Straf, som Shakspeare udtrykker det i de skjonne Vers:

„Allverden var hjemfalden til Guds Brede,
og Han, som kunde lade Straffen udgaae,
udsendt Forsoningen. Hvor gif det Eder
hvis Han, som Dommen holder i sin Haand,
Ser domte som I er? Betank blot det,
og Naaden vil paa Eders Læber aande
med Barnets Uskyld.“

og atter i de dybsindige Ord:

„Fald de Store kunde tordne
som Jupiter, ei Guden havde Ro,
thi hver den mindste, usle Dommer brugte
hans Æther til sin Torden, Nat og Dag. —
O, naaderige Himmel,
Du med Din skarpe Tordenkile gjerne
den knudret-haarde Eggestamme spalter,
ei fine Myrte. — Men den stolte Mand,
isort en ussel, stakket Myndighed,
forglemmende hvad mindst han bør betvivle,
sit skjøre Væsen, — lig en arrig Æbe
den høie Himmel spiller slige Streger,
at Engle græde, der i anden Stemning
som Dødelige vilde alle lee.“

Efter slig Selvopklaring af den dybsindige Digtning vilde det være Formastelse endnu at tilføie et eneste Ord. Kun har jeg endnu at godtgjøre, hvorledes den til Grund liggende Hovedidee ogsaa affeiler sig i alt det Enkelte, i Charaktererne, Situationerne og Forholdene, dragende Alt hen til sit magnetiske

Midtpunkt og sammenordnende det til et organisk Hele. I Aktionens Hovedmomenter: i Angelos Opførsel (som maatte afløres i dens hele Sammenlighed og derfor ogsaa nødvendiggjorde det Bedrageri, der under Hertugens Medvirkning bliver ham spillet af Isabella og Mariane), i Claudios Fare og Frelse, i den Maade hvorpaa Hertugen og Isabella, Repræsentanterne for den sande Dyd, gribe ind, og i det Heles Udfald har jeg allerede ovenfor antydet dette. Hovedkaraktererne ere Hertugen, Angelo og Isabella; de komme i Stykket selv til nærmere Udvikling af deres Individualitet og behøve ligeledes efter de oven givne Bink ingen nærmere Betragtning. Escalus staaer ved Siden af Angelo som den milde, fredelige Olding ved Siden af den raske, daadkræftige Mand; han har hans lange Liv belæret og luttret, saa han ikke mere forveksler Dyden med den pharisaiske Stoltthed af Dyden og Lovens Strengthed. Han er i det Hele nødvendig, deels som organisk Modvegt til Angelo, deels som Forsoningspunkt mellem denne og Hertugen. Thi Hertugen og Isabella staae over ham: de have Guds Naade, han kun den menneskelige Erfaring og Medlidenhed paa sin Side. Mariane, Angelos forladte Elskede, er en blot Biperson, behjælpelig til at sætte Angelos Karakter i et klarere Lys og kunstre at løse Aktionens Forvikling. Ligeledes vise sig kun Claudio og Julie i Baggrunden; de ere det veltrufne Billede af menneskelig Svaghed, der synder af formegen Frihed, ved Mod og Glendighed føres til Anger og Bod og efter Omvendelsen optages i Naaden. Saaledes staae de kontrasterende overfor Angelos Pharisaisme og danne Stykkets anden Pol. I Lucio, Skum, Pompeius, Moer Dverende og Bernardino vise sig endelig de menneskelige Forkeertheder, Laster og Forbrydelser i deres mangfoldige Potenser. Lucio, uden egentlig at være

af slet Charakter, ond med Forsæt, som hans Deeltagelse for Claudio og Isabella beviser, er af Læstindighed bleven en dadelværdig Belysning; Junker Skum er netop kun Skum, ikke svær nok til svære Forbrydelser, men ogsaa meget for let for Dyden; Koblerken elsker Synden af Bane og fordi hun nærer sig deraf. Morderen Bernardino repræsenterer Menneskets raage, sandkelige Natur, der bliver umenneskelig fordi Menneskeheden har trukket sin opdragende og dannende Haand bort fra den, den Enkeltes Synd, der har sin Rod og Drivekraft i ham selv, men tillige i hele Slægtens Syndighed. Pompeius endelig hjælper Lasten af Raadighed; han veed ikke ret og bryder sig heller ikke meget om hvad han vil gøre, fordi han i sin raage Taabelighed anseer hele Livet som en Skjenkestue, hvori man kan være lystig efter Behag, men kun for Penge; hans Synd bestaaer mindre i Villen og Handlen, end i den forstyldte Mangel paa rigtig Erkjendelse, i den forkeerte Livsanskuelse; han har den Overbeviisning, at Mennesket nu engang ikke er og ikke kan være uden visse Feil og Svagheder, og derfor lader han sorgløst staae til; hans Daarskab er derfor egentlig hans Brode og netop derfor er han endnu den taaleligste. Endstjendt han spiller Narrens Rolle i Stykket, saa seer man dog heraf let, at han undtagelsesviis ikke har det Hverv parodisk at fremstille selve Grundideen, hævet i hans Individualitet til konkret Liv. Den sædvanlige Naragtighed veiede for let til at bære hele Begten af den her udviklede Anskuelse af det menneskelige Liv; og en dybsindig, tragisk Nar, omtrent som Lear's Ven, passede ikke for Komedien. Shakspeare bruger derfor Narren her kun som Biperson, for endnu fra en egen Side at kaste Lys paa det Heles Grundidee; han har ikke mere Ret og Betydning end de andre Personer, med hvilke han staaer i een Kategori. Men spørge

vi, hvori denne Ret bestaaer, hvortil dette fuldstændige Register af Syndere og Forbrydere bliver ført frem for os, saa tjener til Svar: Vi skulle gjøre et Blik ind i den menneskelige Dyds og Sædeligheds sande Bæsen, men netop derfor ogsaa nødvendigviis i den menneskelige Usædeligheds og Lastesuldheds hele Dyb; det er Digtningens Villie. Alle hine Syndere med deres mangfoldige Forbrydelser vare desuden nødvendige for at vise, hvorledes enhver anden Misdæder langt snarere fortjener Naade og Tilgivelse end den dydsbaarde, hovmodige, hykkelske Angelo. Man høre blot Hertugens betydningsfulde Ord om Bernardino:

„En Munk fortalte mig om denne Mand. —
Man siger, Karl, Dit Hjerte er forstøffet,
at Du, hiinsides Dette, Intet frygter,
og derefter Du lever. Du er dømsfaldt,
men nu Din Jordefskyld jeg Dig forlader.
Stræb blot, at denne Naade Dig kan føre
til bedre Fremtid. — Underviis ham, Pater,
jeg Jer betroer ham. —“

og man vil ikke kunne tvivle om at Digteren har indført hine Figurer af den gyldige Grund, for i deres slemme Lastesuldhed at lade Angelos langt værre Dyd afspeile sig. De vare altsaa nødvendige, for at udtømme den hele Dybde af den fremstillede Grundidee. Thi den kemiske Verdensanskuelse og dens dramatisk-poetiske Form, Komedien, virker jo overhovedet kun ved Kontrasten. Ikke den sande menneskelige Dyd og Sædelighed skal fremstilles umiddelbart for os; umiddelbart viser sig meget mere kun den falske Dyd, Synd og sædelige Forkeerthed. Men netop fordi denne deels af sig selv bryder sig mod det Godes Magt, deels tilintetgjør sig ved sig selv, kommer altsaa ved Kontrasten det Sande og Rette tilsyne, ikke blot for Tilskue-

rens aandige Die, men ogsaa til Slutningen i Drammet selv. Og kun derfor, ikke formedelsst sine enkelte lystige Scener og latterlige Charakterer kan man kalde det en Komædie, men rigtignok en Komædie i den høie Shakespeareske Stiil.

Jeg veed derfor heller ikke hvorfor man har skjeldt Stykket ud for mørkt. Det kunde vel kun Gemytter, som aldrig havde smagt Idmyghedens høie Lyst. Jeg finder tvertimod dens Grundidee den glædeligste af Verden. Der qvælder en uindtømmelig Munterheds Kilde frem af den Tanke, at vor blot menneskelige Dyd aldeles ikke duer, men at vi kun behøve den angrende Bekjendelse af vor Svaghed, for i Guds Naade ikke blot at finde den sande Dyd, men ogsaa Kraft til dens glade Uøvelse. Vistnok er den Naade, hvorpaa Livet bibringer os denne Visdom, ikke altid til at lee af. Men Kunsten er heller ikke til at lee af, selv Komædien ikke. Man maa meget mere være ret alvorlig, for ret at kunne lee, og en Latter, som ikke har en Afgrund af Alvor under sig, er en tøsset, barnagtig, i ethvert Tilfælde en ukunstnerisk Latter. Men det maa man først have erkjendt, for at finde Shakespeares Lystspil lystige og forstaae dem.

Tilfidsst blot endnu et Par Ord om Stykkets Titel. Det betyder ikke, som det kunde synes, at Lige skal gjengjaldes med Lige og som i den gamle justitialis Lem bødes for Lem, Liv for Liv; — de er kun ironisk dens Betydning. Dens sande Betydning har Herrens Ben skjønneft udtalt naar han siger: „Dg forlad os vor Skyld, som vi forlade vore Skyldnere.“ Intet Menneske skulde i Sandhed domme en Anden aandigt, thi Ingen er uden Synd, Enhver i Stand til den Synd han fordommer. Som han altfaa ønster og haaber Naade, saaledes skal han øve Naade; det Samme han tranger til, skal han ogsaa

tilstaae Andre, med det Maal han selv ønsker at maales, skal han ogsaa maale Andre, og saaledes skal Lige opveies med Lige, Maal gives for Maal. —

Bover endnu en Dydshest, hvad enten han er Pedant eller Pharisaer, at anklage den største Christelige Digter for Ufædelighed og Ugudelighed paa Grund af en utugtig Spøg, saa lase han til Straf denne uimodstaaelige Digtning een Gang, to Gange, ja ti Gange; — maaskee han dog endnu omvender sig.

For øvrigt viser det sig i „Lige for Lige“ tydeligere end noget andet Sted, hvorledes Shakspeare vidste aandig at fordybe og dramatisk at levendegjøre overleverede Stoffer. Det samme Stof var allerede 1578 af Whetstone blevet bearbejdet for Scenen i hans *Promos and Cassandra*. Whetstone havde øst af en *Novelle* af Sherardo Cinthio (*Heccomithi ovvero cento novelle etc. Montereale 1565*, fuldstændigere *Venet. 1566*), hvorfra han ogsaa meddeelte en engelsk Oversættelse i sit *Heptamerone* (1582). Drama som *Novelle* vare altsaa ustridig Shakspeare bekendte. Enhver Omstændighed, hvori han afveg fra begge, er en ligesaa dramatisk som dybsindig Forbedring, som den tænkende Læser let vil erkende naar jeg blot omtaler et Par Hovedpunkter (*Novellen staaer hos Echtermeyer og Simrock I, 95 ff., Dramaet i Six old plays, on which Shakspeare founded his Measure for Measure etc. Lond. 1779. I, 1.*). Hos Cinthio bliver Claudio (*Vico*) virkelig henrettet, hvilket imidlertid allerede Whetstone har forandret, skjøndt paa en anden Maade end Shakspeare. Hos hin som hos denne bliver Tyrsten (i *Novellen Keiser Maximilian*) i Grunden stedse bagved Coulisserne;

Shakspeare har høvet ham til Stykkets Hovedperson, hvorved han bliver en ganske anden Skikkelse og først vinder sin fulde Betydning. Hos Cinthio og Whetstone hengiver Isabella (Cittia) sig virkelig til Angelos Lyst, imedens hos Shakspeare Mariane træder i hendes Sted. Derved bliver Angelos Brode faktisk mildnet, og den Tilgivelse Hertugen skenker ham, og som ellers vilde forekomme uretfærdig, motiveret. Flere Dipersoner ere endelig af Shakspeares egen Dybsindelse, men Hovedsagen er og bliver, at det Heles dybsindige Grundidee er fuldkommen hans Eiendom.

